

Paal Christian Farnen

Hvilken betydning har den sosiale kapitalen som skapes på klubb- og samfunnsnivå gjennom gatelagsfotball?

En kvalitativ studie

Masteroppgave i Idrettsvitenskap
Seksjon for kultur og samfunn
Norges idrettshøgskole, 2023

Sammendrag

Gatelagsfotball er en videreføring av det internasjonale konseptet «StreetSoccer Football» (gatelag), som er en bingefotball for hjemløse (Pringle, 2009). Gatelagsfotball skiller seg fra gatefotball ved at det er kommersielle storklubber som er driverne bak lagene, og at det spilles på vanlige fotballbaner. Gatelagene spiller kamper i drakten til storklubben, og representerer toppfotballklubben i faktiske tellende kamper. Gatelagsfotballen er åpen for alle i samfunnet som føler på utenforskap, eller har behov for rutiner og rammer i en ellers komplisert tilværelse. Gatelagsfotballen i Norge startet opp i 2011, og i 2023 har for første gang alle Eliteserieklubbene et gatelag. Totalt er antallet gatelag i 2023 blitt økt til 30 lag (Fotballstiftelsen, u.å.-a).

Det finnes forskning som viser den positive rehabiliteringseffekten gatelagsfotballen har på sine deltakere, som blant annet omhandler noe om den sosiale kapitalen som skapes på individnivå. Det er derimot gjort få undersøkelser på den sosiale kapitalen som skapes på samfunnsnivå. Denne studien har hatt som formål å utforske de potensielle endringene innen sosial kapital som Fotballstiftelsen skaper for aktuelle toppfotballklubber og lokalsamfunn, både på klubb- og samfunnsnivå.

Studien er gjennomført med individuelle semi-strukturerte intervjuer med tre gatelagsutøvere som er etablerte i sine respektive gatelag og som har vært en del av gatelagsprosjektet i minimum to år, samt et intervju med en klubbleder fra en av toppfotballklubbene som har et gatelag. Datamaterialet ble analysert med utgangspunkt i Braun & Clarke (2021) sine seks analysefaser, hvor de tre temaene *arbeid*, *dugnad* og *frivillighet*, *sosial kapital*, og *drift og klubb* ble konstruert.

Analysene viste at gatelagene bidrar til klubbene både som en arbeidskraftsressurs, og som en dugnadsressurs. Gatelaget gjør det lettere for klubber å dekke behovet for frivillige på kampdager, samt bidrar til å skape et bedre forhold til interessenter og gi en økt bridging sosial kapital til klubben. Funnene viser at også klubbens legitimitet øker vesentlig ved innføringen av et gatelag, og bidrar til å synliggjøre klubbens samfunnsarbeid for lokalsamfunnet. Det kommer tydelig frem at utøverne sin generaliserte gjensidighet øker ved deltagelse i gatelagsfotballen. Nivået av tillit har også en synlig økning, men det lyktes ikke å finne en vesentlig sammenheng mellom økt sosial tillit og deltakelsen i gatelagsfotball.

Informantene forteller om høye nivåer av samhold, og betydelige økninger i selvtillit, noe som sammen med de høye nivåene av bonding og bridging ifølge Putnam skal være et godt utgangspunkt for skapelsen av samfunnskapitalene sosial tillit, og generalisert gjensidighet.

Studiens funn blir diskutert og forstått med bakgrunn i Robert Putnam sine teorier omkring sosial kapital på kollektive nivåer, og fokuserer på hans begreper omkring bonding, bridging, generalisert gjensidighet, selvtillit, samhold, og sosial tillit. Studien tar også for seg Martinussen (2001) sin teori om legitimitet, da en organisasjons legitimitet er sentralt for den sosiale kapitalen organisasjonen evner å skape.

Forord

Det å skrive en masteroppgave har vært både lærerikt og utfordrende. Jeg har fått muligheten til å sette meg inn i et tema jeg anser som viktig og interessant, og det har vært meningsfylt. Jeg vil takke dem som har gjort det mulig for meg å både få til prosessen og ferdigstille oppgaven. Først og fremst takker jeg min fantastiske veileder, Lone Friis Thing, for god veiledning, konstruktive tilbakemeldinger og kontinuerlig oppfølging gjennom hele prosessen med planlegging og gjennomføring av oppgaven. Tusen takk for din tilgjengelighet, og store engasjement for oppgaven!

Tusen takk til informantene som har stilt opp på intervjuer, for at dere var engasjerte, åpne og ærlige. Gatelagsinformantene har bakgrunn innen rus, psykiatri og fengselsopphold, og at dere bidro med deres erfaringer og innsikt for hva gatelaget betyr har vært avgjørende for at denne studien lot seg gjennomføre. Jeg vil også rette en stor takk til informanten i Fotballstiftelsen som ga meg innsyn i hva gatelagsfotballen virkelig dreier seg om, og ikke minst en stor takk til klubblederen som ga meg en opplevelse av gatelag fra klubbens perspektiv. Jeg må også takke trenerne som satte meg i kontakt med utøverinformantene. Uten dere ville jeg aldri fått den samme tilgangen til, og tilliten fra, informantene som jeg gjorde.

Avslutningsvis vil jeg takke min nærmeste familie, mine nærmeste venner, og min tålmodige samboer for støtte og motivasjon gjennom hele oppgaveprosessen. Dere har gjort veien til resultatet litt enklere.

Takk for deres støtte!

Paal Christian Farnen

Oslo, mai 2022

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Forord	4
1. Innledning	8
1.1 <i>Bakgrunn for oppgaven</i>	8
1.2 <i>Problemstilling</i>	12
1.2.1 <i>Underspørsmål til problemstillingen</i>	13
1.3 <i>Oppgavens oppbygning</i>	13
1.4 <i>Finansiering</i>	14
2. Begrepsavklaring	14
2.1 <i>Rehabilitering</i>	14
2.2 <i>Fotballstiftelsen</i>	15
2.3 <i>Gatelagsfotball</i>	15
3. Kontekst og bakgrunn, Fotballstiftelsen og gatelagsfotball	15
3.1 <i>Fotballstiftelsen</i>	15
4. Eksisterende litteratur	18
4.1 <i>Søkeprosessen</i>	19
4.2 <i>Eksisterende litteratur på feltet</i>	19
5. Teoretisk rammeverk	22
5.1 <i>Valg av teori</i>	22
5.2 <i>Putnam og sosial kapital</i>	23
5.3 <i>Legitimitet</i>	25
6. Metode	25
6.1 <i>Kvalitativ tilnærming</i>	27
6.2 <i>Intervjuprosessen</i>	28
6.2.1 <i>Utvalg</i>	29
6.2.2 <i>Rekruttering</i>	30
6.2.3 <i>Det semi-strukturerte intervjuet</i>	30
6.2.4 <i>Intervjuguide</i>	31
6.2.5 <i>Gjennomføring av intervjuene</i>	33
6.2.6 <i>Transkribering</i>	35
6.2.7 <i>Min forskerrolle og forforståelse</i>	37
6.3 <i>Etiske refleksjoner</i>	40
6.3.1 <i>Konfidensialitet og anonymisering</i>	42
6.4 <i>Metodiske kvalitetskriterier</i>	43

6.4.1	<i>Validitet/gylldighet</i>	44
6.4.2	<i>Reliabilitet/Pålitelighet</i>	46
6.4.3	<i>Overførbarhet</i>	47
6.5	<i>Analyse</i>	48
6.5.1	<i>Temaanalyser</i>	49
6.5.2	<i>Kontekstanalyser</i>	51
6.5.3	<i>Gjennomføring av analyser</i>	52
7.	Analyse	53
7.1	<i>Arbeid, dugnad og frivillighet</i>	54
7.1.1	<i>Tema 1: Observasjon 1: Dugnad</i>	54
7.1.2	<i>Diskusjon dugnad</i>	57
7.1.3	<i>Observasjon 2: Arbeid</i>	59
7.1.4	<i>Diskusjon arbeid</i>	62
7.2	<i>Sosial kapital</i>	64
7.2.1	<i>Tema 2: Observasjon 1: Samhold og selvtillit</i>	64
7.2.2	<i>Diskusjon samhold og tillit</i>	66
7.2.3	<i>Observasjon 2: Bridging og bonding</i>	67
7.2.4	<i>Diskusjon bridging og bonding</i>	72
7.2.5	<i>Observasjon 3: Generalisert gjensidighet og sosial tillit</i>	73
7.2.6	<i>Diskusjon generalisert gjensidighet og sosial tillit</i>	76
7.3	<i>Drift og klubb</i>	78
7.3.1	<i>Tema 3: Observasjon 1: Finansiering</i>	78
7.3.2	<i>Diskusjon finansiering</i>	79
7.3.3	<i>Observasjon 2: Bridging og legitimitet</i>	80
7.3.4	<i>Diskusjon bridging og legitimitet</i>	82
7.4	<i>Diskusjon</i>	82
7.4.1	<i>De som blir værende i gatelaget</i>	83
7.4.2	<i>De som gatelaget ikke fungerer for</i>	85
7.4.3	<i>Hvem har ansvaret?</i>	86
7.4.4	<i>Et selvkritisk blikk</i>	90
8.	Konklusjon	91
8.1	<i>Perspektiv</i>	94
9.	Referanseliste	96
10.	Vedlegg	109
10.1	<i>Gatelag 2023*</i>	109
10.2	<i>Intervjuguide spillere</i>	110
10.3	<i>Intervjuguide klubbleder</i>	111

10.4	<i>Informasjonsskriv med samtykkeskjema</i>	112
10.4.1	<i>Klubbleder</i>	112
10.4.2	<i>Utøvere</i>	114
10.5	<i>Vurdering og godkjenning for behandling av personopplysninger fra Norsk senter for forskningsdata (NSD)</i>	116
10.6	<i>Temakodeord for temaanalyse</i>	118

1. Innledning

Prosjektets formål er å forske på de potensielle endringene innen sosial kapital som Fotballstiftelsen skaper for aktuelle toppfotballklubber og lokalsamfunn, både på klubb- og samfunnsnivå. Det foreligger en del forskning på idrettens effekt på personers psykiske helse, samt også noe forskning på gatelagkonseptet spesifikt sin rehabiliteringsevne som tilleggsbehandling til statlige tiltak (se for eksempel Kobro et al., 2019; Mikaelson & Tonholm, 2012; Hystad, 2017). Dette prosjektets forskningsmessige relevans er knyttet til mangelen på empirisk forskning omkring gatelagkonseptets evne til å skape samfunnsmessige og organisatoriske endringer. Den samfunnsmessige relevansen for prosjektet er hvordan forskningen kan bidra med å vise organisatoriske og samfunnsmessige gevinster av Fotballstiftelsen, noe som potensielt kan bidra til å gjøre dette til et tiltak andre organisasjoner innen fotballen og andre idretter kan se organisasjonsmessige gevinster av å innføre. Prosjektet kan gjennom kritisk teori potensielt også bidra til å demonstrere fotballen som et vel så godt virkemiddel til å bedre de rus- og psykiatriutsattes sosiale kapital som dagens oppfølgingstiltak og bruk av lukkede institusjoner.

Jeg har aldri selv vært involvert med gatelagsfotballen, men min personlige interesse for tematikken startet ved en tilfeldighet da jeg fikk et eksemplar av Gatelagsmagasinet av min far i slutten av 2021. Jeg ble umiddelbart fascinert over konseptet, og begynte allerede rundt juletid 2021 å sjekke hva slags tidligere forskning som er blitt gjort rundt gatelagsfotball. I tilknytning til gatelag har jeg primært to interesseområder. Det ene er det psykologiske rehabiliteringsaspektet, og det andre er påvirkningen gatelagsfotballen har på et organisatorisk nivå og på et samfunnsnivå. Det psykologiske rehabiliteringsaspektet til konseptet er i ferd med å bli godt dekket av andre forskere, og videre er dette også en tematikk som ikke tilhører mitt institutt for idrett og samfunnsvitenskap. Avdekkingen av en betydelig mangel på samfunnsmessig og organisatorisk forskning tilknyttet gatelagskonseptet ble en motivasjon til å utforske gatelagskonseptet opp mot denne tematikken i min masteroppgave. Formålet med oppgaven er å bidra til å dekke noe av kunnskapshullet om gatelagskonseptets samfunnsmessige gevinster og organisatoriske aspekter.

1.1 Bakgrunn for oppgaven

Gatefotball internasjonalt startet under navnet «StreetSoccer Football» (Pringle, 2009). Her var målgruppen hovedsakelig hjemløse som slet med psykisk helse og/eller rus som følge

av sin livssituasjon. Pådriverne bak gatefotballen var oftest frivillige/humanitære organisasjoner, med Frelsesarméen, samt Blå kors og Kirkens Bymisjon som de fremste tilretteleggerne i Norge. Initiativet har spredt seg i en så stor grad at det arrangeres «Homeless World Cup» hvor land fra hele verden deltar, og hvor Norge også representeres. I 2017 ble verdensmesterskapet for hjemløse arrangert i Oslo (Homeless World Cup, u.å.; Homeless World Cup, 2017). Gatefotballinitiativet kan sies å være forgjengeren til gatelagsfotballen som nå drives i regi av profesjonelle fotballklubber i Norge, i samarbeid med Fotballstiftelsen.

Historien til gatelagsfotball startet i 2011 da Fredrikstad Fotballklubb ble første toppfotballklubb til å etablere et gatefotballag (Fotballstiftelsen, 2022a). Laget ble stiftet på bakgrunn av at det lokale NAV-kontoret hadde mangel på tilbud til byens brukere innen rus- og psykiatrilidelser. I søken på å finne en løsning på tilbudsutfordringen, kom den gang NAV-ansatte Monica Brynhildsen opp med idéen om å bruke fotball. Idéen ble tatt med videre til Morten Nyborg, som i dag regnes som gatelagsfotballens far. Sammen med Fredrikstad FK og økonomisk investor Johan H. Andresen jr., etablerte de det første gatelaget i regi av en norsk toppfotballklubb (Knoph, 2021). Prosjektet ble en suksess med positive ringvirkninger for både spillere, klubb og nærmiljø, noe som gjorde at flere og flere toppklubber stiftet gatelag for sitt nærmiljø.

I takt med gatelagsfotballens utvikling så man raskt behovet for et overordnet organ som kunne ta ansvaret for å samkjøre gatelagsfotballen. Resultatet ble at Fotballstiftelsen ble etablert i 2015. Fra stiftelsen i 2015 til utgangen av 2022 har antall lag økt fra 7 til 29 toppfotballklubber med medlemskap i Fotballstiftelsen¹. Gatelagene hadde til sammen i 2022 rundt 1200 deltakere, og er blitt et fast samlingspunkt for mange personer med ulike utfordringer. Til sammen leverer Fotballstiftelsen over 5000 rusfrie timer hvert år til sine utøvere, i tillegg til å skape rutiner, fellesskap, og tilhørighet for en gruppe av personer hvor mange ellers befant seg på utsiden av samfunnet. På de få årene siden 2015 har Fotballstiftelsen rukket å bli idretts-Norges største samfunnsprosjekt (Fotballstiftelsen, 2022a; Fotballstiftelsen, 2023; Knoph, 2022). Gatelagsfotballen i Norge er et lavterskeltilbud som primært retter seg mot personer som sliter med rusutfordringer og/eller psykisk uhelse, uten at det stilles krav til henvisning eller søknad om deltakelse for å kunne delta på tilbudet (Hystad, 2017).

¹ Hvilke klubber som er en del av Fotballstiftelsen og har gatelag, ligger vedlagt i vedlegg 10.1.

Rehabiliteringsevnen til gatelagskonseptet som tilleggsfunksjon til det offentlige tilbudet, blir stadig mer dokumentert. Målsettingen for gatelagene er å «miste» medlemmer fordi de kommer seg ut i skole eller jobb. I 2022 begynte 240 av rundt 1200 spillere som trente med gatelag, på jobb eller i skole (Knoph, 2022). For gatelagsspillere som startet på skole eller i jobb, pekes det å ha samlinger og treningsøkter tidlig på dagen som en viktig bidragsfaktor for å lykkes. Dette fordi det blir snikinnført en arbeidsdagsrutine hos spillerne, da de har noe å møte opp til tidlig på dagen, må stå opp, passe tiden, spise frokost, og komme seg av sted. Mange av spillerne peker på gatelaget som den viktigste faktoren for at de har tatt opp skole og utdanning, grunnet både rutiner, motivasjon, og redusert sosial angst. I forhold til de som er kommet ut i jobb, har det for mange av spillerne skjedd gjennom gatelaget, klubben, og klubbens kontakt- og sponsornettverk. Et eksempel er en av Stabæk Fotballklubb sine tidligste spillere, hvor en ansatt i en av klubbens samarbeidspartnere, Smartfish, nevnte på et sponstreff at de var på leting etter en sjåfør. Det viste seg at denne gatelagsspilleren hadde sertifikat til flere klasser av kjøretøy, og gjennom at klubben koblet partene sammen fikk Stabæk sin første gatelagsspiller ut i jobb, en jobb han har den dag i dag (Emeci, 2021a). Et tiltak som oppnår å få ca. 20% av deltakerne ut i skole og jobb, vil av mange regnes som en suksess sett i et rehabiliteringsperspektiv. I tillegg til utøverne som er kommet ut i skole og jobb, får andre muligheten til å prøve seg i arbeidspraksis og i tiltak hvor de får arbeidserfaring. Et eksempel fra Notodden Fotballklubb er at samtlige av utøverne på gatelaget har fått tilbud om arbeidspraksis med vedarbeid, hvor arbeidsoppgavene både innebærer kløyving og salg av ved (Emeci, 2021b).

Fotballstiftelsen bidrar med å endre deltakernes livssituasjon fra å være en belastning for samfunnet, til å bli en ressurs. For hvert rehabilitert individ sparer tiltaket staten for mye penger i form av redusert velferdsstøtte (Østervold, 2018; Abel, 2015). Ved en åpenhet rundt rusutfordringer, og en aktiv endring av livssituasjon, bidrar prosjektet også til å endre deltakernes sosiale identitet. Sosiologen Trude Tonholm beskriver gatelagsspillerne som «influensere» når det gjelder å avstigmatisere og folkeligjøre rusmisbrukere, og beskriver en avstigmatiseringseffekt som skiller gatelagstiltaket betydelig fra andre rusbehandlinger- og tiltak (Tonholm, 2021).

Under beskrivelsen av aktiviteten som drives i regi av Fotballstiftelsen, skriver stiftelsen at *«Gatelagene er et lavterskeltilbud for mennesker med rusrelaterte lidelser,*

uavhengig av kjønn, etnisitet og seksuell legning. Alle som har eller har hatt utfordringer knyttet til rus kan delta. Vi skiller ikke mellom jenter og gutter og har ingen aldersgrense» (Fotballstiftelsen, 2022a). I tillegg til rusmålgruppen som Fotballstiftelsen selv beskriver, deltar det også deltakere som sliter med angst, psykiatri, eller som har utfordringer knyttet til kriminalitet. Gatelagsklubbene trener to til tre ganger i uken med kvalifiserte trenere, og får tilgang til mat, utstyr og fasiliteter på hver eneste trening. Som et supplement til sportslige aktiviteter tilbyr Fotballstiftelsen dommerkurs, kjendistreff, en egen gatelagspodkast, førstehjelpsopplæring (gjennom prosjektet «Gatelagene redder liv»), et gatelagsmagasin, og arrangerer oppvisningskamper hvor flere gatelag tidligere har fått spille mot regjeringen på Ullevaal Stadion (Fotballstiftelsen, 2023; Stabæk, 2017). Kravene for å kunne bli med i et gatelag er svært lave. For å parafrasere en samtale med Fotballstiftelsen har gatelagene en svært simpel behandlingstid og søknadsprosess, der de flåsete sagt kun har en behandlingstid på tre minutter, mens andre rusinstitusjoner har tre måneder behandlingstid.

Det er viktig å skille Fotballstiftelsens gatelagsfotball fra gatefotballkonseptet som drives i regi av Frelsesarméen (Frelsesarméen, u.å.). Frelsesarméens gatefotballkonsept har likheter med Fotballstiftelsen i form av at tilbudet gir et sunt sted å gå til for rusavhengige, tidligere kriminelle, og andre sårbare grupper. Men den viktigste forskjellen er Fotballstiftelsens samarbeid med toppfotballklubbene. I samarbeid med toppfotballklubber følger aspekter i form av klubbtilhørighet, ressurser, stolthet til klubben, nettverk, profesjonalitet, og muligheter for arbeidserfaring, som er annerledes fra Frelsesarméens gatefotballtilbud. I tillegg er enkelte andre ting som banestørrelse og kampopplegg også forskjellig mellom de to konseptene.

Forskning har vist at fra 2000-tallet har idrett vært en anerkjent samfunnsmekanisme som øker både arbeidsplasser, utdanning, helse, og sosial inkludering (Houlihan & White, 2002). Spesielt fotball har vist seg å være et effektivt virkemiddel mot deler av samfunnet som tradisjonelle politiske og sivile aktiviteter har hatt vanskelig for å treffe (Mellor, 2008; Parnell & Richardson, 2014a). Toppfotballklubbene sine unike potensial som sentrale aktører innen Norges mest populære idrett er en posisjon fotballen kan og bør bruke til å forbedre befolkningens fysiske og psykiske helse (Pringle & Sayers, 2006; Pringle et al., 2014a). Et økende omfang av samfunnsbevisste agendaer i fotballklubbene sine prosjekter innen blant annet helse, sosial inkludering, og rusutfordringer (Parnell et al., 2013), har ført til at fotballens rolle mot samfunns helse og sosial kapital stadig blir mer strategisk, med gatelagskonseptet som ett

av eksemplene (Lansley & Parnell, 2016). Tiltakets rehabiliteringsevne blir stadig mer dokumentert, men en mangel av forskning på sosiale og organisatoriske virkninger i prosjektet har bidratt til at dette er et forskningshull jeg ønsker å bidra til å tette gjennom denne oppgaven. Forskjeller mellom den kommersielle fotballen i UK, hvor mye av forskningen på feltet er blitt gjort, og den frivillighetsdrevende fotballen i Norge, er også relevant å avdekke og konkretisere for å gjøre sammenligningen mellom funnene i oppgaven og tidligere forskning mer relevant og troverdig.

1.2 Problemstilling

Målet med oppgaven er å bidra med kunnskap på et område som til nå er lite utforsket. Med en firedobling av antall gatelag (Fotballstiftelsen, 2022a) de siste årene, sammen med en økt dokumentasjon av rehabiliterings- og psykologiske effekter, er det tydelig at det også vokser frem et behov for en redegjørelse av de organisatoriske virkningene en fotballklubb får ved å stifte og drifte et gatelag. Slik ordningen er nå, er det kun klubber som tilhører toppidretten (Eliteserien, OBOS-ligaen, Toppserien, 1.div kvinner, og Post-Nord ligaen) som er med i Fotballstiftelsen. Tidligere forskning fokuserer i hovedsak på utøverne og hvordan de opplever det å delta på et gatelag. Jeg ønsker derfor å se på hvilke virkninger stiftelsen av et gatelag kan ha for den aktuelle klubben og nærsamfunnet rundt klubben. Dette skal jeg gjøre i et lys av sosial kapital, og fokusere på de virkningene innen sosial kapital som skapes for organisasjon og samfunn ved etableringen av et gatelag. Dersom oppgaven avdekker positive organisatoriske virkninger vil det kunne bidra til å åpne for at også klubber utenfor toppidretten kan legitimere ressursbruken ved etablering og drift av et gatelag. Avdekkes det eventuelle funn som er negative vil dette derimot kunne brukes til å argumentere imot ressursbruken på et gatelag, og være en opposisjon til den gjennomgående positive forskningen og tilnærmingen til gatelagsfotball på feltet. Basert på ønsket om å se på organisatoriske og samfunnsmessige virkninger av et gatelag gjennom sosial kapital er hovedproblemstillingen formulert på følgende måte:

«Hvilken betydning har den sosiale kapitalen som skapes på klubb- og samfunnsnivå gjennom gatelagsfotball?»

Problemstillingen er formulert på en slik måte at jeg skal kunne svare på både de samfunnsmessige potensielle sosial kapital-gevinstene – slik som sosial tillit, generalisert

gjensidighet, sosial kapital, endring i sosial identitet – og de organisatoriske potensielle sosial kapital-gevinstene – slik som legitimitet, bedret rennommé, nytt sponsormarked, arbeidskraft, økt frivillighet, økte medlemstall, og bridging. Det er relevant å se på hvordan gatelagsfotballen legger til rette for sosial kapital på individnivå, da individenes sosiale kapital er styrende for den organisasjonelle og samfunnsrelaterte sosiale kapitalen som skapes. Oppgaven gjøres i lys av Robert Putnam sin tilnærming til kollektiv sosial kapital.

Fremgangsmåten har vært å utforske utøverne sine egne betraktninger rundt det å være del av et gatelag, og en klubbleder sin oppfatning av å ha et gatelag i sin klubb. De ulike formene for sosial kapital som brukes i oppgaven, blir definert og presentert i kapittel «5.2 *Putnam og sosial kapital*». Her vil jeg også beskrive ytterligere hva som menes med sosial kapital, og hva de ulike formene innebærer. Med gatelagsfotball i problemstillingen menes aktivitet som blir bedrevet i regi av Fotballstiftelsen. Informantene vil ikke direkte bli spurt om deres meninger om sosial kapital i gatelagsfotballen. Det vil bli stilt åpne spørsmål hvor det vil komme mye informasjon, hvor jeg som forsker må tolke hva som er relevant informasjon for oppgaven.

1.2.1 Underspørsmål til problemstillingen

Med bakgrunn i det som nå er blitt presentert vil oppgavens underproblemstillinger være følgende:

- På hvilke nivåer skapes det sosial kapital gjennom gatelagsfotball (individnivå, organisatorisk nivå, og/eller samfunnsmessig)?
- Hvordan forteller spillerne om økte sosiale kapital-verdier i form av sosial tillit og generalisert gjensidighet etter å ha involvert seg i prosjektet?
- Hvilken oppfattelse har klubbledere av organisatoriske gevinster etter opprettelsen av et gatelag (legitimitet, frivillighet, arbeidskraft, bridging, osv.)?
- Hvilke betydninger av bonding og bridging skapes gjennom gatelagsfotball?

1.3 Oppgavens oppbygning

I det neste kapittelet skal jeg utdype nøkkelbegrepene i oppgaven, slik at lesere av oppgaven har en felles forståelse av begrepene ved videre lesning. Kapittel 3 vil gi en innføring i konteksten bak oppgaven, og gi innsikt i gatelagsfotballen og dens administrasjonsorganisasjon, Fotballstiftelsen. Kapittel 4 gjennomgår den eksisterende litteraturen som finnes på feltet om tematikken som blir forsket på i oppgaven. Kapittel 5

presenterer den teoretiske rammen som brukes til diskusjonen og tolkningen av det empiriske datamaterialet som utarbeides i dataprosessen. Kapittel 6 redegjør for valg av metode, forberedelser, gjennomføring og etterarbeid ved den valgte metoden, og kvalitetskriterier. Avslutningsvis (kapittel 7) presenteres det empiriske datamaterialet og drøftes i lys av den teoretiske rammen som er blitt presentert i kapittel 5. I kapitlet både presenteres og diskuteres funn hver for seg, før jeg avslutningsvis i kapitlet oppsummerende diskuterer funnene i relasjon til hverandre. Det blir også presentert noen alternative forståelser og teorier som kunne blitt brukt til å tolke de funnene som er blitt gjort. I det avsluttende kapitlet presenterer jeg en oppsummering av oppgaven, og skriver noen avsluttende ord om hva jeg ser for meg kan være veien videre for kommende forskning.

1.4 Finansiering

Prosjektet har ingen ekstern finansiering, og utgifter dekkes dermed ikke.

2. Begrepsavklaring

I dette kapitlet presenterer jeg de mest essensielle begrepene for oppgaven. Formålet er at både leser og forfatter skal ha den samme oppfattelsen av begrepene ved bruk senere i teksten, og at leser ved tvil kan vende tilbake til dette kapitlet ved definisjonsspørsmål.

2.1 Rehabilitering

Begrepet rehabilitering har flere ulike definisjoner (Wilson & McLellan, 1997; Frost, 2002; Stortingsmeldingen, 1999). Oppgaven tar utgangspunkt i en definisjon inspirert av MarselisborgCentret og Rehabiliteringsforum Danmark (MarselisborgCentret, 2004, s.4), hvor jeg definerer rehabilitering som *en samarbeidsprosess mellom borger og fagfolk, hvor formålet er at borgeren som har eller er i fare for å få begrensninger for sin fysiske, psykiske eller sosiale funksjonsevne, oppnår et selvstendig og meningsfylt liv*. Rehabiliteringsprosessen kjennetegnes av at innsatsen rettes mot å bedre både borgeren og hens omgivelser, at det realiseres en orientering for borgeren om hens situasjon, potensial og forutsetninger, og at det skapes et fokus på positive endringer i borgerens hverdagsliv (kjennetegn er inspirert av MarselisborgCentret, 2004, s.4-5).

2.2 Fotballstiftelsen

Fotballstiftelsen har siden etableringen i 2015 vært det overordnede organet for gatelagsfotballagene i Norge. Ved utgangen av 2022 hadde stiftelsen med seg 29 norske toppfotballklubber. Fotballstiftelsen bidrar med tilrettelegging av serie- og turneringsspill, og bidrar som pådrivere og støttefunksjon til politiske og idrettspolitiske spørsmål som omhandler gatelagene. Fotballstiftelsen består av to ansatte, samt et styre bestående av seks personer (Fotballstiftelsen, u.å.-b).

2.3 Gatelagsfotball

Gatelagsfotball defineres i sammenheng med oppgaven som all aktivitet som skjer i regi av Fotballstiftelsen og dens medlemmer. Dette gjelder ikke bare fotballaktiviteten som bedrives, men også felles måltider, kursing, sosiale aktiviteter, og annen aktivitet som gjøres for eller av gatelagene som er medlem i Fotballstiftelsen.

3. Kontekst og bakgrunn, Fotballstiftelsen og gatelagsfotball

Det ble i forbindelse med utarbeidelsen av dette kapittelet gjort et intervju med Fotballstiftelsen for å supplere tilgjengelige data og få informasjon med erfaringer fra en førstehåndsposisjon.

3.1 Fotballstiftelsen

Fotballstiftelsen er det øverste organet innen gatelagsfotballen i Norge, og har det overordnede ansvaret for å samle gatelagene som én enhet. Fotballstiftelsen ble stiftet på bakgrunn av at det var omfattende søknadsprosesser for klubbene når de måtte jobbe hver for seg. Det å samle alle gatelagene under samme paraply bidro til at klubbene og gatelagene totalt sett stiller betraktelig sterkere ved søknader og andre sentrale parter av prosjektets gjennomførelse (Emeci, 2021a). Fotballstiftelsens fremste arbeidsoppgaver er å skaffe finansiering til gatelagsklubbene, bistå ved etablering av nye gatelag og rekruttering av spillere til lagene, kompetanseoverføring mellom klubbene, og prosjektarbeid rundt selve kjerneaktiviteten. Stiftelsen ble etablert først i 2015, noe som kan forklare hvorfor det fortsatt finnes lite forskning på gatelagskonseptet i Norge. På de få årene fra opprettelsen av stiftelsen for syv år siden og til antallet toppfotballklubber som deltok i 2022-sesongen, har antallet gatelag økt fra 7 til 28 lag, med storklubben Rosenborg BK som det seneste tilskuddet

(Fotballstiftelsen, 2022a). Gatelagsfotballagene består av spillere av begge kjønn, med store aldersspenn, og trenes av utdannede, og i mange tilfeller profilerte trenere.

Det har blitt gjennomført organisert seriespill for gatelag siden 2016. Praksis for sesongen 2022 var at Østlandet hadde en egen liga kalt Østlandsligaen som bestod av fjorten lag (Emeci, 2023). Etter endt seriespill møttes lagene på slutten av sesongen til et sluttspill på fem ulike lokasjoner. Vinnerne av de to puljene møttes over to kamper for å avgjøre hvem som skulle stå igjen som vinnere av Østlandsligaen, andreplassen i de to puljene møttes til en bronsefinale på nøytral bane, tredje- til femteplassen i hver pulje møttes i Oslo for å avgjøre plasseringene fra femte- til tiendeplassen, mens de to nederste lagene i hver pulje møttes i Sandefjord for å gjøre opp seg imellom om de fire nederste plassene i ligaen (Giæver, 2022a). I tillegg til et vanlig poengsystem for seier og uavgjort, kan begge lagene i kampen få opp til tre poeng for Fair Play, i tillegg til at det også deles ut ett ekstra bonuspoeng for spilletid for begge kjønn. Fair Play-tabellen brukes for å opprettholde et fokus på Fair Play, inkludering, mestring og godt miljø også på kampdager (Emeci, 2023). Jeg var selv tilstede på sluttspillet i Oslo, og fikk der oppleve stemningen, emosjonene, og barne- og ungdomsturneringsfølelsen man får ved et slikt sluttspill.

De resterende lagene i Fotballstiftelsen spiller ikke i et seriesystem på linje med Østlandsligaen grunnet geografiske avstander. Også i et klima- og miljøperspektiv kan dette argumenteres for å være en positiv ordening, da man reduserer miljøutslipp ved å ikke for eksempel ha en vestlandsliga med de geografiske avstandene som er mellom klubbene der. For disse klubbene gjennomføres det i stedet regionale turneringer hvor man får samlet flere lag over en helg og spilt kamper. I 2022 ble det arrangert regionsturneringer i Vest-Norge, Midt-Norge (her ble også Trøndelag og Nord-Norge invitert), og Sør-Norge (Knoph, 2023). I tillegg til regionale turneringer spiller klubbene som ikke er en del av Østlandsligaen treningskamper mot hverandre, og mot andre fotballag som ikke tilhører Fotballstiftelsen. Et interessant eksempel er gatelaget til Bryne FK som møtte laget til det lokale politiet (Jæren Lensmannskontor) flere ganger til treningskamper gjennom 2022 (Røken, 2022).

Det store sportslige høydepunktet for Gatelagene er den nasjonale turneringens som arrangeres én gang i året. Her får samtlige gatelag, fra Tromsø i nord til Start i sør, muligheten til å delta i en stor gatelagsturnering hvor det avgjøres hvem som er Norges beste gatelag. Måneden før turneringen starter gjennomføres det en direktesendt trekning av gruppene, og

innen gruppespillet starter så gjennomføres det først en innmarsj og åpningsseremoni. Alle lag får spille både gruppespill og sluttspill, det legges til rette for at det stiftes bekjentskaper og kameratskap på tvers av gatelagene, alle gatelagsspillerne blir innlosjert på ett og samme hotell, og det gjennomføres en bankett med middag og underholdning på kvelden etter første kampdag (Giæver, 2022b). I 2022 mottok turneringen internasjonal oppmerksomhet fra European Football for Development Network (EFDN), en stor stiftelse innen internasjonalt fotbollsamarbeid bestående av noen av verdens største fotballklubber og fotballforbund i tett samarbeid med UEFA og EU (EFDN, 2022; EFDN, u.å.).

Rehabiliteringsevnen gatelagskonseptet har som tilleggsfunksjon sammen med tradisjonelle offentlige tilbud blir stadig mer dokumentert. I 2022 kom 240 av de litt over 1100 spillerne som trente med gatelag, ut i skole og jobb (Knoph, 2022). Også i 2020, et år med koronapandemi og restriksjoner, og hvor mange mistet jobben eller ble permittert, fikk gatelagene 52 spillere delvis eller fullt ut i jobb (Emeci, 2021a). Dette er resultater som støtter Fugletveit & Tonholm (2013) sin forskning på rusmisbruk, hvor det ble konkludert med at veien ut av rusmisbruk primært lykkes gjennom resosialisering og utvikling av forventinger til både dem selv og samfunnet, og hvor positive effekter og bedring i mindre grad direkte kan tilskrives den hjelpen som mottas av behandlingsinstitusjoner. Ikke bare bidrar Fotballstiftelsen med å endre deltakernes livssituasjon fra å være en belastning for samfunnet til å bli en ressurs, men det sparer også staten for mye penger i form av redusert velferdsstøtte (Østervold, 2018; Abel, 2015). Ved en åpenhet rundt rusutfordringer, og en aktiv endring av livssituasjon bidrar prosjektet også med å endre deltakernes sosiale identitet. Sosiologen Trude Tonholm beskriver gatelagsspillerne som «influensere» når det gjelder å avstigmatisere og folkeliggjøre rusmisbrukere, en avstigmatiseringseffekt som skiller gatelagstiltaket betydelig fra andre rusbehandlinger- og tiltak (Tonholm, 2021).

Fotballstiftelsen og gatelagene øker stadig sin synlighet i samfunnet. I løpet av de siste to årene har Fotballstiftelsen fått fast plass i statsbudsjettet, Norges herrelandslag med trener Ståle Solbakken i spissen er blitt ambassadører for gatelagene og Fotballstiftelsen, toppfotballklubber har tatt i bruk «gatelaget.no» på drakten gjennom sesongen 2021, og Molde-profil Ola Brynhildsen valgte etter kampen mot Aalesund 18. september 2022 og gi sin bestemanspremie på 10.000kr til klubbens gatelag (Fotballstiftelsen, 2021a; Fotballstiftelsen, 2021b; Fotballstiftelsen, 2021c). Til tross for en synlighet på politisk nivå, på landslagsnivå, og på klubbfotballnivå er mitt inntrykk i samtaler med andre at gatelagsfotballen er et ukjent

fenomen for mange. Verken i samtaler med personer som enten spiller eller jobber i fotball, i samtaler med personer som jobber på ett av verdens fremste idrettsuniversiteter, eller i samtaler med personer ved sosiale sammenkomster, har det vært spesielt stor kjennskap til gatelagskonseptet. Oppfattelsen er at det for det aller meste er de som er en del av en toppfotballklubb med gatelag, som har en oppfatning av hva konseptet dreier seg om. Nå som mange toppklubber er blitt medlem av Fotballstiftelsen, de har fått synlighet på nasjonalt og kommunalt politisk nivå, og det stadig øker med forskning som viser konseptets unike effekt, er det tydelig at Fotballstiftelsen må arbeide mot å skape bevissthet hos den allmenne befolkningen for å ta de store stegene videre i utviklingen.

Som et nytt steg i inkluderingen av sårbare grupper lanserte Fotballstiftelsen høsten 2020 prosjektet «fra soning til scoring» (Fotballstiftelsen, 2022b). Det tar utgangspunkt i det vellykkede prosjektet «The twinning project» fra Storbritannia, hvor man gjennom toppfotballklubbene aktiviserer innsatte ved bruk av fotball og profesjonelle trenere fra de store klubbene, for å motivere spillerne til å ikke forverre rullebladet sitt når de etter hvert kommer ut av fengsel (Twinning project, u.å.). En ting fotballstiftelsen gjør annerledes enn The Twinning Project, er at spillerne i prosjektet Fra soning til scoring får komme utenfor fengselsmurene for å trene med gatelagene. På denne måten forsøkes det å skape sosial brobygging, å legge til rette for at de innsatte skaper et miljø med lagkamerater utenfor murene, og de innsatte får et sted å gå til ved løslatelse. Fotballstiftelsen omtalte selv i et intervju at det unike med gatelagsmodellen i Norge er hvordan klubbene tar de sårbare gruppene inn hos seg selv (Emeci, 2021c). Samfunnsarbeid blant toppklubber i de fleste andre land internasjonalt handler i stor grad om å sende trenere og ressurser til baner og gymsaler i områdene hvor de sårbare gruppene oppholder seg. Praksisen i den norske gatelagsmodellen handler derimot om å få de sårbare gruppene til sitt sted, slik at de opplever det å trene på den samme banen, gå i de samme gangene, og spise i den samme kafeteriaen som sine forbilder fra elitelaget. Dette gjøres ifølge Fotballstiftelsen i håp om å øke følelsen av tilhørighet og samhold mot klubben for utøverne (Emeci, 2021c).

4. Eksisterende litteratur

Oppgavens formål er å bidra med å dekke et kunnskapshull knyttet til gatelagsfotballens samfunnsmessige og organisatoriske betydning, da med spesielt fokus på sosial kapital. Mangelen på dokumentert kunnskap har gjort det utfordrende å finne konkret

og god litteratur på hvordan sosial kapital i gatelagsfotballen skapes. Men det finnes litteratur om temaet og det er blitt gjort forskning på, blitt skrevet litteratur om, og blitt utviklet faglige begreper ut fra lignende prosjekter.

4.1 Søkeprosessen

Litteratursøket til oppgaven er gjort gjennom tre tilnærminger. Det vil for en best mulig gjennomsynlighet av oppgaven nå bli gått dypere inn på de tre ulike metodene.

Den første metoden har vært å gjøre litteratursøk i søkemotoren Google Scholar. Det har blitt søkt på følgende stikkord, med antall treff: Social capital sport (1.850.000 treff), sosial kapital idrett (2.250 treff), sosial kapital idrett Norge (2.150 treff), Fotballstiftelsen (19 treff), gatelagsfotball (9 treff), street football (1.220.000 treff) og street football social capital (322.000 treff). Grunnet oppgavens tidsomfang ble arbeidet videre fra søkeordene begrenset til å lese overskriftene fra opp til 10 sider med treff fra hvert av søkeordene, for så å lese sammendraget til de søkertreffene som var relevante i forhold til oppgaven. Den andre metoden har vært anbefalinger fra veileder, professorer, medstudenter, og andre, som har vært relevant for problemstilling, problematikk og tema. Den tredje metoden til litteratur har vært gjennom å lese litteratur som annen litteratur har henvist til i sine tekster. Dette er litteratur som primærlitteratur har henvist til gjennom sine tekster og litteraturlister, og som jeg har funnet interessante. Enten grunnet tematikk, enkelte begreper, eller annet ved henvisningen som har appellert til meg i henhold til oppgaven.

4.2 Eksisterende litteratur på feltet

Siden 2000-tallet er idrett anerkjent som en samfunnsmekanisme som øker både arbeidsplasser, utdanning, helse, og sosial inkludering (Houlihan & White, 2002). Spesielt fotball har vist seg å være et effektivt virkemiddel der tradisjonelle politiske og sivile aktiviteter har hatt vanskelig med å treffe målrettet med sine tiltak (Mellor, 2008; Parnell & Richardson, 2014a). Toppfotballklubbers unike potensial som sentrale aktører innen Norges mest populære idrett gir fotballen en posisjon som kan og bør brukes i sammenheng med folkehelsearbeidet, for å styrke individets fysiske og psykiske helse (Pringle & Sayers, 2006; Pringle et al., 2014a). Fotballrelaterte tiltak og stiftelser har vist fotballens evne til å tiltrekke seg samfunnets ulike grupper av mennesker (Parnell & Richardson, 2014a; Zwolinsky et al., 2014), og gjennom slike fotballstiftelser/tiltak har personer fra mange ulike samfunnsgrupper

lyktes i å endre sin livsstilferd og utfordringer knyttet til inaktivitet, røyking, alkoholmisbruk, rus, kroppsvekt og mentale helse (Pringle et al., 2014a; Hunt et al., 2014a; Pringle & Sayers, 2006; Curran et al., 2014). Fotballprosjekter på 90-tallet handlet stort sett om idrettsrelatert utvikling (trener- og ferdighetsprosjekter), men utover 2000-tallet har det skjedd en endring i mange fotballklubbers motiver bak igangsatte prosjekter. Et økende omfang av samfunnsbevisste agendaer innen blant annet helse, sosial inkludering, og rusutfordringer i fotballklubbers prosjekter (Parnell et al., 2013), har ført til at fotballens rolle mot samfunns helse og sosial kapital stadig blir mer strategisk, med gatelagskonseptet som ett av eksemplene (Lansley & Parnell, 2016).

Eksisterende forskning og litteratur på gatefotball og gatelagsfotball viser at deltakelse bidrar til at utøverne takler hverdagen bedre, øker mestringsfølelsen i hverdagen, opplever en sosial inkludering, utvikler sentrale gruppentilstander som samhandling, tillit og samhold til andre deltakere, utvikler evnen til disiplin, får vennskap og et nytt nettverk på fritiden, erfarer positive virkninger på både fysisk og psykisk helse, og opplever en utvikling av opplevd velvære fra å være langt under befolkningsgjennomsnittet, til nært gjennomsnittet (Kobro et al., 2019, s.14-15; 21-31; 44; Mikaelson & Tonholm, 2013; Hystad, 2017). Selv om den norske gatelagsfotballmodellen har en annen profil enn tradisjonell norsk og internasjonal gatefotball, er det allikevel basert på den spesifikke forskningen på norsk gatelagsfotball, og likhetene mellom gatefotball og gatelagsfotball, sterkt sannsynlig at virkningene også er overførbare til deltakerne i norsk gatelagsfotball.

Lansley & Parnell (2016, s.259) introduserer begrepet "*Corporate Social Responsibility*" (CRS) i sin artikkel "Football for health: getting strategic". Begrepet brukes til å forklare det samfunnsansvaret store organisasjoner – som toppfotballklubber – har mot sitt lokalsamfunn. Som en del av lokalsamfunnets mest samlende, fremste og mest synlige organisasjoner har toppfotballklubbene et sosialt ansvar overfor sine omgivelser. Mange samfunnsstiftelser- og tiltak fra fotballklubber gjøres i et skjæringspunkt mellom på den ene siden en kommersiell orientering kombinert med jakt på legitimitet, og på den andre siden en genuin søken om å bedre samfunnet rundt seg, bidra mot sosiale samfunns mål, og samtidig øke oppslutningen mot klubben (Lansley & Parnell, 2016, s.260). I 2018 la Norges Idrettsforbund og Statistisk Sentralbyrå ut en artikkel om at samfunnet bidrar til norsk idrett med frivillighet og dugnad til en verdi av 17,3 milliarder kroner i året. Frivilligheten fra samfunnet står sentralt og preger både grasroten og toppidretten av norsk idrett (Fredheim,

2018). Lansley & Parnell (2016) omtaler CRS i relasjon til Storbritannia, men begrepet er i høy grad overførbart til det norske samfunnet. Når samfunnet bidrar til idretten med arbeid til så høye verdier, er det naturlig å forvente at idretten skal bidra tilbake mot samfunnet også her i Norge, og da spesielt gjennom de største, mest ressursrike og innflytelsesrike klubbene.

Basert på Lansley & Parnell (2016, s.259-260) sin beskrivelse rundt opprettelsen av samfunnsrelaterte fotballstiftelser for å ha motiver som befinner seg i et skjæringspunkt mellom kommersielle og legitimitetsmotiver kombinert med organisasjonenes *Corporate Social Responsibility* (CSR), og motiver mot å genuint ønske og bedre lokalsamfunnet og nå sosiale samfunns mål, vil det senere i oppgaven bli spennende å se om klubbene har enkelte kommersielle- og/eller legitimitetsmotiver bak opprettelsen av gatelaget, og om de tør å innrømme dette. Ved en gjennomgang av hvordan klubbene markedsfører sine gatelag fremstilles det ikke overraskende som at tiltaket kun gjøres motivert av et samfunnsansvar og en genuin interesse om å bedre lokalsamfunnet som organisasjonen tilhører, og de fleste klubbene legger lite vekt på hvilke kommersielle goder et gatelag potensielt tilfører klubben. Det klubbledere har omtalt omkring gatelag og økonomi, har i hovedsak vært fokusert på finansieringsproblematikk og utgifter tilknyttet gatelagsdrift (Kobro et al., 2019, s.38-39). Kobro et al., (2019, s. 32) observerte at klubbene handler ut fra CSR og et genuint ønske om å gjøre en forskjell for lokalsamfunnet, og at denne holdningen var sterkere jo nærmere selve gatelaget man kom; altså sterkest hos trenerne og spillerne, og noe svakere i ledelsen. En kommentar til Kobro et al. sitt funn er derimot at funnet omkring CSR var i større grad en observasjon som ble gjort underveis, enn et fokus de hadde fra starten av prosjektet.

Fotballklubbers samfunnsprosjekter har en betydelig mangel på empirisk beviste effekter og evalueringer av prosjektene (Lansley & Parnell, 2016). Og selv om gatelagsstiftelsen har fått bevist enkelte empiriske effekter på mental helse, er forskningsbeviselige effekter på gatelagenes påvirkning mot samfunnet og sosial kapital blitt lite forsket på. Fotball generelt har også en mangel på empiriske beviser sett mot sportens evne til å bedre menneskers sosiale livssituasjon, men det er her kommet en økning av empiriske beviser utover 2010-tallet. Blant annet har det kommet forskning som peker på fotball som et positivt tiltak for å engasjere «vanskelig å nå»-grupper (Pringle et al., 2014b), gi økt vektreduksjon (Hunt et al., 2014b), skape sosial inkludering (Parnell & Richardson, 2014b), og støtte sosial kapital (Bingham et al., 2014; Ottesen et al., 2010). Forskerne Parnell, Pringle, Widdop og Zwolinsky (2015, s.160-161) skriver om det britiske tiltaket Albion 2

Engage hvor de bruker fotball, merkevaren Burton Albion (britisk toppfotballklubb), belønningsmekanismer ved god oppførsel, og samarbeid med sentrale interessent-organisasjoner som en avledningsaktivitet for barn og unge som sliter med anti-social behaviour (ASB). Min umiddelbare oppfatning er at tanken bak Gatelagskonseptet er mye av det samme. Parnell et al. (2015) bruker begrepet anti-social behaviour (ASB) om personer som gjør ting som er ansett å være mot normen i samfunnet, og dekker alt fra bruk av ulovlige rusmidler, til bråk, og vold. De fleste deltakere på et gatelag er høyst sannsynlig preget av å ha ASB, basert på deres livssituasjon og bakgrunn. Kjennskap til ASB og ringvirkninger av endringer i ASB er relevant for å ha et perspektiv omkring de eventuelle organisatoriske og samfunnsmessige endringene som potensielt kan skapes som følge av deltakelse i gatelagene. Samtidig er det viktig å påpeke at ASB og utøverne ikke er hovedperspektiver for denne oppgaven, selv om de er relevante for analyse av datamaterialet.

5. Teoretisk rammeverk

Kapittelet handler primært om det teoretiske perspektivet omkring sosial kapital basert på Robert Putnam. Kapittelet tar for seg hvordan han ser på sosial kapital, og ulike teoretiske begreper som han har utviklet innen teorien. Kapittelet starter med en innsikt i bakgrunnen for teorien som er blitt valgt ut.

5.1 Valg av teori

Gitt min studieretning og det tidligere omtalte kunnskapshullet innen gatelagsfotballen ble det naturlig at sosial kapital skulle være mitt overordnede teoretiske perspektiv i oppgaven, men sosial kapital er et begrep preget av mange ulike definisjoner og tolkninger. Det er derfor viktig med en definisjon av begrepet sosial kapital for denne oppgaven. De mest sentrale bidragsyterne til sosial kapital-begrepet er politologen Robert Putnam, og sosiologene James Coleman og Pierre Bourdieu. Felles for alle retningene innen sosial kapital er selve betydningen av begrepet. Ordet sosial henviser til at det skal være relasjoner av en spesiell art som både kan inneholde og generere fremtidige ressurser, og at relasjonene kan gi implikasjoner for handlinger og holdninger overfor sosiale aktører, andre individer, og samfunnsarenaer. Ordet kapital henviser til ressurser og fordeler man enten umiddelbart får, eller potensielt fremtidig kan få på individ- eller samfunnsnivå som følge av den sosiale relasjonen (Seippel, 2006, s.170-171). En enighet innen begrepet i et sosiologisk perspektiv er en grunnlinje der sosial kapital omhandler måten nettverk og nettverkets egenskaper (tillit og

normer) kan skape ressurser for deres medlemmer (Crossley, 2008, s.477). Sett mot de mest sentrale bidragsyterne legger Coleman og Bourdieu sine konsepter av sosial kapital størst vekt på *individets* sosiale kapital gjennom enkeltindividets økonomiske kapital, kulturelle kapital, og sosiale relasjonskapital (Elmose-Østerlund & Seippel, 2016, s.431-432). Putnam har derimot en tilnærming til sosial kapital hvor han fokuserer på begrepet på et *kollektivt* nivå, noe som gjør hans tilnærming til sosial kapital mer anvendelig på et klubb- og samfunnsnivå sammenlignet med de to andre. Putnam er også den av disse tre som knytter sosial kapital i størst grad til frivillighet, idrett, og organisasjoner. Grunnet oppgavens fokus på gatelag som konsept og virkninger mot samfunnet fremfor virkninger for de involverte individene er det Putnam sin retning innen sosial kapital det vil bli lagt vekt på i oppgaven. Putnam sin retning innen sosial kapital egner seg bedre til å analysere og tolke forskningsdataene som skapes, da retningen har en bredere tilnærming mot et kollektivt nivå enn henholdsvis Bourdieu og Coleman sine smalere former for sosial kapital primært fokusert mot et individnivå.

5.2 Putnam og sosial kapital

Bridging sosial kapital er et begrep som er sentralt i Putnam sitt teoretiske perspektiv omkring sosial kapital. Et bridging sosialt nettverk betyr at nettverket er «brobyggende» for sine medlemmer. Nivået av bridging avhenger av i hvilken grad nettverket evner å samle mennesker på tvers av sosiale skiller (heterogenitet), og kontakten nettverket har til andre nettverk (utadvendthet) (Coffé & Geys, 2007). Bonding sosial kapital kjennetegnes av at nettverket er en homogen gruppe med felles identitet, med sterke sosiale bånd og et høyt nivå av lojalitet og gjensidighet ovenfor de øvrige medlemmene i nettverket. De beste nettverkene er de som klarer å både ha høye nivåer av bonding, og bridging sosial kapital. Dette er to egenskaper som ofte henger sammen, så hvis en gruppe har høyt nivå av bonding, vil de ofte også ha et høyt nivå av bridging (Askheim, 2010). De sosiale nettverkene som innehar høye nivåer av bridging sosial kapital har større bidrag mot samfunnsfunksjoner enn nettverk som preges av bonding sosial kapital (Elmose-Østerlund & Seippel, 2016, s.433-434). Sett utenfra virker gatelag å ha en høy grad av heterogenitet, ved at de samler personer med både ulik bakgrunn, etnisiteter, alder, og fra sosioøkonomiske klasser. Graden av kontakt med andre nettverk virker også å være høy, da de har kontakt med både elitenettverket i klubbene, næringslivet (arbeidspraksis hos sponsorer), sosiale hjelpeorganisasjoner- og samfunnsinstitusjoner, og andre gatelag med andre historier.

Et høyt nivå av bridging sosial kapital skaper samfunnsgevinster som Putnam kaller generalisert gjensidighet og sosial tillit. Generalisert gjensidighet vil si at man gjør andre godt uten å forvente en gjengjeldelse av tjenesten umiddelbart eller fra samme person, mens sosial tillit handler om å møte mennesker, og da spesielt nye mennesker, med tillit fra første stund (Elmose-Østerlund & Seippel, 2016, s.434-436). Mine antakelser er at både generalisert gjensidighet og sosial tillit er to egenskaper som gjerne er lave hos gatelagsspillerne når de kommer inn i gatelagsprosjektet, da de ofte kommer fra belastede miljøer preget av mistenksomhet, og hvor tjenester umiddelbart skal gjengjeldes. Gatelagens virkninger på disse begrepene er noe jeg gjennom prosjektet ønsker å utforske nærmere. En økt sosial tillit hos deltakerne er et viktig steg for integrering i et norsk samfunn som preges av en generelt stigende sosial tillit (Wollebæk & Seggaard, 2011). «Tilfeldig intimitet» som oppstår gjennom fotballspilling, og at deltakerne ser hverandre på deres «styggeste» når man er svett og sliten, er faktorer som bidrar til å skape både sosiale bånd og sosial tillit for deltakerne bare ved å delta i fotballspillingen (Crossley, 2008, s.481). Selvtillit og samhold er to sentrale faktorer innen generalisert gjensidighet og sosial tillit. Jo høyere sosial kapital det er i et samfunn eller en gruppe, jo bedre er rammene for at det er et bra samhold blant medlemmene. Opplevelsen av samhold er i stor grad basen for selvtillit hos mennesker. Det å føle seg inkludert og som en del av et samhold er helt sentralt for utviklingen av selvtillit. Selvtillit bidrar til å gjøre relasjonsbygging lettere, som igjen gjør det lettere for individer å ha sterke nettverk og relasjoner rundt seg, som øker personens gjensidighet og tillit (Kawachi et al., 1999; Putnam, 2000a; van der Wel, 2005, s.74; 103). Høy selvtillit og økt tillit mellom mennesker fører med seg samfunns effekter som mer produktiv økonomi og et mer harmonisk samfunn.

Putnam fokuserer i sin bok «*Bowling Alone*» (Putnam, 2000b) på frivillige organisasjoners evne til å skape sosial kapital for sine medlemmer gjennom sosiale nettverk, sosial tillit, og gjensidighetsnormer som medlemmene tar med seg ut i sivilsamfunnet. Han har et fokus på de samfunnsmessige gevinstene som sosiale nettverk og sosial kapital kan skape, et rammeverk som er av interesse for mitt prosjekt (Elmose-Østerlund & Seippel, 2016, s.433-434). Forskning gjort av Østerlund (2013) viste at det ikke kan påvises noen signifikant sammenheng mellom deltakelse i idrett og økt sosial tillit, men flere studier har vist en positiv sammenheng mellom deltakelse i frivillige organisasjoner og økt sosial tillit (Elmose-Østerlund & Seippel, 2016, s.437-438). Ørnulf Seippel (2006) har vist at medlemmer av andre type frivillige organisasjoner enn idrettsorganisasjoner, utvikler en større sosial tillit. Spørsmålet her blir om det skyldes typen av mennesker som melder seg inn i slike andre

frivillige organisasjoner, eller om det å få deltakerne fra gatelagsprosjektet inn i andre frivillige organisasjoner ville skapt grunnlag for en enda sterkere sosial integrering. Sosial kapital for klubbene og gatelagene handler om hvordan de kan bidra til sosial integrering, gjennom å utvikle forventninger om samarbeid, sosial tillit, og generalisert gjensidighet hos sine medlemmer (Elmose-Østerlund & Seippel, 2016, s.439).

5.3 Legitimitet

Legitimitet er sentralt for organisasjoners sosiale kapital, og er derfor noe det arbeides aktivt med i mange klubber. Legitimitet er relevant for oppgaven da organisasjoner, som toppfotballklubber, er avhengige av legitimitet for at omgivelser og interessenter ønsker sosiale relasjoner med dem, og å være assosiert med klubben. Legitimitet er noe man må opparbeide seg og fortjene, og som tildeles når det er en kollektiv konsensus om at organisasjonen fortjener legitimitet (Martinussen, 2001). For toppfotballklubber handler legitimering om å tydeliggjøre de målene man har og det arbeidet som gjøres for å nå disse målene, og for å rettferdiggjøre de midler som gis til klubben fra interessenter. Her kan alle som bruker penger, tid, eller arbeidskraft på klubben kategoriseres som interessenter, og gjelder alt fra kommunal støtte, frivillige, spillere, helt til supporteren som bare betaler kampbillett (Martinussen, 2001; Jacobsen & Thorsvik, 2007). Fotballklubbens legitimitet kobles til de forventningene omgivelsene har til klubben som organisasjon, og om klubben fremstår på en slik måte at omgivelsen har en oppfattelse av at det som gjøres i klubben blir gjort på riktig måte og med en ivaretagelse av det ansvaret en toppklubb innehar (Jacobsen & Thorsvik, 2007). En organisasjon kan bevisst fremme et visst bilde av seg selv for å fremstå legitim, uten at dette bildet stemmer overens med virkeligheten (Elveseter, 2009).

6. Metode

Kapittelets mål er å beskrive forskningen som er gjort med henhold til prosjektet, inklusiv studiedesign og begrunnelser for valgte metoder. Jeg går i kapittelet gjennom intervjuprosessen med tilhørende underkapitler om utvalg, rekruttering, intervjuguide og transkribering, jeg tar for meg etiske refleksjoner omkring konfidensialitet, jeg reflekterer deretter omkring prosjektets reliabilitet, validitet, og overførbarhet, før jeg avslutningsvis gir en beskrivelse av analysene som er blitt gjort av forskningsdataene.

Forskningsmetoder er billedlig beskrevet «*forskjellige typer verktøy du har i verktøykassen*» (Furseth & Everett, 2020, s.128). Mer konkret er metoder «*en strategi eller en teknikk du benytter for å løse problemer og komme frem til ny kunnskap*» (Furseth & Everett, 2020, s.128), eller en planmessig fremgangsmåte for å nå et bestemt mål (Grønmo, 2004, s.27). Å være selvbevisst på paradigmet man opererer innen er viktig for å ta de rette avgjørelsene i valg av metoder. Et paradigme er en vitenskapelig tradisjon hvor de som arbeider innen denne tradisjonen alle er knyttet til de samme reglene og standardene for sin vitenskapelige prosess, og hvor paradigmet avgjør hvordan forskere skal se på og angripe sitt vitenskapelige felt (Kuhn, 1970; Salter & Wolfe, 1990). I denne oppgaven jobbes det i tråd med fenomenologien med å se på hvordan informantene opplever endringer i sosial kapital fra et førstepersonsperspektiv, samtidig som at det også i tråd med hermeneutikken jobbes med å fortolke meningsinnhold som ikke umiddelbart kommer til uttrykk under datainnsamlingen (Thagaard, 2018, s.36-37). Fenomenologi knyttes til læren om fenomener og en utvikling av forståelse for hvordan informanter og objekter opplever fenomenet fra deres eget ståsted. Det hermeneutiske paradigmet derimot er fortolkningslære fra intervjueren sitt ståsted, og vil også være et paradigme jeg jobber innenfor da oppgaven, intervjuer, og annet arbeid vil være preget av en subjektiv forforståelse og kunnskapsutvikling som vil ligge til grunn for tolkningene som blir gjort i oppgaven (Thagaard, 2018, s.36-37). Verken fenomenologien eller hermeneutikken er nødvendigvis ute etter å skape objektive sannheter om et fenomen, eller å ha en viten før forskningen starter om hva resultatet skal bli. Begge paradigmene preges av *fronesis*, altså en forskningsprosess hvor forskeren ikke på forhånd vet hva resultatet vil bli, samt at begge paradigmene preges av en tilnærming hvor målet er å presentere en subjektiv tolkningsmåte av fenomenet som kan bidra til nye diskusjoner rundt fenomenet, eller nye måter å se fenomenet på (Smythe et al., 2008, s.1391).

Oppgaven vil ha et preg av kritisk teori/refleksjon ettersom den vil kunne utfordre standpunkter til samfunnets etablerte strukturer (Thagaard, 2018, s.39). Forskning viser at det i befolkningen gjerne er en nedlatende oppfatning av personer som sliter med rus, kriminalitet eller er psykisk syke, og at man ofte ønsker å distansere seg fra, eller har annet menneskesyn og holdninger til personer i slike befolkningsgrupper (Kragset, 2021, s.13-17; Hjelmervik, 2011, s.50; Hammerlin, 2006). Det kritiske blikket vil se på hvordan dagens struktur for rus- og psykiatribehandling gjøres gjennom at personer innen disse utsatte livssituasjonene plasseres i lukkede institusjoner. At et behandlingstiltak gjennom fotball har en svært god rehabiliterende effekt så vi i kapittelet om eksisterende kunnskap, men knyttet til sosial

kapital er det som vi har sett også et forskningshull knyttet til gatelagsfotballen. Et alternativt utfall av prosjektet kan vise at ved å heller inkludere utsatte personer i samfunnsaktiviteter fremfor å atskille dem fra samfunnet, og at ved å heller gi de en følelse av inkludering, en følelse av menneskeverd, og ved å bidra til bridging mellom samfunnsklasser, så kan det potensielt skapes positive endringer av sosial kapital som ikke i like stor grad produseres gjennom lukkede institusjoner. Et samfunnskritisk element vil kunne være hvordan fotballen ikke bare empirisk har vist seg å være effektivt for deltakernes psykiske helse, men at den også potensielt kan skape effekter på organisatoriske- og samfunnsmessige nivåer gjennom sosial kapital, bridging og bonding, sosial tillit, generalisert gjensidighet, og andre egenskaper som kommer både fotballorganisasjonene og sivilsamfunnet til gode.

Utgangspunktet av gatelagsstiftelsen er at det er en samfunnsrettet stiftelse som arbeider med å bruke toppfotballens plass i samfunnet til å rehabilitere personer i utsatte livssituasjoner. Forforståelsen min inn i prosjektet er at stiftelsen også skaper kollektive organisatoriske og samfunnsmessige goder, men dette er så langt bare en subjektiv virkelighetsoppfattelse, og er derfor hovedessensen i hva det skal forskes på. Sett mot epistemologi vil prosjektet preges av at det er en kvalitativ studie, hvor både jeg i forskerrollen og intervjuinformantene totalt sett vil danne et grunnlag for subjektiv kunnskapsutvikling. Kunnskapen som blir utviklet gjennom oppgaven vil ikke kunne være fullstendig objektiv, da samfunnsmessige og organisatoriske effekter sannsynligvis vil oppleves ulikt for de ulike klubbene. Epistemologisk kan vi altså si at kunnskapen i prosjektet vil være en subjektiv kunnskap satt i system.

6.1 Kvalitativ tilnærming

Kvalitativ tilnærming søker en forståelse av kulturelle og sosiale fenomener gjennom enkeltindividers subjektive opplevelse av det gitte fenomenet, og egner seg ifølge Thagaard (2018, s.12) spesielt godt til forskning på temaer som er lite studert. Sammenlignet med kvantitativ tilnærming som tar for seg større utvalg og skaper tallbasert og i større grad objektiv data, fokuserer kvalitativ tilnærming på å gå i dybden på få informanter for å finne dypere meningsinnhold bak fenomenet. Tilnærmingen tar i bruk metoder som intervju, observasjon, og dokumentanalyse, enten i en kombinasjon med hverandre eller hver for seg, og kjennetegnes av at empirisk data konstrueres gjennom et samspill mellom forsker og forskningsdeltaker (Thagaard, 2018, s.11-12; Tjora, 2017, s.256).

Gitt oppgavens paradigmatisk tilnærming, samt oppgavens problemstilling, er kvalitative intervjuer den mest egnede metoden for datagenerering grunnet metodens muligheter for å få frem et dypere tanke sett knyttet til informantenes oppfattelser omkring skapelsen av et så (for mange) diffust tema som sosial kapital i gatefotballag på samfunnsnivå (Tanggaard & Brinkmann, 2012, s.20). Kvalitative intervjuer gir muligheten til å få informantenes opplevelser av endringer i sosial kapital fra et førstepersonsperspektiv, samtidig som at forsker også gjennom transkribering og koding har muligheten til å fortolke temaanalyser og meningsinnhold som ikke umiddelbart er tydelig ved selve intervjuet. Metoden gir også mulighetene for et godt innsyn i hvordan en person opplever seg selv og sine omgivelser i tilknytning til fenomenet, og til å ta tak i et fenomen gjennom de involvertes egne beskrivelser (Thagaard, 2018, s.53-54; Dalland, 2015, s.153; 155). Den største fordel ved kvalitative intervjuer sett mot problemstillingen og prosjektets paradigmatisk tilnærming er muligheten til å utfordre informantene og bygge videre på de besvarelsene som kommer, og på den måten kunne gå i dybden på dataene som innhentes. En kvantitativ tilnærming vil ikke kunne gi de emosjonelt engasjerte svarene som kan gi den kvalitative muligheten for tolkning og dataanalyse som er ønskelig. Gitt at prosjektet er av en kvalitativ tilnærming vil det være unngåelig at tolkninger av intervjuer og data vil ha et preg av subjektivitet.

6.2 Intervjuprosessen

Ved å benytte meg av et lite utvalg kan jeg gå i dybden på hver enkelt informant og fordype meg i deres subjektive erfaringer, opplevelser og meninger omkring fenomenet (Thagaard, 2018, s.12). De semi-strukturerte intervjuene ga grunnlag for å møte et relativt ukjent felt med en åpenhet i samsvar med de ønskede retningene jeg hadde sett for meg at intervjuene skulle gå, da skapelsen av sosial kapital er et for komplekst og sammensatt tema til at det i dette prosjektet var hensiktsmessig å skulle gjennomføre det på en kvalitativ måte, eller ved bruk av strenge strukturerte intervjuguider. Dette er bakgrunnen for at jeg har valgt semi-strukturerte intervjuer til det utvalget som er blitt plukket ut til dette prosjektet (Thagaard, 2018, s.89). De neste underkapitlene vil ta for seg intervjuguidene, utvalgene, og de andre aspektene som inkluderes under overkategorien «intervjuprosessen».

6.2.1 Utvalg

Jeg valgte til prosjektet å hente mye informasjon fra et lite utvalg, et utvalg som vil være basert på å være et strategisk utvalg. Et strategisk utvalg betyr at jeg systematisk velger personer med tilpassede kvalifikasjoner i forhold til problemstillingen min (Thagaard, 2018, s.54). Innenfor metoden for strategiske utvalg ble det tatt i bruk en kvoteutvelging. Det vil si at det ble definert ulike kategorier, og før det så ble satt en kvote av deltakere fra de forskjellige kategoriene (Grønmo, 2016, s.114). Utvalget bestod primært av to ulike kategorier av informanter; spillere og en klubbleder. Dette er en vurdering som ble tatt med bakgrunn i at spillerne kunne beskrive opplevelsen av endringer i sosial kapital mot samfunnet i form av opplevd endring i sosial tillit, generalisert gjensidighet, og andre samfunnsnyttige sosial kapital-begreper, mens klubblederen hadde et bedre utgangspunkt for å reflektere rundt organisatoriske sosial kapital-begreper som frivillighet, økt arbeidskraft, og lignende. Det ble også av kontekstuelle årsaker gjort et intervju med en sentral skikkelse fra Fotballstiftelsen for å høre om hens opplevelser rundt stiftelsens plass i samfunnet, inkludert mot statlige organer. Målet var å få så utfyllende informasjon om Fotballstiftelsen og deres arbeid som mulig, for å redusere oppgavens muligheter for feilinformasjon. Prosjektet er på mange måter en form for case-studie av Fotballstiftelsen, og det er dermed naturlig at utvalget i stor grad er sentrale aktører i både den sentrale og perifere delen av stiftelsen.

Det ble inkludert noen variabler som bidro til å standardisere informantene etter visse kriterier. Ett av kriteriene var at alle spillerinformantene var under 60 år. Aldersvariabelen ble tatt i bruk da denne aldersgruppen fortsatt har en potensiell arbeidskarriere foran seg, samtidig som at jeg har en oppfatning av at det er for denne aldergruppen (og da spesielt de under 50 år) hvor den sosiale kapitalen gir størst verdi for både klubb og samfunn. Det er aktivt blitt søkt om og inkludert personer av ulikt kjønn og alder. Det ga en variasjon mellom informantene, noe som også gir grunnlag for eventuelle sammenligningsmuligheter. Eventuelle diagnoser hos informantene har blitt vurdert til å ikke skulle inkluderes, da informasjon om eventuelle diagnoser både faller inn under særskilte personvernopplysninger, samt at informantens diagnoser ikke vurderes som relevant for en oppgave av dette omfanget. Hovedmålet for prosjektet er å skape en oversikt over sosial kapital for den «generelle» deltakeren i gatelagsfotballen, og ikke for en spesifikk diagnosegruppe i gatelagsfotballen. Diagnosen til informanten er derfor blitt et ekskludert kriterium for dette prosjektet.

6.2.2 Rekruttering

Rekrutteringen av utvalget ble gjort gjennom en form for hybrid mellom tilgjengelighetsutvalg og snøballmetoden. Et tilgjengelighetsutvalg er et utvalg som blir skapt basert på hvilke personer som er tilgjengelige og villige fra det miljøet man skal forske på, mens snøballmetoden handler om at utvalget skapes gjennom å ta utgangspunkt i en eller flere personer, for så at man blir henvist videre til andre potensielle informanter gjennom denne personen (Thagaard, 2018, s.56-57). Klubblederen ble rekruttert basert på en vurdering av hvilke ledere det var ønskelig å intervju, også ble utvalget skapt ut ifra hvilke av disse informantene som var villige og tilgjengelige. Utvalget blant spillerne ble gjort gjennom en snøballeffekt, hvor ulike trenere ble kontaktet for å forhøre om hvilke spillere som kan være aktuelle å intervju. Dette er den tryggeste tilnærmingen til en sårbar gruppe av mennesker da trenerne vil ha en formening om hvilke spillere som er åpne for å møte eksterne personer, og hvilke spillere som eventuelt grunnet livssituasjon, anonymitet eller annet ikke ønsker å møte eksterne personer som kan assosiere dem med tiltaket. En mulig negativ effekt av denne tilnærmingen er at trenerne bare henviste til spillere som er åpne og svært utadvendte, og at jeg dermed bommer på å plukke opp endringer i sosial kapital hos de personene i gatelagsfotballen som ikke er like frempå og «trygge i seg selv» som informantene som ble brukt i prosjektet.

6.2.3 Det semi-strukturerte intervjuet

Det ble tatt i bruk en delvis strukturert intervjuguide i samtalen med informantene. Et delvis strukturert intervju vil si at det stilles åpne spørsmål med rot i selve forskningsspørsmålet, uten at spørsmålene er direkte styrende for intervjuet (Tanggaard & Brinkmann, 2012, s.28). Gjennom en slik tilnærming kunne jeg lede samtalen i en ønsket retning og mot ønskede temaer, samtidig som at tilnærmingen åpnet for at jeg gjennom aktiv lytting kunne gå i uplanlagte retninger de gangene interessante innvendinger eller temaer ble lagt frem av informanten (Thagaard, 2018, s.91; Tanggaard & Brinkmann, 2012, s.28). Den delvis strukturerte tilnærmingen ble vurdert som best egnet for problemstillingen og meg som intervjuer, da en ustrukturert tilnærming vil være for åpen gitt at jeg allerede hadde en problemstilling og temaer jeg ønsket svar på, mens en strukturert tilnærming ville vært for lite åpen til å kunne komme inn på uplanlagte temaer gitt min bakgrunn uten noe kjennskap til miljøet fra tidligere (Thagaard, 2018, s.90-91). Tilnærmingen gjorde at jeg kunne variere

rekkefølgen på spørsmålene i intervjuguiden, noe som bidro til en god flyt i samtalene med informantene.

Den semi-strukturerte tilnærmingen gjorde det lettere og mer naturlig å skape en samtale mellom meg og informantene, fremfor en utspørring. Samtlige informanter ga tilbakemelding i etterkant av intervjuet om at de følte seg trygge og komfortable under intervjuet, og jeg mener at denne naturlige samtalen var bidragsytende til dette.

Det kan antas at enkelte temaer eller refleksjoner i intervjuene kunne oppleves som ubehagelige eller utfordrende for informantene, og jeg anså det dermed som mest gunstig å gjennomføre intervjuene en-til-en fremfor gruppeintervjuer. Gruppeintervjuer kan ha en positiv virkning i form av at hvis én åpner seg så lager det vei for andre, men et en-til-en intervju gjør det lettere å bygge tillit til, skape en god atmosfære med, og få en god relasjon til den enkelte informanten, viktige faktorer som alle er vesentlige for å skape gode data ved kvalitative intervjuer. En annen fordel med individuelle intervjuer fremfor gruppeintervjuer er at jeg får høre mest mulig utdypende svar fra samtlige informanter og kan bygge videre på det som blir sagt med hver enkelt informant. Intervjuer på tomannshånd reduserer også en potensiell feilkilde i form av ytre påvirkning fra andre informanter, en utfordring som kan oppstå ved gruppeintervjuer (Sparkes & Smith, 2014a, s.87). Individuelle intervjuer bidrar til en enklere anonymiseringsprosess av informantene, da det kun er jeg og informanten som vet hvem de er og hva som er blitt sagt, og jeg unngår dermed at andre enn meg kan identifisere informanten.

6.2.4 Intervjuguide

Ved å bruke et semi-strukturert intervju som datagenereringsmetode fører det med seg at intervjuet måtte ta utgangspunkt i en intervjuguide. En god intervjuguide krever nøye planlegging av både tema og spørsmål, slik at man kan legge til rette for å generere konkret og utfyllende data som er av relevans, uten at intervjuer legger føringer for de svarene intervjuinformanten kommer med (Thagaard, 2018, s.95). I en semi-strukturert intervjusituasjon er det viktig at spørsmålene eller intervjuguiden ikke er så lukkede at det ikke er muligheter for oppfølgingsspørsmål, samtidig som at den er spesifikk nok til at det produseres og genereres data som er relevante for forskningen (Grønmo, 2004, s.161). Intervjuguiden ble utarbeidet på en slik måte at temaene hadde en så naturlig rekkefølge som

det lot seg gjøre, samtidig som at den også var åpen for fleksibilitet og endring av rekkefølge i de tilfellene det var naturlig. Det er brukt en bevisst dramaturgisk tilnærming ved utarbeidelsen av intervjuguiden, hvor målet var å starte rolig før de dypere refleksjonsspørsmålene omkring temaet ble stilt, for så å avslutte dramaturgien med noen rolige avslutningsspørsmål. Dette innebar at det først ble gjort noen formaliteter omkring at de faktisk forstod samtykkeskjemaet og bekreftet at intervjuet kunne tas opp. Selve intervjuet startet så med at det ble stilt enkle kartleggingsspørsmål om spillernes fotballbakgrunn og vei inn i gatelaget, før det ble stilt spørsmål omkring deres personlige forhold til gatelaget og klubben. Det ble så stilt noen spørsmål knyttet til deres generelle sosiale kapital, før det til slutt ble stilt noen spørsmål omkring selve laget. Etter intervjuet ble det stilt et åpent spørsmål om det var noe informanten ønsket å legge til, før det ble avsluttet med spørsmål omkring informantens opplevelse av intervjuet. Intervjuet med klubblederen startet med de samme formalitetene som hos spillerne, før selve intervjuet startet med noen spørsmål omkring etableringen og driften av gatelaget. Det ble så stilt noen spørsmål omkring klubbens bruk og inkludering av gatelagsspillere, før intervjuet ble avsluttet med et spørsmål potensiell endring i omverdenens syn på klubben etter etablering av et gatelag. Etter intervjuet ble det også her stilt et helt åpent spørsmål, før det hele ble avsluttet med spørsmål omkring informantens opplevelse av intervjuet².

Sparkes & Smith (2014a, s.92) anbefaler pilotintervjuer/testintervjuer for å teste intervjuguiden som er blitt utarbeidet. Dette er en fin måte å teste om spørsmålene fungerer etter sin hensikt, om de er forståelige, om lydopptakeren fungerer som den skal, og hva jeg som intervjuer kan endre for å håndtere rollen som intervjuer best mulig (Thagaard, 2018, s.94; Sparkes & Smith, 2014a, s.92). Å få erfaring som intervjuer, uansett hvor stor den erfaringen er, bidrar til økt selvtillit, kontroll og trygghet i intervjusituasjonen, faktorer som er forutsetninger for å evne teknikken med aktiv lytting under intervjuet (Thagaard, 2018, s.94). For meg var dette viktig, da jeg sett bort fra to arbeidsuker i en lokalavis ikke har noen erfaringer med å intervjuer. Før jeg gjennomførte det første intervjuet med en informant, gjennomførte jeg et pilotintervju med en nær person som jeg har tillit til. Her fikk jeg ærlige tilbakemeldinger, jeg fikk testet lydutstyret, og jeg fikk muligheten til å bli mer komfortabel i rollen som intervjuer. Jeg brukte ikke intervjuguidene som ble brukt til datagenereringen, da intervjuguiden ikke var ferdig utviklet ved tidspunktet for pilotintervjuet. Dette var noe jeg

² Intervjuguide for spillerintervjuer ligger vedlagt som vedlegg 10.2, intervjuguide for lederintervjuer ligger vedlagt som vedlegg 10.3.

anså som en svakhet før de senere intervjuene. Jeg gjennomførte også intervjuet med fotballstiftelsen først, da dette var det intervjuet som ville ha færrest konsekvenser dersom intervjuet ikke ble optimalt, samtidig som at det bidro til økt trygghet inn mot intervjuene med spillerne og klubblederen. En viktig erfaring fra dette intervjuet var å ikke være låst til intervjuguiden. Det ble tatt en evaluering av intervjuguiden og meg som intervjuer etter det første intervjuet med en spiller, og da dette intervjuet gikk veldig bra så jeg ingen grunn til å endre noe i de senere intervjuene.

6.2.5 Gjennomføring av intervjuene

Som tydeliggjort gjennom intervjuguiden så startet intervjuene med å tydeliggjøre formålet med intervjuet, klargjøre hvordan dataene behandles, og få bekreftet en tillatelse om at intervjuet blir tatt opp. Dette er også punkter som informantene leste gjennom og godkjente også før intervjuet da de leste og signerte samtykkeskjemaet. Noen av informantene hadde jeg møtt tidligere gjennom deltakelse i feltet, mens andre møtte jeg for første gang under intervjuet. I de tilfellene hvor jeg ikke tidligere hadde møtt informanten introduserte jeg meg og fortalte litt om meg selv. Jeg håpet at dette ville bidra til å redusere informantens følelse av å snakke med en fremmed, samt at det også skulle bidra til å øke informantens tillit til meg.

Alle tre spillerintervjuer ble gjennomført i løpet av en firedagersperiode i månedsskiftet november-desember 2022. Intervjuene ble gjennomført på stadion til klubben som spillerne tilhørte. Intervjuet med klubblederen ble gjennomført i midten av april 2023. Alle intervjuer med både spillere og lederen ble gjort fysisk på et sted hvor intervjuinformanten følte seg trygg. Å gjennomføre intervjuer på steder hvor intervjuinformantene føler seg trygge omtales av Tjora (2017, s.121) som fordelaktig med henhold til informantens trygghet, åpenhet, og de dataene som produseres. Intervjuene ble gjennomført på egne, rolige områder. Adskilte intervjuområder var hensiktsmessig da det både skaper mindre forstyrrelser for opptakene, samt også fjerner potensielle distraksjoner for informanten. For å redusere potensielle varianser i min datasamskapning med spillerinformantene hadde jeg på meg de samme klærne ved gjennomføring av intervjuene, selv om dette nok i det store og hele ikke er av spesielt stor betydning. Jeg brukte svarte treningssko, en svart penbukse med likheter til en dressbukse, og en mørkeblå/marineblå zip neck genser. I intervjuet med klubblederen hadde jeg på meg den samme buksen og de samme skoene, men en grå/mørkegrønn skjorte.

En komfortabel atmosfære er et viktig utgangspunkt for at informanten ønsker å dele sine fortellinger med meg som forsker (Sparkes & Smith, 2014a, s.94). Jeg forsøkte under hele intervjusettingen å bli en trygghet for informanten, og å skape en tillit. Jeg ønsket at samtalen skulle være så naturlig som mulig, og pugget derfor intervju spørsmålene mine på forhånd. På den måten kunne jeg ha glidende overganger til spørsmålene jeg ville stille og dermed få komfortable naturlige samtaler, fremfor at det skulle bli en mer journalistisk-preget utspørring med en rekke av direkte spørsmål og svar. Informantene fikk også muligheten til å stille meg spørsmål under intervjuet, noe de også tidvis gjorde om stort og smått. Dette bidro til en opplevelse av en naturlig samtale mellom meg og informanten. Jeg var en aktiv lytter og jaktet å aldri avbryte informanten, men derimot la informanten snakke ferdig og oppmuntre til videre utgreiing ved bekreftende nikk og stillhet. Selv om det kan være ukomfortabelt, så er stillhet viktig for å gi informanten tid til å reflektere eller huske tilbake til fortellinger som ellers ikke ville blitt fortalt dersom jeg bare hadde dratt samtalen rett videre med en gang. Dersom det etter litt tid med stillhet ble tydelig at informanten ikke hadde noe mer å tilføye kunne jeg følge opp med oppfølgingsspørsmål omkring temaet vi nettopp hadde snakket om, eller stille fortolkende spørsmål om det vi nettopp hadde snakket om for å forsikre meg om at jeg hadde forstått informanten korrekt (Tanggaard & Brinkmann, 2012, s.32). Aktiv lytting og et uttrykk av genuin interesse for informanten og det hen fortalte var et bevisst trekk som ble gjort da dette bidrar til en positiv innvirkning på både samtalen, intervjusituasjonen, og informanten (Thagaard, 2018, s.96; Tjora, 2017, s.121).

Intervjuene ble avsluttet med spørsmål om det var noe informanten ønsket å legge til, enten om det var i forhold til temaene vi hadde snakket om, eller om det var noen temaer vi ikke hadde snakket om som de ønsket å fortelle om. Jeg spurte også om hvordan informanten hadde opplevd intervjusituasjonen, og om hen følte seg trygg under intervjuet. Etter intervjuene og når lydopptakeren var slått av så hadde jeg med alle informantene hverdagslige samtaler for å få en naturlig og avslappet avslutning på relasjonen. Før jeg dro fikk jeg eposten deres slik at jeg kunne sende transkriberingen av intervjuet, samt å informere om at det bare var å ta kontakt dersom de hadde noen spørsmål (Sparkes & Smith, 2014a, s.95). Direkte etter intervjuet noterte jeg meg opplevelsen av intervjuet, atmosfæren under intervjuet, og informantens kroppsspråk under intervjuet. Intervjuene med utøverinformantene varte fra mellom 45 minutter til 1t og 15 minutter. Intervjuet med lederinformanten varte i 40 minutter.

Alle intervjuer, både med Fotballstiftelsen, spillerne, og lederen, ble tatt opp med lydopptak. Dette var en bevisst strategi da lydopptak har mange positive sider. Å ta opp intervjuet gir muligheten til å kunne gå gjennom intervjuet på nytt senere, og ha full konsentrasjon på intervjuinformanten under samtalen fremfor å skulle bli ufokusert fordi jeg hadde måttet notere samtidig som intervjuet foregikk (Tjora, 2017, s.166). Intervjuene ble tatt opp og lagret i henhold til NIH sine retningslinjer (Norges Idrettshøgskole, u.å.).

I samtlige intervjuer opplevde jeg at det ble skapt gode relasjoner og tillit mellom meg og informanten. Denne opplevelsen ble også gjenspeilet i svarene jeg fikk etter intervjuene, da informantene sa at jeg var veldig god på å skape en trygghet, og de følte seg komfortable med å snakke med meg og dele sine fortellinger. En økende grad av trygghet utover i intervjuet kunne jeg også se på kroppsspråket til de fleste av informantene, da de fleste av dem startet intervjuene «på tå hev» litt fremover i stolen og kanskje med armene i kryss, men jo lenger ut i intervjuet vi kom, jo mer lente de seg tilbake i stolen og slappet av med armene.

6.2.6 Transkribering

Når man tar opp intervjuer, så skal de transkriberes for å kunne kodes, analyseres, og settes i system (Thagaard, 2018, s.112). En av de store fordelene ved transkriberingsprosessen er at man blir godt kjent med datamaterialet man innehar (Nilssen, 2012, s.47). Å transkribere vil si at man gjør den muntlige samtalen direkte om til ord, før man så bruker transkriberingen som det empiriske datagrunnlaget for forskningen. En slik prosess kan virke enkel, men det er mange faktorer man må ta stilling til ved transkribering av et intervju. En utfordring som Tanggaard & Brinkmann (2012, s.34) omtaler, og som jeg selv også opplevde, var hvor vanskelig det er å bestemme hvor komma og punktum skal settes da naturlige samtaler ofte består av ufullstendige setninger. Kroppsspråk, toneleie og ironi er også ting som ofte går tapt ved transkribering, men dette løste jeg ved å notere meg kroppsspråket direkte etter intervjuet, og ved å notere eventuell ironi i transkriberingen (Brinkmann et al., 2012, s.34). Ved bruk av lydopptak uten video er det viktig at man noterer seg all form for non-verbal kommunikasjon, og informantens reaksjoner på ulike spørsmål og refleksjoner (Kvale & Brinkmann, 2015, s.204-205). For at kroppsspråk og toneleie ikke skal gå tapt var det viktig at jeg gjennomførte transkriberingen raskt etter intervjuet. Alle intervjuer ble derfor transkribert innen 24t etter avsluttet intervju, slik at minst mulig av intervjusituasjonen gikk tapt. Dette bidrar til å øke

datamaterialets pålitelighet, da jeg innen så kort tid fortsatt husker toneleie, atmosfæren, pausene, og det eventuelle kroppsspråket som «snakker» for personen sammen med ordene.

Før intervjuet tok jeg stilling til om jeg ønsket en ordrett transkribering, eller om jeg skulle ekskludere tenkelyder som «ehm», «hm», og lignende. Da jeg under transkriberingen ikke visste alt av hva som ville være relevant for analysen så valgte jeg å ordrett transkribere alt for å synliggjøre stemningen i intervjuet, også mine egne lyder de gangene jeg sa «mhm» eller «ja» for å bekrefte at jeg har hørt hva informanten har sagt (Tjora, 2017, s.174-175). Dette førte faktisk til at den ene informanten etter å ha lest sin transkribering sendte en e-post om at hen ikke før intervjuet med meg var klar over hvor ofte hen sier «ehm» i løpet av en samtale. For å tydeliggjøre stemningen la jeg også inn «haha» ved latter, og «...» ved stillhet. Alle intervjuene ble transkribert over til vanlig skriftlig bokmål for å normalisere og anonymisere intervjuene med henhold til dialekter (Tjora, 2017, s.174). Ved noen av intervjuene sporet intervjuet helt av da informanten var interessert i mitt liv som toppdommer i ishockey. Den delen av de aktuelle intervjuene hvor vi sporet så vekk fra temaet har intervjuene ikke blitt transkribert ordrett, men heller oppsummert med hva vi snakket om i de minuttene.

Transkriberingstiden varierte noe etter intervjulengde og tydelighet i språket til informanten, og tok mellom 4-9 timer. Transkriberingen av utøverinformantene resulterte i til sammen 39 sider med tekst, mens transkriberingen av lederinformanten resulterte i 7,5 sider med tekst. Etter transkribering hørte jeg gjennom lydopptakene på ny for å bekrefte transkriberingen som er blitt gjort, og fikk samtidig bedre kjennskap til datamaterialet når jeg kunne lytte uten å skulle notere samtidig.

Fortløpende gjennom transkriberingen fokuserte jeg på å «lese analytisk», for å øke sannsynligheten for å fra en tidlig fase se relevante mønstre i materialet (Fangen, 2010, s.112). Jeg fulgte strategiprinsippet om «strategisk lesning» og leste transkriberingen på en strategisk og målrettet måte for å finne de temaene og det meningsinnholdet som var relevant for prosjektet (Tanggaard & Brinkmann, 2012, s.43; Afflerbach et al., 2017, s.38). Det er hensiktsmessig å kode transkriberingen som et verktøy for å se meningsinnhold, kunne drive analyser, og se sammenhenger (Miles et al., 2014, s.71-72). Kodingsarbeidet tok utgangspunkt i standardmodellen presentert av Tanggaard & Brinkmann (2012, s.40-41), men med en modifisering slik at modellen skal fungere som en temaanalyse og ikke en

meningskondenseringsanalyse. Modellen jeg tok i bruk har én bolk for rådata, én bolk for tema, og en felles bolk for analyse og fortolkning.

6.2.7 Min forskerrolle og forforståelse

Det stilles krav til at forskning skal være transparent, og at man som forsker må evne å være refleksiv over hva som kan påvirke forskningsarbeidet (Tjora, 2017, s.248; 251). Et intervju vil aldri kunne være fullstendig nøytralt for påvirkning da det er menneskelig og uunngåelig at forforståelser bevisst eller ubevisst vil påvirke min forskerrolle og generering, samt tolkning av data (Dalland, 2020, s.63-64). Å være klar over egen forforståelse bidrar til å kunne skille mellom hva som er forforståelse og hva som er kunnskap som er blitt tilegnet gjennom prosjektet (Tjora, 2017, s.235). En slik selvbevissthet styrker oppgavens pålitelighet og gyldighet. Jeg har tidligere i metodekapittelet reflektert rundt aspekter ved min forskerrolle og relasjonene i form av hvordan jeg har vært kledd, hvordan jeg har forsøkt å skape trygghet og tillit blant annet gjennom åpenhet, og at jeg har lagt intervjuene til et sted og en atmosfære hvor de føler seg trygg. Dette kapittelet har som mål å ta for seg de aspektene ved min forskerrolle og forforståelse som ikke har passet inn andre steder i oppgaven.

Som beskrevet innledningsvis var mine forkunnskaper omkring gatelagsfotball ganske snevre før dette prosjektet, da jeg aldri har vært involvert med gatelagsfotball verken som spiller eller administrativt. Å påpeke dette så tidlig var en del av å være refleksiv rundt eget utgangspunkt og hvordan utgangspunktet kan ha spilt inn på forskningen. Jeg tok det opp så tidlig for å gjøre tolkningene, analysene og resultatene så transparente som mulig, også for en leser som kun leser innledningen og resultatene. Det øker troverdigheten til oppgaven, samt gir leseren et innblikk i min virkelighetsoppfatning sett mot forforståelsen av temaet og fenomenet (Tjora, 2017, s.251). Spesielt én informant ble innhentet etter at jeg hadde vært med et lag på trening og kamp, hvor vi fant tonen og hen fikk en tillit til meg. Jeg hadde da gjennom feltarbeidet fått en forforståelse om hens situasjon og utgangspunkter i livet. De to andre utøverdeltakere kjente jeg ikke til før intervjuet, og hadde med dem ingen andre forforståelser enn den generelle forforståelsen jeg innehadde om gatelagsfotballen og personer som er en del av den. Disse ble innhentet gjennom anbefalinger fra trenere basert på de kriteriene jeg hadde for utvalget. Trenerne anbefalte da spillere som de visste var åpne og villige til å dele sine historier, og som nok hadde en større tillit til meg i min forskerrolle enn andre potensielle deltakere. Det er både styrker og svakheter knyttet til begge versjoner av

informanter som ble inkludert i utøverutvalget. Jeg hadde ikke noe personlig forhold til klubblederen før intervjuet, men forforståelsen min til informanten er ikke relevant da de forteller en historie på vegne av klubben og ikke seg selv.

Det er to sentrale forforståelser som må påpekes. Den første er at til tross for å aldri ha hatt noen rolle knyttet til gatelagsfotballen, er min generelle holdning til prosjektet positiv. Det er derfor viktig at jeg forsøker å skille mitt positive holdningsutgangspunkt, fra de dataene og grunnlagene for tolkning som faktisk forekommer. Det andre punktet er min bakgrunn som toppidrettsutøver i ishockey. Jeg er vandt til lagspill, og er godt kjent med hva lagspill innebærer og de rammene lagspill legger for å kunne bygge sosial kapital. Min bakgrunn gjør at jeg har større sannsynlighet for å kjenne meg igjen i perspektiver på lagspill som presenteres av utøverinformantene, og legger et godt grunnlag for å kunne gjennomføre gode intervjuer hvor relevant data samskapes mellom meg og informanten.

Et kvalitetskriterium på en god oppgave er at forskeren er bevisst på de relasjonene som oppstår til intervjuinformanten. Både i form av at jeg er forskeren i relasjonen, og at jeg er en forsker fra et kjent og anerkjent idrettsuniversitet (Norges Idrettshøgskole ble i 2022 rangert som nr.2 i verden blant idrettsuniversiteter og -avdelinger³), vil jeg ha en naturlig autoritær rolle ovenfor spesielt utøverinformantene. En god relasjon med intervjuinformanten er derfor viktig både i forberedelsene og gjennomføringen av intervjuene. Trygghet og tillit hos den som blir intervjuet vil bidra til å det potensielle opplevde maktforholdet minskes, og sannsynligheten for utfyllende svar vil øke (Thagaard, 2018, s.105).

Utvalget bestod av personer av ulike aldre og av ulikt kjønn. En ting alle informanter hadde til felles, var at de er eldre enn meg (24+). Både kjønn og alder er faktorer som kan bidra til å redusere graden av tillit og trygghet som skapes mellom forsker og informanten, og kan være bidragsytende til å skape en frykt for å dele så mye med forsker som informanten egentlig sitter inne med av refleksjoner (Tjora, 2017, s.119). Til tross for at jeg er yngre så opplevde jeg alle informantene som svært respektfulle mot meg, og opplevde å oppfattes som å ha god kunnskap om temaet. Sett mot kjønn opplevde jeg det som mer krevende å vinne tilliten til informanter av det motsatte kjønn, men også i disse intervjuene økte tilliten utover intervjuperioden. Ettersom jeg ikke selv har erfaring fra gatelagsfotball kunne jeg gå inn i

³ <http://www.shanghairanking.com/rankings/grsssd/2022>.

intervjuene med en åpenhet og nysgjerrighet uten å ha en aura eller fremtoning av at jeg vet mer enn informantene. Det gjorde at informantene kunne fortelle sin historie fra sitt ståsted, men det var også avhengig av at jeg klarte å opparbeide en tillit slik at det å dele personlige erfaringer med en tilnærmet fremmed skulle være mindre skremmende. Det kan derimot tenkes at dersom jeg hadde vært en fra «innsiden» av gatelagsfotballprosjektet, så ville svarene og tilliten potensielt vært annerledes (Tjora, 2017, s.119). Samtidig som at jeg var uviten og nysgjerrig, kunne jeg kjenne meg igjen i deler av informantenes fortellinger og opplevelser, grunnet min bakgrunn i ishockeyen og de erfaringene knyttet til lagspill og idrett som jeg har med meg derfra.

Tillit er utrolig viktig for troverdigheten til dataene som genereres. Svak tillit gjør at intervjuinformantene kan gi svar og historier som skal være «korrekt» i forhold til hva de tror forskeren ønsker av svar. En slik tilpasning av svar kan også komme som følge av et ønske om å fremstå på en spesiell måte (Thagaard, 2018, s.108). Jeg opplevde utøverinformantene som svært ærlige, og begrunner dette spesielt med at samtlige av informantene hadde svar og utsagn som ikke var det man naturlig ville tenkt var det «korrekte» svaret ut fra verken samfunnsforventinger, eller min problemstilling. Lederinformanten hadde perioder hvor det virket som at hen potensielt var mer opptatt av å snakke opp konseptet enn å være fullstendig ærlig, men denne oppfattelsen kan også bare skyldes at informanten faktisk bare hadde så mye positivt å fortelle. Sett bort ifra disse periodene fremstod informanten som svært ærlig og åpen. Det var viktig for tilliten mellom meg og informanten, og oppgavens troverdighet, at jeg ikke lot ønsket om å finne interessante funn gå ut over ansvaret for deltakerne, eller de reelle sannhetene. Det er dermed viktig at jeg sørger for å virkelig forstå deres utsagn, og at jeg med mitt ansvar i forskerrollen tolker og presenterer data på en slik måte at de kan kjenne seg igjen i det som blir presentert (Thagaard, 2018, s.179-180). I denne oppgaven blir utsagn fra informantene både sitert og parafasert. Utsagn som siteres vil informanten kunne kjenne seg helt igjen i, også er det min oppgave at utsagn som tolkes og parafaseres også skal være gjenkjennbare for deltakeren. Her er det da spesielt viktig at jeg reflekterer rundt og tar hensyn til hvordan spørsmålene er blitt stilt, da de er blitt stilt på en slik måte at de skal kunne bli anvendt til mitt formål (Thagaard, 2018, s.91).

6.3 Ethiske refleksjoner

Ethiske refleksjoner og overveielser var med meg gjennom hele oppgaven, både i forberedelsesfasen, gjennomføringsfasen, og i etterarbeidet av intervjuene (Tjora, 2017, s.175). Før intervjuene satte i gang, måtte prosjektet meldes inn til og godkjennes av Norsk senter for forskningsdata (NSD) som følge av at jeg under prosjektet behandler personvernopplysninger (Norges Idrettshøgskole, 2023). NSD sin vurdering og godkjenning av prosjektet ligger som vedlegg 10.5 nederst i oppgaven. Forskningsetiske krav om å sende endringsmeldinger og godkjenninger fra NSD ved endringer i prosjektet er blitt opprettholdt gjennom hele forskningsprosjektet. For oppgavens troverdighet er det viktig at jeg aldri på noe tidspunkt av prosjektet opptrer vitenskapelig uredelig. Det vil si at selv om resultater eller intervjuer ikke går slik som jeg har håpet, så må jeg gjennom hele prosjektet være tro mot vitenskapen og ikke fabrikere eller forfalske resultater i ønsket retning.

Kvalitative intervjuer er en metode som krever mange etiske utfordringer (Kvale & Brinkmann, 2011, s.32). En av de mest sentrale etiske hensynene som må ivaretas, er kravet om informert samtykke fra deltakerne som deltar i prosjektet (Thagaard, 2018, s.113-114). Uten et informert samtykke vil jeg ikke ha et rettslig behandlingsgrunnlag av dataene som blir generert i intervjuene. Informert samtykke vil si at deltakeren er blitt tilstrekkelig informert om forskningens formål, hvordan data/personvern skal behandles og hvem som får tilgang på informasjonen, hva dataene og resultatene skal brukes til, hvem som er ansvarlig for prosjektet, deltakerens rettigheter og rett til å trekke seg når som helst i prosessen, hvorfor det er ønskelig at akkurat den deltakeren deltar, og følgende deltakelse i prosjektet kan få (Thagaard, 2018, s.22). NSD har utviklet en mal som jeg har tatt i bruk ved utarbeidelsen av mine samtykkeskjemaer, slik at jeg er sikker på at det juridiske er blitt ivarettatt. Samtykkeskjemaene ligger vedlagt som vedlegg 10.4. Da kvalitativ metode er en fleksibel metode hvor ting endrer seg underveis, var det vanskelig å på forhånd si nøyaktig hvilke innsikter dataene ville generere (Thagaard, 2018, s.23). Det ble i samtykkeskjemaet og før intervjuet forsøkt å gi så utfyllende og god informasjon som det lot seg gjøre gitt forutsetningene. I mitt tilfelle er ikke agendaen med prosjektet skjult, og jeg kunne informere fullt ut hva hensikten med prosjektet var uten at det ville ha en betydelig påvirkning på svarene informantene ga. Bruk av snøballmetoden som rekrutteringsmetode av enkelte av utøverinformantene har noen etiske utfordringer sett mot informert samtykke og anonymitet. Det er flere av utøverne i prosjektet som ikke ønsker å bli gjenkjent eller assosiert med gatelagsfotball, og det ble derfor i kontakt med trenerne viktig å presisere at de ikke måtte gi

meg noe informasjon om hvilke informanter de så for seg passet til prosjektet uten at de først hadde fått samtykke fra utøverne om å dele deres navn med meg. Av hensyn til informert samtykke sendte jeg samtykkeskjemaet til trenerne før de fant aktuelle informanter, slik at informantene kunne lese gjennom disse og gi et informert samtykke *før* informantene ble satt i kontakt med meg (Thagaard, 2018, s.57).

Ivaretagelse av deltakeren og forhindring av at deltakeren kommer til skade er blant de viktigste etiske hensynene under og etter intervju situasjonen. Sensitive temaer og faktorer som kan gi deltakeren ubehag må derfor reflekteres rundt før man starter intervjuene (Tjora, 2017, s.175). Spesielt utøverutvalget er en populasjon med mange sensitive temaer ettersom at flere av de har eller har hatt utfordringer som er svært stigmatisert i samfunnet. Det ble derfor tydeliggjort at de kunne unngå å svare på spørsmål dersom de ønsket det, og/eller avslutte intervjuer dersom det skulle føles som det riktige (Tjora, 2017, s.176). Det er viktig å vise etisk respekt for deltakerens integritet ved å stille spørsmål som skaper minst mulig ubehag for deltakeren. Jeg måtte da alltid reflektere rundt de spørsmålene jeg stilte, og hvordan jeg stilte dem, slik at jeg opprettholdt respekten for deltakernes privatliv og ikke ledet dem til å fortelle mer enn de selv egentlig ønsket å fortelle (Kvale & Brinkmann, 2011, s.32; Thagaard, 2018, s.113). Sensitive temaer og intervjuinformantenes forhistorie tilknyttet stigmatiserte temaer som rus, psykiatri, diagnoser eller kriminalitet var ikke av interesse for prosjektet, og dermed ikke noe jeg aktivt spurte om. Jeg forsøkte derimot å unngå og ta opp sensitive temaer, men det var flere av informantene som tok opp slike temaer på eget initiativ. Til tross for at det var temaer som kunne være ubehagelige både for meg som lytter og dem som fortellere, så fremstod det som komfortabelt for deltakerne å snakke om da det var dem selv som tok initiativ til å ta opp temaene.

Å tilegne seg intervjuinformantens fortrolighet og tillit er en etisk øvelse hvor man fort kan balansere på en grense. Richard Sennett (2004, s.37-38) beskriver det på en god måte, gjennom å si at intervjuer ønsker å «*kalibrere sosiale avstander uten å få intervjupersonen til å føle seg som et insekt under et mikroskop*». Derfor var det å oppnå et godt bånd til intervjuobjektet ikke bare viktig for meg for å generere bra data og ha en god forskningsprosess, men også av etiske hensyn til informanten. Jeg arbeidet både før, under og etter intervjuene målrettet mot at intervjuinformantene ikke skulle føle seg som forsøkskaniner, men som med-mennesker. Samtidig var det viktig å ikke krysse grensen i andre enden av pendelen, hvor jeg da ville blitt en venn fremfor et medmenneske.

Til tross for at én av populasjonene jeg intervjuet er en sårbar gruppe, ble det ikke stilt noen spørsmål som genererte data som falt inn under særskilte kategorier av etiske personvernopplysninger. Ved datainnsamling- og behandling holdt jeg meg hele tiden oppdatert på min forskningsinstitusjon (Norges Idrettshøgskole (NIH)) sine retningslinjer, og lagret data etter NIHs klassifiseringsguide gjennom alle ledd av forskningen⁴. Dette innebar blant annet at personopplysninger og opptak ble lagret og kryptert gjennom FileVault i tråd med NIHs retningslinjer for masterprosjekter (Norges Idrettshøgskole, u.å.). For å ivareta alle deltakers personvern er alle personopplysninger under hele forskningsperioden blitt pseudonymisert, og alle identifiserende eller gjenkjennbare opplysninger som navn og klubbtilhørighet vil anonymiseres ved utgivelse av prosjektet (Thagaard, 2018, s.114-115). Dette gjøres også av hensyn til både utøverne og spesielt klubblederen for at de ikke skal få sosiale konsekvenser av å delta i prosjektet, for eksempel dersom de i intervjuene har uttalt seg i strid med hva som er klubbens motiver. I etterkant av prosjektet vil all kontaktinfo, identifiserbar kontakt, og koblingsnøkler slettes, slik at det ikke er sporbart hvem som har deltatt i prosjektet.

Ulike oppfattelser mellom forsker og informant er en etisk utfordring forskere møter på ettersom det er datainnsamleren som har kontrollen over hvilke resultater og tolkninger som blir presentert. For å motarbeide denne etiske utfordringen fikk alle informantene muligheten til å lese gjennom transkriberingen av sitt intervju for å godkjenne at det ikke er noe som er blitt lagt til eller misforstått, eller at de har sagt noe de ikke lenger står for eller er komfortable med at brukes til analyse. Dersom det er deler i transkriberingen de ikke samtykker til at er blitt sagt eller kan brukes, må disse delene fjernes (Thagaard, 2018, s.113-114). Ingen av informantene meldte tilbake om misnøye eller uenigheter med hva som er blitt skrevet i transkriberingen.

6.3.1 Konfidensialitet og anonymisering

Et grunnprinsipp for en etisk forsvarlig forskningspraksis er prinsippet om konfidensialitet. I forskningspraksis referer konfidensialitet til at personopplysninger og annen identifiserbar informasjon skal aidentifiseres og anonymiseres, og at data lagres på en

⁴ <https://www.nih.no/forskning/forskning-pa-nih/prosjektadministrasjon/gjennomforing/klassifisering-av-data-ved-nih/>.

fortrolig og passordbeskyttet måte hvor bare autorisert personell har tilgang (Thagaard, 2018, s.24). Datalagring i forbindelse med dette prosjektet ble gjort i henhold til NIHs klassifiseringsguide, som ytterligere omtalt i forrige delkapittel. For å ivareta prinsippet om konfidensialitet blir særegne trekk som alder, klubbtilhørighet, livsutfordringer, engasjement i klubben, og stillingstittel ikke påpekt i oppgaven. Dette er trekk som er greit å utelate fra oppgaven da de ikke er vesentlige for datatolkningen eller funnpresentasjonen, og er noen av de letteste måtene å sikre konfidensialitet for informantene på.

Datalagring er et etisk tema jeg allerede har omtalt, men det er også en av de viktigste refleksjonspunktene innen konfidensialitet (Thagaard, 2018, s.25-26). Dataene jeg har generert er primært tiltenkt bruk i denne oppgaven, og jeg har derfor verken etterspurt samtykke eller informert om gjenbruk av data. Det betyr at dataene som er generert i denne forskningsprosessen ikke kan gjenbrukes (Thagaard, 2018, s.25). Det innebærer at lydopptak og transkripsjonsdokumenter vil bli slettet umiddelbart når oppgaven er levert og godkjent, slik det informeres om i det informerte samtykket (se vedlegg 10.4). Alle intervjuer ble tatt opp og data ble oppbevart i tråd med NIHs retningslinjer for masterprosjekter på en passordbeskyttet server hvor kun jeg har tilgang (Norges Idrettshøgskole, u.å.). Navn og kontaktopplysninger er blitt erstattet av koblingsnøkler som er blitt lagret på en ekstern harddisk separert fra annet datamateriale, og lå innelåst i en låsbar skyvedørskommode. Dette ble gjort for at ingen uvedkommende skulle få muligheten til å få tilgang til verken datamaterialet eller de enda mer konfidensielle avgjørende personopplysningene.

Avidentifisering og anonymisering av idenfiseringsmarkører kan ifølge Tove Thagaard (2018, s.25) gå på bekostning av funn og en oppgaves gyldighet og pålitelighet, men da denne forskningen omfatter et lite og gjennomsiktig miljø vil det etisk sett være viktigere å skjule deltakernes identiteter. Jeg har dermed gjort meg opp noen refleksjoner, og konkludert med at gitt miljøet prosjektet omhandler er deltakernes konfidensialitet viktigere enn å legge til rette for etterprøvbarehet.

6.4 Metodiske kvalitetskriterier

Et forskningsprosjekts troverdighet er det fremste kvalitetskriteriet. Ved kvalitativ forskning må forskningens kvalitet vurderes for å øke en studies troverdighet, og ved en slik vurdering tar man i bruk vurderingskriterier. De hyppigst brukte vurderingskriteriene er

validitet/gyldighet, reliabilitet/pålitelighet og generalisering. Selv om reliabilitet og validitet vil ha et annet meningsinnhold ved kvalitativ forskning enn ved kvantitativ forskning, mener Tjora (2017, s.231) at begrepene også er godt egnede til bruk som kvalitetskriterier ved kvalitativ forskning. Han forklarer videre pålitelighet som den gjennomgående interne logikken i forskningsprosjektet, gyldigheten som sammenhengen mellom funnene til prosjektet og dets utforming, og generaliserbarheten som studiens relevans utover de enhetene som det er blitt forsket på (Tjora, 2017, s.231).

Generaliserbarhet er et mål som egner seg best til kvantitativ forskning, da det oftest måles gjennom statistiske generaliseringsprosesser. Som kvalitativ forsker kan man ikke generalisere data fra et lite utvalg til større populasjoner, og det er som oftest heller ikke ønskelig eller et formål for en kvalitativ forsker (Sparkes & Smith, 2014b, s.184). Det er derfor mer hensiktsmessig å bruke overførbarhet som et vurderingskriterium. Overførbarhet omhandler en vurdering og refleksjoner omkring om tolkningene som er blitt gjort i studien, også kan gjelde i andre sammenhenger (Thagaard, 2018, s.19). Jeg erstatter dermed generaliserbarhet med overførbarhet, og det vil da i oppgaven bli tatt utgangspunkt i validitet, pålitelighet og overførbarhet ved reflektering rundt oppgavens kvalitet og troverdighet. Dette gjøres i tråd med Drageset & Ellingsen (2010, s.334), som sier at kvalitativ forsknings troverdighet skal ta utgangspunkt i en vurdering av om forsker har frembrakt funn som er valide, pålitelige og overførbare.

6.4.1 Validitet/gyldighet

Prosjektets validitet referer til gyldigheten av de tolkningene jeg som forsker gjør, altså om de funnene jeg gjør faktisk svarer på de spørsmålene jeg stiller (Thagaard, 2018, s.189; Tjora, 2017, s.232). Sagt med andre ord, har jeg som forsker oppnådd å svare på studiens formål om å se på hvilken betydning den sosiale kapitalen som skapes på klubb- og samfunnsnivå gjennom gatelagsfotball har? Ved et slikt spørsmål står sammenhengen mellom forskningsspørsmålene, metodevalg, og teoretisk grunnlag sentralt. Det har derfor frem til nå i oppgaven, og i resterende del av oppgaven, vært viktig at jeg i hele forskningsprosessen har vært transparent og presentert hvorfor forskningsspørsmålene er relevante i forhold til tidligere forskning og behov på feltet, og begrunnelser for valg av metoder forankret i de forskningsspørsmålene som er blitt utviklet (Tjora, 2017, s.234). Å være transparent gjennom hele forskningsprosessen, helt fra forskningsspørsmålene, gjennom valg av metoder,

planlegging, det teoretiske rammevalget, rekruttering, intervjusituasjonene, transkribering, analyse og helt frem til presentasjonene av funn, er viktig for å gi prosjektet en høy grad av validitet (Tjora, 2017, s.234).

David Silverman (2014, s.84) presenterer teoretisk gjennomskiktighet som en av de viktigste faktorene for god validitet. Med det mener han at forskeren må tydeliggjøre sitt teoretiske rammeverk, og hvordan den analysen som er blitt gjort kan underbygge de konklusjonene og tolkningene som forskeren kommer frem til. Thagaard (2018, s.189) peker også mot det å kunne vise dokumentasjon for tolkninger av data, samt å kunne vise til alternative mindre relevante tolkninger, som vesentlige faktorer som bidrar til å styre et prosjekts validitet. For å øke prosjektets validitet vil funn senere i oppgaven bli presentert på en slik måte at det presenteres sitater, for så at jeg presenterer mine tolkninger av sitatene. På den måten bidrar jeg til at prosessen er transparent samtidig som jeg legger frem dokumentasjonene som legger grunnlaget for tolkningene av data. En slik tilnærming gjør det også lettere for deg som leser å kunne skille mellom hva som er mine tolkninger, og hva som er deltakernes utsagn.

Det at jeg ikke har noen tilknytning til miljøet fra tidligere trenger ikke å bety at prosjektet har noen lavere validitet av den grunn. Det som er viktig er å påpeke at data og tolkninger er skapt og gjort uten en tilknytning til miljøet, slik at du som leser kan vurdere mine tolkninger basert på mitt ståsted i henhold til miljøet jeg forsker på (Thagaard, 2018, s.190-191). I prosjektet vil deltakernes realitetsforståelse settes i en faglig sammenheng, og de vil dermed ikke ha de nødvendige forutsetningene til å kunne bekrefte sin forståelse tilknyttet funn og konklusjoner som jeg kommer frem til. Jeg har derfor valgt å ikke inkludere deltakernes gjennomlesning som en gyldig validitetssjekk, men de får lese gjennom transkriberingen og godkjenne den.

Et typisk trekk ved kvalitative intervjuer er at jeg som forsker også selv er med som en medskapende faktor for de dataene som genereres. Nettopp dette med fortløpende refleksjoner og tolkninger underveis i intervjusituasjonen er en faktor som kan bidra til å styrke eller svekke gyldigheten til studien. Dersom det kunne være usikkerhet rundt betydningen av hva informanten kan ha ment med utsagnet sitt, så stilte jeg alltid kontrollspørsmål for å sjekke at jeg hadde forstått utsagnet riktig. Et slikt spørsmål kunne være «har jeg forstått det riktig når du sier at ...?», eller «kan du konkretisere ytterligere hva du mente med ...?». Slike spørsmål

bidrar til å sikre troverdigheten til dataene som genereres, og dermed også troverdigheten til funnene som blir gjort (Drageset & Ellingsen, 2010, s.334). For å få bekreftet min forståelse uten å stille ledende spørsmål lot jeg alltid informantene snakke uavbrutt først, slik at råmaterialet først og fremst representerer deltakernes erfaringer, meninger og forståelser omkring temaene (Ellingsen et al., 2015, s.75). Grunnet rekrutteringsmetodene til prosjektet må jeg være varsom med å trekke konklusjoner med generell gyldighet. Da jeg valgte snøballeffekten, strategisk utvalg og kvoteutvelgelse som metoder for utvalg og rekruttering var jeg klar over at dette ikke er metoder som sikrer tilfeldig utvalg. En ulempe ved disse metodene er at da de ikke sikrer tilfeldig utvalg, kan man heller ikke med sikkerhet si at tendensene er representative for en hel populasjon (Thagaard, 2018, s.55).

6.4.2 Reliabilitet/Pålitelighet

Et prosjekts reliabilitet referer til påliteligheten i måten forskningen er gjort på (Thagaard, 2018, s.187). Det at man må ta høyde for pålitelighet henviser til at forskning, og spesielt kvalitativ forskning, alltid vil preges av fortolkninger, og dermed aldri kunne være forskning av full nøytralitet (Tjora, 2017, s.235). Reliabilitet i et tidligere paradigme av kvalitativ forskning ble ofte målt ved å reflektere rundt om resultatene ville blitt de samme dersom en annen forsker gjennomførte forskningsprosjektet med de samme metodene. I et mer moderne interaksjonistisk perspektiv redegjøres derimot reliabilitet for gjennom å argumentere for den. Det blir her viktig at forskeren har en «gjennomsiktig» (transparent) forskningsprosess med detaljerte beskrivelser av hvert trinn innen alt fra både strategi til metoder (Silverman, 2014, s.84). For å øke både gjennomsiktigheten og påliteligheten er forsøkt å redegjøre forskningsprosessen gjennom hele prosjektet, både gjennom redegjørelse av hvordan data og funn er generert, på hvilken måte dataene tolkes, og hvilke valg som er blitt tatt underveis i forskningsprosessen. Spesielt metodekapittelet ga deg som leser innsyn i disse temaene.

Beskrivelse av detaljer og et fokus på gjennomsiktighet i veien til målet er viktig for å øke studiets pålitelighet. Det vil gi leser muligheten til å selv kunne vurdere påliteligheten, ved at leser da sitter på nok og nødvendig informasjon til å gjøre seg opp en mening. Det å vise tydelig hva som er primærdata, og hva som er mine egne fortolkninger, er et steg for å styrke påliteligheten i prosjektet (Seale, 2007, s.383-384; Thagaard, 2018, s.188). Å skille mellom primærdata og sekundærdata kan ofte være en vanskelig øvelse da kvalitative data

skapes i et samspill mellom forsker og informant. Mitt valg av metode for innsamling ved bruk av lydopptak og transkribering er en sikrere metode for å skille mellom typene av data enn hva observasjon eller intervjunotater ville vært. Lydopptak gir tilgang på rådata som i utgangspunktet er uavhengig av mine tolkninger (Thagaard, 2018, s.188). Samtidig er ikke lydopptak en sikker metode for å sikre dette skillet, dersom lydopptaket er dårlig eller transkriberingen unøyaktig. Akkurat som ved validitet, kan oppfølgingsspørsmål bidra til å styrke reliabilitet. Dette da slike spørsmål kan motivere informanten til å utdype ytterligere, og gi mer konkrete og utfyllende fortellinger som gjør at kvaliteten på dataen som blir generert er av høyere kvalitet (Thagaard, 2018, s.96). En av de mest sentrale måtene å argumentere for reliabiliteten på i kvalitative intervjuer er gjennom å reflektere rundt intervjusituasjonen og måten dataene ble generert på. Dette reflekterer jeg rundt i kapittel «6.2.5 Gjennomføring av intervjuene». Det at jeg gjennom hele forskningsprosessen har hatt en dyktig veileder med meg gjennom hele forskningsprosessen, og som har bistått med assistanse til at alt er blitt gjort riktig og at jeg ikke har stått alene ved kritiske faser av forskningsprosessen, peker Thagaard (2018, s.188) også på som en stor styrke sett mot prosjektets reliabilitet.

6.4.3 Overførbarhet

Med overførbarhet referer vi til om funnene har en gyldighet utover de deltakerne som har deltatt og den konteksten forskningen er blitt gjort i. Primært handler overførbarhet om et spørsmål om funnene og tolkningene er anvendbare og kan overføres til andre sammenhenger eller i andre situasjoner (Drageset & Ellingsen, 2010, s.335; Thagaard, 2018, s.194). Forskning med høy grad av validitet og reliabilitet er ofte overførbar ifølge Thagaard (2018, s.193). Ved kvalitative studier hvor vi utvikler en forståelse for fenomenet vil det være tolkningen av funn og data som skaper grunnlaget for overførbarhet. I dette prosjektet er det forståelsen som jeg kommer frem til som det vil bli stilt spørsmål ved om kan være relevant i andre sammenhenger (Thagaard, 2018, s.194). Funnenes overførbarhet vil bli diskutert og reflektert i kapittelet om funn.

Utvalget for studien er sentralt når man skal reflektere rundt overførbarheten til resultatene (Thagaard, 2018, s.195). Utøverutvalget mitt består av personer fra ulike geografiske plasseringer, i ulike aldre, av ulike kjønn, og med ulike fartstid i gatelagsfotballen. Klubben som klubblederen representerer er en annen klubb enn klubbene til øvrige informanter, som er

ulikt geografisk plassert, av ulik størrelse, med ulikt interessentnettverk, og med ulike visjoner og mål på overordnet basis. Funn vil da ikke gi overførbare svar dersom de ulike faktorene og variablene produserer ulike data. Skulle det derimot vise seg at det er funn som er felles uavhengig av variabler, vil disse funnene i større grad kunne argumenteres for å være overførbare innad i gatelagsfotballen og til andre lignende prosjekter. Et ønske og håp er at oppgaven kan produsere nyttig kunnskap for videre forskning, spesielt da gatelagsfotball etter den modellen som er i Norge er ganske unik, nyetablert, og lite forsket på.

6.5 Analyse

Å analysere noe betyr at man gjennomgår en prosess hvor du har en helhet, før du så deler den opp noen i mindre deler, for så å bygge den opp igjen. På den måten vil det kunne komme frem sammenhenger og vinklinger som ikke umiddelbart kom frem i råmaterialet. I kvantitativ forskning starter analysene først når man har generert råmaterialet, men i kvalitativ forskning slik som her, starter analysene allerede ved designfasen, samt er til stede også ved intervjufasen da forsker allerede her kan teste sine fortolkninger under møte med forskningsdeltakerne, og underveis analyse de uttrykkene informantene gir (Tanggaard & Brinkmann, 2012, s.37; Thagaard, 2018, s.151).

Gitt min inkludering av flere ulike underproblemstillinger, er det hensiktsmessig å ha en analysestrategi som tilrettelegger for at jeg kan gå i dybden av flere ulike temaer. Det naturlige valget falt da på å gjøre en temaanalyse av materialet som er blitt generert. Formålet med gjennomføringen av en temaanalyse er å kunne sammenligne tematiske data fra informantene slik at jeg bedre kan se sammenhenger og oppnå en dypere forståelse for fenomenet og tematikken jeg undersøker (Mason, 2018, s.194-207; Thagaard, 2018, s.152).

En utfordring med temaanalyse er at temaene løsrives fra konteksten sin, og spesielt da den ene populasjonen i prosjektet kan kategoriseres som en sensitiv populasjon vil en kontekstanalyse være hensiktsmessig for å kunne se dataene i sammenheng og i lys av situasjonen informantene tilhører (Thagaard, 2018, s.151-168). Den mest hensiktsmessige analysetilnærmingen blir dermed å kombinere strategiene og gjennomføre både en kontekst- og en temaanalyse. Dette er to strategier som går godt sammen da de utfyller hverandres svakere punkter (Thagaard, 2018, s.176-177).

6.5.1 Temaanalyser

Temaanalyse er en strategi som er utviklet for å kunne identifisere, analysere, og tolke ulike temaer i det datamaterialet man innehar. Her utvikler man ulike temaer som man koder i transkriberingen, og bruker de utvalgte temaene til det analytiske formålet (Braun & Clarke, 2021, s.4). Et tema i denne konteksten er en gruppering av data som har fellestrekk og omhandler en tematikk som er så lik at den kan sammenlignes med hverandre. En av temaanalysenes fordeler er strategiens evne til fleksibilitet og teoretisk frihet som gir meg som forsker en større ramme til temavalg- og tolkninger, som igjen kan skape en rikere mengde data (Braun & Clarke, 2006, s.78). Den største fordel med temaanalyse er at det skaper oversiktighet og grupperinger som gjør analysene enklere, og at temaene da skaper et grunnlag for å kunne svare på oppgavens problemstilling og underproblemstillinger (Johannesen et al., 2020, s.279).

Det er flere ulike tilnærminger for å gjennomføre en temaanalyse, og jeg har i litteratursøksperioden sett modeller med både fire faser og seks faser. Felles for de ulike modellene er å gjennom koding finne meningsmønstre om de samme temaene (Braun & Clarke, 2021, s.4). Modellene tar generelt sett utgangspunkt i mange av de samme stegene, hvor tilnærmingene med fire faser ofte har slått sammen to nøkkelpunkter til én fase, og hvor de samme nøkkelpunktene i tilnærminger med seks faser er blitt inndelt som to ulike faser. Jeg har i min analysetilnærming valgt å ta utgangspunkt i Braun & Clarke (2021, s.6) sin modell for analytisk prosess gjennom seks organiske faser, da min bedømmelse er at det er lettere å skille mellom de ulike fasene og stegene ved en så konkret avgrensning mellom de ulike stegene som mulig.

Den første fasen uansett tilnærming er å bli kjent med det materialet som er blitt generert gjennom intervjuene. Her kreves det at jeg som forsker engasjerer meg i dataene og ser på dataene med en nysgjerrighet og et engasjement som kan legge grunnlaget for videre analyser. Det at jeg selv blir kjent med materialet og gjennomfører transkriberingsprosessen på egenhånd bidrar til et større eierskap og en større kjennskap til dataene enn dersom jeg hadde outsourcet transkriberingsoppgaven (Braun & Clarke, 2021, s.35; Braun et al., 2016, s.198).

I den andre fasen skal det generes koder (nøkkelord) for å kunne identifisere, sammenligne, og tydeliggjøre ulike segmenter av teksten for å sette ord på viktige elementer

og finne viktigheten, relevansen og tilknytningen tekstsegmentet har til fenomenet som det forskes på (Braun & Clarke, 2021, s.35; Tanggaard & Brinkmann, 2012, s.39; Miles et al., 2014, s.71-72). Enkelte modeller foreslår å i første fase skille ut det man mener er mest relevant ved gjennomlesning og kun ta med seg dette videre til fase to, men jeg ønsket å kode de hele og fulle transkriberingene slik at jeg ikke skulle gå glipp av noe som kunne være av relevans. Det skilles mellom semantiske og latente typer av koding. Semantiske koder er koder som beskriver det overfladiske og i stor grad bare markerer det som blir sagt av informanten, mens latent koding er fortolkende og koder i større grad de oppfattelser forskeren foretar seg knyttet til meningsinnholdet i det som blir fortalt av informanten (Braun & Clarke, 2021, s.35).

I den tredje fasen skaper man temaer som brukes til å identifisere og samle koder og datamateriale som har et felles meningsmønster. Dette er temaer som ikke kommer av seg selv, men som må konstrueres, tenkes gjennom, og evalueres av den eller de som tolker og analyserer dataene (Braun & Clarke, 2021, s.35). Det da allerede kodede datamaterialet organiseres da under ulike temaer som representerer det felles meningsinnholdet i kodene, og man kan dermed lettere skille ut og sammenligne datamateriale som har relevans for de samme delene av problemstillingen og underproblemstillinger (Braun & Clarke, 2021, s.35; Braun et al., 2016).

Den fjerde fasen bygger videre på fase 3, og man går her gjennom de temaene som er blitt konstruert. Her ser man på kodene i sammenheng med transkriberingen og det helhetlige bildet, og forsøker å avdekke eventuelle ting som må justeres for at ikke temaene skal presentere meningsmønstre på en feilaktig måte. Dette innebærer at koder og temaer fjernes, justeres, og utvikles (Braun & Clarke, 2021, s.35).

I den femte fasen skal man gi definerte og avgrensede navn til temaene. Her må man foreta seg gjennomtenkte vurderinger, og finne dekkende navn som virkelig fanger nøkkelinnholdet- og meningen i det som fortelles i analysen (Braun et al., 2016). Her må man sørge for at temaene er avgrenset og konstruert på en slik måte at de kan bidra til å dekke det man ønsker å finne svar på sett mot prosjektets formål. Også i denne fasen må man som forsker være forberedt på å måtte utvikle, justere, eller fjerne deler av analysen (Braun & Clarke, 2021, s.36).

Den sjette og siste fasen av temaanalysen kalles rapporteringsfasen, hvor de analytiske fortellingene veves sammen og man presenterer og begrunner funnene som er gjort. Dermed kan man fortelle leseren en fortelling som både er sammenhengende og overbevisende om datamaterialets relevans for problemstillingen og underproblemstillingene (Braun & Clarke, 2021, s.36). Dette er ikke en separat fase som skjer etter at analysen er fullført, men derimot betraktes som en integrert del av den analytiske prosessen (Braun et al., 2016). Det er nettopp denne rapporteringsfasen som blir presentert i kapittelet om funn. Nedenfor er det lagt ved et eksempel på hvordan mine temaanalyser så ut. Jeg har lagt ved temaanalysen av starten på et intervju, da denne delen inneholder enkle, lite utleverende, og ikke personlig skadelige utsagn.

INTERVJU	TEMA/KODEORD	ANALYSE OG FORTOLKNING
<p>Kan du fortelle litt om din fotballbakgrunn?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jo jeg startet i klubben på min 6-årsdag og har vært i klubben siden da. Var på, vært på juniorklaget, vært litt på A-laget tidligere, <i>ehm</i>, ja tidlig på 2000. Så på en måte har.. Klubben har ikke hatt så bra tilbud for juniorer og sånt, det datt ut en periode. Så bare a-laget på en måte, og kanskje bare små 6-7-åringer som spilte. Så ikke noe tilbud så, ja, kom det en, den muligheten her da i 2017. <i>Initiativtaker 1 og 2</i> som stod bak det initiativet. Så fikk jeg tilbud da, så da kom jeg på en måte inn i klubben igjen da. Og har vært her siden. <p>Oi, ja. Hvordan var det de fant deg? Hvordan ble du engasjert inn i...</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det var faktisk en som het x3, tidligere keeper i klubben, som tok kontakt med meg og spurte om det var noe for meg da. Og da bare møttes vi i gamle klubbhuset og hadde frokost og sånt der. Det var jævlig hyggelig i begynnelsen. 	<p>Fotball-bakgrunn</p> <p><i>Gatelagets oppstart</i></p> <p>Rekruttering til gatelaget</p>	<p>Lang erfaring fra fotballen</p> <p>Stor tilhørighet til klubben gjennom hele livet</p> <p>Initiativet til oppstarten av gatelaget kom fra etablerte og ansatte personer i klubben</p> <p>Eksisterende nettverk i klubben gjorde at hen ble engasjert inn i gatelaget som spiller.</p> <p>Rolig begynnelse, viktigheten av hygge var sentral for fortsettelse</p>

Figur 1: Figuren viser et eksempel på starten av en temaanalyse som er blitt gjort på en av transkriberingene av en utøver. Venstre bolk inneholder transkriberingen, midterste bolk inneholder temakoder, samt kodeord i kursiv som brukes til søking når jeg skal finne igjen bestemte utsnitt som er relevante, og den høyre bolken inneholder mine fortolkninger og analyser av det som blir sagt.

6.5.2 Kontekstanalyser

Kontekstanalyser tas i bruk for å se fenomenet i den sammenhengen fenomenet er en del av. Dette gjøres ved at man inkluderer teori og tidligere forskning i vurderingen og analysene av datamaterialet som er blitt generert, og på den måten kan se tematikk og utsagn i et større helhetlig bilde (Thagaard, 2018, s.159-160). Å sette materialet i kontekst kan både

skje systematisk og gjennom tilfeldighet. Silverman (2014, s.435) fremhever kontekstanalyse som et sentralt kjennetegn på en god kvalitativ analyse, ved at man da både ser dataene mot temaene de tilhører, samtidig som at temaer og vurdering av mønstre har en forankring i teoretiske perspektiver.

6.5.3 Gjennomføring av analyser

I tråd med kapittel 6.4.1 *Temaanalyser* og de seks stegene som ble presentert der, gjennomførte jeg både intervjuer og transkribering selv for å bli kjent med materialet. Alle transkriberinger ble gjort relativt umiddelbart etter gjennomførte intervjuer, og lydopptakene ble hørt gjennom flere ganger og i ulike hastigheter for å kvalitetssikre at transkriberingene var korrekt.

Det ble gjennomført koding av hver enkelt individuelle transkripsjonsdokument, før kodene så ble sett opp mot hverandre og sammenlignet på tvers av datamaterialet. I denne fasen ble det i størst grad tatt i bruk semantiske koder som sammen med første fase bidro til å skape kjennskap til materialet (Braun & Clarke, 2021, s.35), mens de latente kodene i stor grad ble praktisert mest i forbindelse med selve temaanalysen i fase fem. Det ble utviklet en modell for sammenligning av temakoder mellom informantene, i programmet Microsoft Excel. Et eksempel fra modellen kan du se i figuren under. Det ble totalt for alle informanter til sammen skapt 35 temakoder, hvorav fire av disse kun ble brukt ved analyse av klubbllederintervjuet.

Om hva?	Sitat K1	Mening K1	Sitat K2	Mening K2	Sitat K3	Mening K3
Kandidaten driver også med annen aktivitet	Du trenger ikke bevis noe. Folk tror jo at hvis du går på thai-boksing eller kampsport så er det fort gjort at du blir veldig vill og går på byen og sloss og sånt. Men det er jo regler som gjelder også på de sentrene da, og selv om det er bestekompiisen min så sier han jo at «driver du og bråker eller ypper til bråk så blir du kastet ut» liksom. Så det er så strengt liksom. Du må ha mye selvspekt da.	Kampsporten har bidratt til strengere rammer for deltakelse i ulovligheter, og har dermed vært bidragende for en forhindring fra ASB.	...teater er moro! Dritgøy. Men driver du med det nå? Nei, men det bør jeg gjøre! Frivillig ja. Teater det er så.. hva mer, det var jo bare sesongbetont. Til jul. Sånn juleteater som vi hadde i [by]. Og det ble det slutt på. Men det er teaterforening og sånt noe her. Jeg tenker mer og mer på det. At jeg trives så godt med det. Så det, ja.	Kandidaten har en fortid i teater og trives veldig godt med det. Hen kunne sett for seg å starte i teater igjen for å ha noe gøy å drive med i tillegg til fotballen.		
Hva klubben bidrar eller ikke bidrar med for kandidaten	Nei, den bidrar jo med at jeg får, at hverdagen min blir litt mer... hva skal jeg si... At hverdagen blir litt mer... ikke så monoton som vanlig. At det blir bare hjemme, trening. Det er bare sånn at når jeg er på trening så er jeg så sliten at jeg ikke orker å gå ut og blir bare sittende hjemme. Men her er det på en måte, får jeg på en måte utfordret meg på forskjellige måter da ikke sant.	Kandidaten trenger distraksjon fra den rastløse hverdagen, og dette er noe klubben har vært sentralt i å gi hen. Det at treningen kan bidra til å "slite ut" kandidaten gjør at kandidaten ikke har det samme overskuddet til å gå ut og finne på sprell som tidligere.	Og klubben bidrar jo ved å ta oss imot og ha det åpent her for oss, og lokalene. Og at de veiger å ha den tillitt til oss. Haha, det er fælt, men at vi ikke plukker med oss ting da, og stjeler ting da. Det er mange av oss som har levd sånn, og har lett for å putte ting i lommen. Det gir jo et stort tillit, ikke sant. Det er klart. Så de bidrar jo til at vi klarer å holde oss mer eller mindre rusfri, eller helt rusfri.	Etter mange år med ASB, har det å føle på tillit fra omverdenen vært en sentral faktor i å forhindre utøverne fra sitt tidligere ASB-mønster. Samtidig har også forventninger og krav knyttet til det å møte på trening og alltid møte nykter bidratt til at utøverne i større grad klarer å motvirke sin ASB knyttet til rus. Kandidaten viser til at det at klubben viser tillit, og hjelper kandidatene med å utvikle sin tillit og trygghet på at andre kan ha tillit til dem, så er det ett av de sentrale punktene for at spillerne faktisk rehabiliteres.	Ting har falt på plass, jeg har vært i forhold i 5-6 år, kjøpt meg leilighet, og alt har skjedd etter at jeg begynte på gatelaget. Jeg har fått mye mer ro i meg selv, og etter jeg traff henne har jeg fått enda mer ro i meg. For meg så er det å være med på gatelag, det er, det gir noe til meg så jeg takler tilværelsen min ellers der ute da på en helt annen måte enn det jeg gjorde før da. Jeg har også drevet ettervern for rusavhengige periodevis. Etter, eller det begynte jeg med samtidig som fotballen kom på banen. Alt har jo tidligere dreid seg bare om det å være nykter, ikke om hvordan livet skulle bli eller hvordan å få det bra og sånne ting da. Fordi selv om du er nykter så behøver du ikke ha det bra for det, hvis ikke du har noe i livet som gjør at du får det bra da. Og når jeg begynte på fotball så var det noe som falt på plass igjen.	Gatelaget har gitt kandidaten troen på seg selv, og troen på at hen kan oppnå ting i livet så lenge hen ikke bedriver ASB. For denne personen er det viktigste fotballen har bragt med seg, gleden og meningen med noe i hverdagen. Som kandidaten selv sier, så hjelper det ikke å bare bli nykter og motarbeide annen ASB, om man ikke finner en mening i livet utover bare det å forhindre ASB.

Figur 2: Figuren viser hvordan sammenligningsskjemaet som er brukt i oppgaven ser ut.

Øverst til venstre står tematikken, i dette tilfellet ASB (anti-social behaviour). I bolken «om hva?» står det hva innen temaet informant(en) snakker om. Noen ting innen et tema var det bare enkelte som snakket om, slik som det øverste undertemaet, mens andre undertemaer snakket alle om, slik som det nederste temaet. Sitat K1, K2 og K3 er det transkriberte sitatet informantene sa, mens mening K1, K2 og K3 er en tolkning av meningsinnholdet i sitatet informantene uttalte.

Temakodene ble lagt inn under større overordnede temaer, som nå til slutt er blitt kuttet ned til tre temaer som tar utgangspunkt i oppgavens problemstilling og underproblemstillinger. Det er disse tre temaene som i neste kapittel vil bli presentert og diskutert. For å ivareta empirien i oppgaven er sitatene presentert i sin opprinnelige form, slik at du som leser også får innsikt i råmaterialet som jeg baserer mine tolkninger på.

7. Analyse

I denne delen av oppgaven presenteres de funn og observasjoner som er blitt gjort ved analyse av materialet som er blitt skapt til denne forskningen. Funnene og observasjonene blir presentert og diskutert i lys av det teoretiske grunnlaget jeg innehar og tidligere har presentert, samt i lys av eksisterende litteratur på feltet eller sammenlignbare felt. Studiens formål er å utforske den sosiale kapitalen som skapes på et meso- (klubb) og makronivå (samfunn) gjennom gatelagsfotballen, og inkluderer spillerne sin oppfattelse av sin posisjon og skapelse

av sosial kapital på mikronivå. Som bakgrunnsinformasjon for analysetolkningene er det vesentlig å påpeke at alle spillerinformantene hadde spilt fotball på et aktivt nivå på diverse a-lag og kretslag, og var svært godt etablerte i sitt gatelag. Spillerinformantene omtales i kapittelet som K1, K2, og K3, mens klubblederinformanten er navngitt som K4.

Ved bruk av Braun & Clarke (2021) sin tematiske analyse har jeg konstruert tre overordnede temaer, hvor de ulike temakodene er blitt lagt under. De tre temaene som er blitt utarbeidet er *arbeid, dugnad og frivillighet, sosial kapital, og drift og klubb*. Hvert tema skal først presenteres og diskuteres separat, med deres tilhørende koder og sitater, før det avslutningsvis i kapittelet vil bli gjort en oppsummerende diskusjon.

7.1 Arbeid, dugnad og frivillighet

Kodene som er tilknyttet til, og sammen konstruerer temaet, er: *Arbeid, arbeidstrening, dugnad, sosialt stigma, frivillighet, og ansvarsgivning*.

7.1.1 Tema 1: Observasjon 1: Dugnad

Spillerinformantene forteller alle om et ønske om å bidra for klubben, men har ulike oppfattelser av samholdet og medspillernes vilje til å arbeide og jobbe dugnad for hverandre og klubben. Spesielt K1 erfarer en mangel på dugnads- og arbeidsvilje som ingen av de andre informantene forteller at de erfarer.

Vi har også blitt spurt om å vaske gulvet på [bedrift], for det er jo en del [klubb]folk som har tilknytning til [bedrift], men det er ingen som vil være med på det, ikke sant. Her også så spør jeg om det er ingen som vil være med å selge gatelagsmagasinet, men det er det ingen som vil være med på ikke sant. Så det er et problem vi har her innad i [klubb]. Folk vil ha og ha, men ikke bidra på en måte. – K1

Informanten fortsetter videre:

At man ikke skal komme hit og bare spille fotball og spise pizza og spille bowlingliksom. Men ja... Nei jeg vet ikke hvordan jeg skal forandre på det eller om det blir forandring på det.

...forrige gang så fikk vi 350 blader og måtte vel levere tilbake 150 eller 200 ikke sant. Så, ser du andre lag som er færre enn oss som selger ut 300 blader på... alle får 10-15 eksemplarer også går dem og selger de liksom. De er ferdig på en uke eller to uker. –

K1

Det vi ser er at det tydelig kommer frem av K1 at hen ønsker å bidra, gjøre dugnad, og bidra til klubben og eget lag ved å gjøre inntektsbringende arbeid, men møter motstand fra lagkameratene. Informanten vet ikke hvorfor det er blitt en slik kultur i laget, men jeg har lagt meg spesielt merke til følgende to tematikker, som jeg vil ta opp igjen i diskusjonen:

Jeg er den eneste norske på laget sånn sett, hvis du tenker sånn. Men aldersmessig så er den eldste, begynner å nærme seg 60. Yngste er vel begynnelse av 20, 22-23 år. Og jeg er [sier alder], så det er ganske stort spenn i aldersgruppa sånn sett. Også, ja som jeg sier jeg er den eneste norske, det er folk fra Bosnia, Syria, Libanon, Afrika, ja over hele verden da. – K1

Det er kanskje uheldig fremstilling at det bare er for rusavhengige på en måte. For det er det ikke, flesteparten her, vi er 10-12 stykker som er sammen, og halvparten av de bruker ikke noe dop i det hele tatt, og det er ingen som bruker dop i det daglige. Og skal jeg være ærlig med deg så er det verste noen bruker her er hasj på en måte. Ja, det er det på en måte. Og det gjør de ikke hver dag heller, men kanskje bare i helgen.

Det er det narkotikaproblemet vi har liksom.

...det er mange her som, uten å nevne navn, som er redde hvis vi skal ha bilde i avisa og sånt, så vil de ikke være med på det. De vil ikke stå der for da vil folk tro at de er narkomane. – K1

...jeg har fått både av bestemoren min og mamma og tante, at de blir litt sånn, de var ikke så veldig, de begynte å lure liksom når jeg begynte på dette laget. «Har du detti utpå» liksom, «har du begynt på narkotika?» liksom. – K1

Der K1 forteller om et lag preget av lite dugnads- og arbeidsvilje, hvor man bare forventer å få uten og måtte gi så mye selv, forteller K4 om hvordan de gjør det i hens klubb, og hvordan det der stilles større krav til deltagelse enn hva det gjøres i klubben til K1.

Intervjuer: Bidrar spillerne i en dugnad for å samle inn penger til sånne ting? [her: sosiale arrangementer, treningsleirer, osv.]

Vi har sagt at det kommer til å så måtte bli litt sånne ting og da. Det kan være jobbing på stadion, eller det kan være andre, si oppgaver vi tar på oss da sånn at de... Så vi har egentlig sagt at det skal ligge litt forpliktelser til å, si kanskje være på kamp og, eller hjelpe til på kampdag eller at vi gjør sånt. At det ikke bare er å være proffspiller.

– K4

Det er ikke bare mot andre interessenter at informantene kan fortelle om dugnader, det er også inn mot egen klubb og a-lag. Det er også frivillige som kommer til klubben for å jobbe med gatelaget, som ikke er en del av spillerne. Med andre ord gir gatelaget arbeidskraft til klubben, samtidig som det også tiltrekker seg arbeidskraft utenfra av personer som ønsker å bidra rundt gatelaget.

Jeg jobber her som frivillig og sånt her og har blitt veldig godt kjent med andre frivillige her oppe i fotballmiljøet. Det er klart, det har jeg. – K2

Ja vi har flere som har vært med, hmmm, å jobbe på, på kampdag. Både som vakter og en som var ganske bra sånn teknisk, han var operativ i alle portene i forhold til ipad-skanning av billetter og kunne være sånn supervisor hvis det var noen som si sleit med det. – K4

Klubblederen snakket om hvordan gatelaget også har bragt andre arbeidskrefter til klubben, som ikke ville bidratt i klubben om det ikke var et gatelag.

Har jo tre voksne frivillige. Den ene har nesten vært med fra starten, en bittelite granne senere, og en bittelitt senere enn det igjen som kanskje har vært med i mellom 9 og 6 år. Er her, hvis ikke de er borte eller på ferie. Det betyr jo at hvis noen av disse gutta eller jentene er borte av ulike grunner noen ganger så kommer dem tilbake, så vet de hva de får. Er de samme menneskene. Bli jo en veldig sånn trygghet og sånn. Ikke sånn som behandlere eller rådgivere eller malva og sånt ikke sant, som bytter hele tiden. – K4

Og de tre frivillige som er nevnt i stad, to av de har jo spilt fotball i [klubben] som unge, men de er jo over, de er jo, de er jo pensjonister og godt voksne. Om, ehm, hvis ikke det hadde vært noe gatelag, så hadde ikke de jobba frivillig i klubben. Da hadde de vært på kamper og vært bare [klubb]supportere på en måte. – K4

7.1.2 Diskusjon dugnad

Det vi så i observasjonen er at K1 opplever en mangel på dugnads- og arbeidskultur de andre klubbene ikke opplever på lik måte. Dette skyldes primært to ting, mengden innvandrere på laget, og stigmaet som er tilknyttet gatelagene. Relativt fersk forskning viser at norskfødte barn med innvandrerforeldre er omtrentlig like delaktige i dugnad som den øvrige norske befolkningen (Dalen, 2019), men dette gjelder ikke førstegenerasjonsinnvandrerne (Eimhjellen et al., 2021). Årsakene til dette er ifølge forskning mangel på norskkunnskaper, uklare forventninger, og lite kunnskap om dugnadskultur (ibid.). Dette er en klubb som skiller seg ut blant gatelagene, da de har en profil hvor man rekrutterer personer som har utfordringer knyttet til psykiske problemer, kriminalitet og innvandring, og ikke tilknyttet rus. Flere av spillerne på laget er personer som kommer med innvandrerbakgrunn, og enkelte av dem snakker heller ikke norsk. Det gir klubben en utfordring knyttet til det å skulle lære spillerne dugnadskultur, og viktigheten av å gi og få. I utenlandske prosjekter som har en lignende profil av utøvere som denne klubben har valgt, slik som The Twinning Project (Twinning project, u.å.) eller Albion2Engage (Parnell et al., 2015, s.160-161) i England, Ombold (Ombold, u.å.) i Danmark, eller Frelsesarméens gatefotball her i Norge (Frelsesarméen, u.å.), så har jeg ikke lyktes med å finne at det stilles krav til utøverne knyttet til frivillig arbeid eller dugnad. Med frivillighetsarbeid til en verdi på rundt 17,3 milliarder og over 60% av idrettens totale verdiskapning (Fredheim, 2018), er det trygt å si at den norske dugnadsånden i idretten er ganske unik. Det er dermed forståelig at dette er noe spillere i denne klubben er nødt til å bli opplært i, så her har klubben en jobb å gjøre. Vi ser at i de andre klubbene, i klubben til K2 og K4, så er det sterk dugnadsånd, og klubben får tilbake store verdier i økonomisk og personell kapital ved å ha et gatelag. K4 forteller også om personer som er engasjerte i klubben, som ikke ville bidratt med frivillig arbeid om det ikke fantes et gatelag. Frivillighet i Norden er sterkere i store deler av resten av verden, men prosjekter som The Twinning Project og Albion2engage kunne også dratt nytte av å bruke deltakere i disse prosjektene i dugnadsrelatert arbeid da de har flere av de samme grunnprinsippene (Thagaard, 2018, s.195).

Både til gode for klubbdriften og frivillighet rundt kamper, men også for individene som får arbeidstrening, en opplevelse av inkludering, og en følelse av at de er til nytte for andre.

Den andre utfordringen som blir tatt opp, er det sosiale stigmaet tilknyttet gatelagene. Mye av markedsføringen rundt gatelagene handler om at det er et tiltak for rehabilitering av rusmisbrukere, og det er også denne bakgrunnen hovedvekten av utøverne har. Samtidig så ønsket både Fotballstiftelsen, og andre jeg har snakket med i forbindelse med prosjektet, at gatelagene skal være åpne for andre også. Klubblederen var også innom dette i vår samtale.

Og så er det jo, det er jo veldig mye doble og triple diagnoser på mange av disse da. Altså det er ikke bare det at du røyker hasj. Det er ofte en psykisk lidelse eller et eller annet.

Intervjuer: Altså det er ikke bare rus da?

Nei det er ikke det vet du. Så har vi noen som da ikke har utfordringer med rus, men som kan ha andre utfordringer, men som allikevel takler og være her da. Det kan være bare en, vi har en som for eksempel har asperger. Det er helt fantastisk og være her liksom. Jeg er sikker på at det er fordi det er forutsigbart, og rammer og alt er liksom på stell da. – K4

Til tross for et ønske om å inkludere alle, og at alle som ønsker og har et behov for et slikt tiltak skal få være med, er klubblederen tydelig på å minne meg på hvem tiltaket primært er ment for, og skal hjelpe mot en friskere livssituasjon.

...noen av de vi har hatt inne nå da, som har kommet og sagt at de merker at lukter eller de synes noen virker litt... og da må vi jo ta tak i det da. Men samtidig så er det jo det for den gruppa vi gjør dette her da. For da, de røyker jo ikke eller snuser striper eller tar piller, si, fra de kommer her og til de går igjen. – K4

Det vi så fra K1 sine uttalelser om sosialt stigma tyder på at de som ikke kan relatere seg til russtigmaet, og ikke vil assosieres med å ha rusutfordringer, har vanskeligere for å delta i dugnader og kollektiv verdiskapelse. Det at K1, som selv ikke har rus som sin hovedutfordringer er så villig til å delta i dugnader, kan potensielt stamme fra en kombinasjon av at hen er oppvokst med en sterk dugnadskultur, samt at hen har hatt en tilhørighet til klubben siden hen var et barn.

En oppfatning jeg sitter igjen med etter denne observasjonen er at den generaliserte gjensidigheten (Elmose-Østerlund & Seippel, 2016, s.434-436), og viljen til å bidra i dugnader og å gjøre noe for andre, virker noe lav hos de som er førstegenerasjonsinnvandrere, og de spillerne som er på gatelag, uten å ha rus som sin hovedutfordring. Stigma er så påvirkende for et menneske at det ikke bare går ut over personens selvoppfattelse, men også muligheter i livet generelt (Link & Phelan, 2001). Denne klubben ligger i en by hvor mange kjenner hverandre, og stigmaet bidrar dermed til å øke frykten ytterligere for å assosieres med gatelaget. Grunnet fordommene og assosiasjonene til gatelag er det å delta i dugnad og stå å selge magasiner mens det står «rusmisbruker» i pannen på spillerne, lite aktuelt for majoriteten av de utøverne som har andre problemer enn rus. K1 forteller at flere av dem er redde for hva som vil skje dersom de står og selger magasiner til inntekt for gatelaget, og de treffer venner eller bekjente. Vil det gå ut over eventuelle jobbkarrierer, rennommé, eller andre faktorer som påvirker livskvaliteten og mulighetene i livet (Link & Phelan, 2001).

Dette er en observasjon som ikke er representativ eller overførbar til de andre klubbene i Fotballstiftelsen eller til andre lignende prosjekter, da dette er relativt unikt for denne klubben og deres profil. Samtidig er det en observasjon som det er verdt å merke seg dersom det er klubber som vurderer å endre sin profil for rekruttering, eller dersom Fotballstiftelsen eller klubber skal revurdere måten prosjektet markedsføres.

7.1.3 Observasjon 2: Arbeid

Alle tre spillerinformantene deltar i arbeid eller arbeidstrening i større eller mindre grad. Det varierer fra enkeltjobber på én dag, til en informant som har jobbet seg opp til lederansvar, og til den siste av informantene som etter å ha startet i gatelaget har fått bruk for utdannelsen sin, og begynte å arbeide i en lederstilling. K1 får gjennom gatelaget tilgang til felles arbeid hos samarbeidspartnere slik som hen fortalte om i det første sitatet under den første observasjonen, men får grunnet sin posisjon og arbeidsvilje også muligheten til å bli med på enkeltoppdrag bare hen.

Jeg var faktisk med på en dugnad nå i mai med [navn kokk og ressursperson i klubben] hos [klubbinteressent] i [naboby] ved vannet på jobben hans.

Intervjuer: Åja, dere lagde mat til jobben hans?

Ja riktig, så det var 2-3 timer. Så da spurte [navn kokk og ressursperson i klubben] meg om jeg ville bli med da, så da fikk jeg 2500kr for det. Det var ganske bra. – K1

I likhet med K1 har også K2 fått muligheter for arbeid og arbeidstrening gjennom gatelaget, og har erfart personlig utvikling og positive opplevelser gjennom det arbeidet hen gjør der. Hen har faktisk blitt så god i jobben, at hen nå har fått lederansvar.

Jeg jobber jo litt, men det er bare én dag i uka på sånn. Det kan være litt forskjellige jobber, men jeg har holdt på den jobben og får masse skryt der. Med å laste klær på traller. De klescontainerne som står rundt omkring, som folk putter klær i. De blir jo samlet inn en plass, på et lager borte i [navn naboby]. Og de skal jo inn på traller og skal til Polen og sånt noe. Det er ganske fysisk tungt, det er minimum 15 tonn klær som skal inn der da, i sekker. Så den har jeg holdt lenge nå. Og der blir jeg ringt etter.

Det er ikke noen av de andre [les: gatelagsspillerne] som har vært med fra begynnelsen som er med og har klart å være med der. Jeg er den eneste herfra som har klart å fortsette, selv om det er dritt tungt, men det er ålreit. Også var jeg med på å sette lasterekord på vekta de to siste gangene nå etter at jeg tok over styringen på plassering. Og det synes jeg er veldig moro.

Intervjuer: Oioi, gratulerer!

Ja det er moro. Gått fra 15 til 19,4 tonn. Det er fire tonn mer, det er ganske mye. – K2

K3 har i likhet med K2 også fått lederansvar etter å ha startet i gatelaget, men har en noe bedre faglig bakgrunn for stillingen. Her snakker vi om hens deltakelse i ulike beslutningsråd i kommunen.

...det var gjennom den der jobben jeg hadde i [bedrift] som ettervernsleder.

Intervjuer: Ja?

Jeg hadde jo utdannet meg allerede som terapeut da. Og fikk jeg, når jeg fikk den jobben som ettervernsleder så kom de der rådene etter hvert. Det er jo folk som sitter i sånne råd hele veien, og siden de bruker og går sånn som jeg jobbet for da, så spurte de om vi hadde noen da, så ble jeg valgt inn da. – K3

En interessant bemerkning ved utvalget som er blitt brukt i prosjektet, er at alle tre blir gitt ansvar, og får ledererfaring. K1 er kaptein og får lederansvar- og erfaring gjennom det, K2 får det gjennom arbeid, og K3 fikk det både gjennom det tidligere arbeidet og på fotballen.

[Treneren] kaller meg jo mentoren i laget, gamlingen og mentoren i laget, ikke sant. 20 år rusfri og sånt. Men jeg føler jo at jeg har vært et bindeledd for mange andre da. Jeg har jo vært en av de som har gått foran hele veien. Og jeg føler egentlig at det har vært min jobb også på en måte. Siden jeg har vært nykter så lenge, og bidra. – K3

Spillerinformantene mine var godt etablerte i sine gatelag, og hadde vist evnen til stabilitet og gjennomføringskraft over tid. Så at det er akkurat disse personene som har fått muligheten til arbeid og arbeidstrening gjennom sine gatelag er ikke tilfeldig om vi ser på klubblederen sine uttalelser. Også i hans klubb er det flere som får arbeidstrening og arbeid, blant annet en som var i kontraktsforhandlinger om full jobb den uken jeg var og gjennomførte intervjuet. På spørsmål om hvem som får muligheten til jobb sa klubblederen følgende.

Nei for det aller første så må du si, vise at du klarer å følge opp her, gi beskjeder, svare på beskjeder, ikke for mye surr. Så kan vi, og så må de ville det selv. De må, vi kan ikke, vi kan ikke true noen ut i jobb, så de må ville det selv. Så da strekker vi oss ganske langt. Og så har vi jo bort imot 100 partnere i nettverket vårt. Det er sikkert ikke alle innpå her som kan bli bankansatte, men det er ganske mange forskjellige, ehm, næringer og områder de jobber på. Så det er muligheter. – K4

Klubblederen tar opp et interessant aspekt i forhold til det med motivasjon, og viktigheten av at spillerne faktisk må ville det selv for å ta steg helt ut i arbeidslivet. Jeg spurte informantene om deres tanker om å gå ut i arbeidslivet, og der virket informantene ikke like motiverte for arbeid som jeg hadde forventet.

Jo, det er noe jeg kunne tenkt meg [å starte i sin gamle jobb med barn igjen]. Helt klart. Men da må jeg på en måte slutte med å røyke hasj i helgene. For det gjør jeg ikke i ukedagene på en måte. For da ville jeg ikke fungere på en måte. Jeg drikker jo ikke, så det er på en måte min øl da. – K1

Intervjuer: Kunne du tenkt deg og hatt en jobb nå?

Ikke 100%.

Nei?

Ja 40-50% kunne jeg tenkt meg. Jeg jobber jo litt, men det er bare én dag i uka. – K2

Nei det er for tøft for meg å jobbe. Det er for tøft og heavy. – K3

Alle informantene holder foredrag for større folkemengder og andre som sliter med rus og psykiatri. Dette er noe K2 gjerne kunne sett for seg at det ble mer av.

Jeg har intensjoner og håp om at jeg kanskje kan få mer jobb med å holde de foredragene. Det trives jeg veldig godt med. – K2

Som vi ser, er ikke informantene spesielt motiverte for å gå ut i full jobb, men av ulike grunner. K1 ønsker ikke å utsette barn eller foreldre for at hen skal arbeide med det mest sårbare i mange foreldres øyne, og holder derfor avstand fra arbeid grunnet sitt helgebegrensede bruk. Hvorfor hen ikke ser for seg annen type arbeid snakket vi ikke om. K2 ønsker å jobbe så mye som mulig, men føler ikke selv at hen har kapasitet til det. K3 har jobbet som ettervernsleder i nyere tid, men det ble i lengden for tøft. Hen er nå 64 år gammel, og det å skulle begynne på utdanning for mindre belastende arbeidsstillinger var ikke aktuelt for informanten.

7.1.4 Diskusjon arbeid

I alle klubbene som er involvert i dette prosjektet, så ser vi at spillerne gis muligheter til arbeid og arbeidstrening så lenge man oppfører seg bra, og ønsker det selv. Informantene har også fått tillit og ansvar, og er blitt tildelt ansvarsoppgaver som er nyttige sett mot eventuelle arbeidssøknader. Samtlige av informantene holder foredrag og snakker foran masse mennesker. Å tale foran folkemengder har forskere funnet ut at er en større frykt enn selve døden (Breakey, 2005), så dette er en ferdighet som er svært nyttig å ta med seg for informantene. Fugletveit & Tonholm (2013) skrev at veien ut av rusmisbruk er resosialisering og utvikling av forventinger til dem selv og samfunnet. Det at tiltaket er rehabiliterende, er det liten tvil om. 240 spillere kom i fjor ut i skole og jobb, noe som tilsvarer 22% av alle som var innom de 28 gatelagene i løpet av året, og 8,6 spillere fra hver klubb. Røde Kors estimerer at

en rusmisbruker koster samfunnet 1,5 millioner kroner hvert år (Østervold, 2018), det vil si at dersom man fjerner behandlingsutgiften helt på de 240 spillerne som kom ut i skole og jobb, tilsvarer det en sum på 360 millioner kroner. Legger man så til at de som går ut i jobb begynner å betale skatt i tillegg, er det snakk om enda mer penger. Det er naturlig nok ikke så svart/hvitt, da flere fortsatt vil motta noen form for behandling selv om de er kommet ut i skole eller jobb. Dette er likevel svært interessant i et samfunnsøkonomisk perspektiv, da en statlig investering på 2 millioner kroner til hvert gatelag ville betalt seg tilbake om bare to spillere fra hvert lag klarte å komme seg ut i skole eller jobb. Sett mot nasjonal økonomisk kapital, virker en investering i gatelagene som en av de mest avkastningstrygge investeringene å gjøre på rusfeltet.

Til tross for å være godt etablerte, tilnærmet rehabiliterte, og ha fått arbeidstrening, var ingen av informantene interesserte i å jobbe 100%. Dette kan komme av mangel på forventinger eller ambisjoner til seg selv (Fugletveit & Tonholm, 2013), eller det kan stamme av en for stor trygghet hos informantene i den rollen de har fått i gatelaget. Både K1 og K3 virket veldig komfortable med det ansvaret og den rollen de har fått i gatelaget, og fremstod som at de ikke egentlig ønsket seg noe videre delvis grunnet dette. Personer i gatelagene har sannsynligvis vært utsatt for store mengder stress over lange perioder, og har hatt en svært aktiv amygdala (delen av hjernen som signaliserer fare) over tid. Lengre perioder med aktivitet i amygdala gjør at synapser i hjernen mister kontakten med hverandre, og de konkrete situasjonene kan nærmest oppleves som liv og død for kroppen (Fjeld & Ribbu, 2023). Det fører til at man ofte ikke vil sette seg i den situasjonen som ga stresset og disse følelsene. Dette kan bidra til å forklare hvorfor spesielt K1, som hadde vært i full jobb før hen ble en del av gatelaget, heller søker tryggheten og de oppgavene hen har i gatelaget enn å igjen skulle utsette seg for det samme stresset som hen opplevde i arbeidslivet. K2 er den eneste av informantene som viste en relativt genuin interesse for å jobbe så mye som mulig, men er også den eneste av informantene som ikke har så mye ansvar innad i fotballaget. Dette viser at man skal søke å gi spillerne ansvar og belønninger for å være flinke og stabile, men om man gir dem for mye ansvar og trygghet i sin situasjon i gatelaget, kan de bli for trygge til at de ønsker å gå videre. For å avslutte slik klubblideren sa, *«jeg bruker å si at det [les: gatelaget] er jo det eneste fotballaget som ønsker å miste spillere. Riktignok rett vei da»*.

7.2 Sosial kapital

Kodene som er tilknyttet til, og sammen konstruerer temaet, er: *Sosial arena, sosial tillit, sosial kapital, sosial trening, sosiale fenomener, generalisert gjensidighet, nettverk, samhold, ASB, selvtillit, lagsammensetninger, lagutfordringer, inkludering, samarbeid med interessenter, og forbindelse med a-laget.*

7.2.1 Tema 2: Observasjon 1: Samhold og selvtillit

Som teorikapittelet var inne på, så er økt samhold og selvtillit to essensielle faktorer for utviklingen av generalisert gjensidighet og sosial tillit. Samtlige av informantene dro frem nettopp dette med samhold i prat om hva som er det beste med gatelaget.

De mest positive tingene ved gatelaget? Det er at alle blir tatt vare på egentlig.

Intervjuer: Mhm?

At vi støtter hverandre. Vi er der alle sammen av samme grunn egentlig. Det samholdet på en måte. Vi har jo fått en genser der det står samhold på ekte. Og det sier egentlig mye om gatelaget egentlig. Når vi mistet en i vinteren som var, forrige vinter da, så var vi jo nesten alle sammen i begravelsen. – K3

Informanten er inne på en interessant ting i forhold til denne genseren. «Samhold på ekte» er slagordet Fotballstiftelsen bruker og formidler til alle klubber og spillere, noe som signaliserer at samhold er et sentralt budskap i arbeidet som gjøres. Også K4 bekreftet fokuset på dette da hen snakket om de ulike teambuilding-aktivitetene som gjøres for å bevisst øke samholdet i gruppen. Laget til K3 har bygget et så sterkt samhold at de fleste møter opp i begravelsen dersom det er spillere som ikke klarer å komme seg gjennom utfordringene hen står ovenfor, noe som også gjør at denne personen får mange fler i sin begravelse enn hen kanskje ellers ville fått. Informantene snakket generelt mye mer om samholdet og den sosiale arenaen gatelagene tilbyr, enn de rutinene og snikinnføringen av en arbeidsdag som gatelagene også er med på å gi gjennom oppmøtetider og ulike forventninger og krav. K2 snakker om hvordan samhold skiller dette tiltaket fra andre tiltak hen har vært med på.

...jeg har jo fem år på institusjon. Først to år på [rehabiliteringssenter], som er en type behandling, og så tre år på [behandlingssenter] i [by]. Men det er behandling, det her er jo ikke sånn veldig rehabilitering. Eh. Den fysiske delen, sammen med det sosiale,

jeg tror den er dritviktig for hodet. Og den kombinasjonen, og det samholdet og alt. For meg så fungerer det veldig, veldig bra altså, det gjør det. For det er ikke noe som, jeg var ferdig på institusjon i 2003, og det er ingenting som fungerte av de tingene jeg prøvde, som det gatelagsfotballen har gjort. Iallfall ikke for meg. – K2

Også klubblederen snakker om dette med å bli en del av et samhold, og innse at det er enkelte ting som er best å gjøre som en gruppe sammen med andre, og ikke alene.

...og for sikkert ikke alle, men noen av de er jo det en fantastisk tilfredsstillende å se at de faktisk fra å være en solist ikke sant, som skal ordne og fikse alt selv, til å se at de faktisk kan bidra til noe utover seg selv da. Og det er jo det vi jobber mye med i gatelagsteamet. Det er jo det at de er del av noe mer enn bare seg selv. Så jeg tror at det er å se at de mestrer noe da. Kunne dra på tur sammen, sitte og prate og spise sammen, med noen litt sånne der ryddige former, spiller kamper, vinne og tape sammen, ikke sant. Disse her har jo jævlige mange seiere sikkert, men fy fader de har mange tap også. Og da er de alene ikke sant... – K4

At samholdet bidrar over tid til å bedre selvtilliten, får jeg bekreftet av informantene. Det kan vi se gjennom de neste sitatene fra K2 og K3. K2 forteller om hvordan hen har gått fra å se de første treningene på avstand og aldri har kunnet være seg selv og være trygg i seg selv før hen ble med på gatelaget, mens K3 forteller om hvordan hen nå har fått selvtillit til å stå opp for seg selv og ta ansvar når hen synes ting er urettferdig.

Det er den plassen, det stedet, den arenaen som jeg føler at jeg kan være meg selv i 100%. Det tok et par tre år, et par år, etter at jeg startet på gatelaget før siste, det er mest siste året at jeg klarer å være meg selv. Det har jeg aldri klart før noen plass. Det er det beste. At det ikke er noe dømmende og ikke noe, sånn som nå da, når jeg forsov meg nå da [informanten forsov seg til oppmøte med laget tidligere samme dag som intervjuet]. Hadde det vært en annen plass så hadde jeg ikke blitt tatt imot på samme måten som jeg ble nå. Også er det, det er jo kjempesosialt. Det å vite at jeg har noen å gå til, mennesker som jeg gleder meg til å se. – K2

En gang gikk jeg til trenere og spurte om forklaring på en ting, jeg følte at jeg ble så avvist. Og gikk opp her og spurte om å få snakke med han, og snakket ut med han, og

da var det bra etterpå. Man må tørre å stå frem og ta tak i seg selv. Og det er noe du må lære. Når du kommer hit så har du ikke så mye selvtillit ikke sant, det bygger seg opp. – K3

Det er ikke bare det at samholdet har hjulpet informantene med selvtilliten. K1 tar opp hvordan det å være i et samhold, være en del av et fellesskap, og å ha en tilhørighet også har hindret hen fra Anti-social behaviour (ASB).

*Så det setter jeg veldig pris på da, og prøver å beholde det og gjøre det, og være en, ja representere [klubben] på en bra måte da, og være en bra [kjønn] på en måte. Sånn generelt. Ikke bare her på [klubben], men sånn hjemme også liksom. Det har kanskje, det har også blitt, ut fra det du spurte om i forhold til om jeg har forandret meg på noen måte. Så kanskje tenker jeg litt mer over det når jeg er på, når jeg er, når jeg er kanskje i forskjellige situasjoner da. At da har jeg det i bakhodet på en måte at okei, nå representerer du [klubben] på en måte da. Eller at du representerer [klubben] hele tiden da. Du er litt ansiktet utad. Det på en måte har gjort at mange ting jeg kanskje ville gjort har jeg ikke gjort på en måte, på grunn av [klubben] her. Jeg vil ikke miste det her. For hypotetisk hvis jeg hadde gjort noe gærent eller gjort et brekk så hadde det kommet tilbake på [klubben] *knipser* sånn, ikke sant. – K1*

Vi ser altså at alle spillerinformantene tydelig opplever et samhold gjennom det å være med i gatelaget, noe som også virker som en bevisst strategi både fra klubbene gjennom K4, og mottoet til Fotballstiftelsen. Samholdet spiller inn på både informantenes selvtillit, og deres ASB, hvor begge deler er faktorer som kommer det større samfunnet til gode.

7.2.2 Diskusjon samhold og tillit

Samhold ble av samtlige informanter trukket frem som den kanskje viktigste årsaken til at de har det så bra i gatelagene sine, og at gatelagstiltaket fungerer for dem. Med K2 i front, snakker de også om hvordan samholdet er det som har skilt dette rehabiliteringstiltaket fra andre tiltak og behandlinger informantene har deltatt i, noe som kan bidra med å forklare de store suksessallene gatelagsfotballen har opplevd sett mot andre behandlingsformer (Knoph, 2022). Som vi kunne se av K1 bidrar verdier som tilhørighet, samhold og inkludering også til å redusere informantens ASB. Informanten fortalte under intervjuet at det ikke var så

ille dersom hen ble tatt for å gjøre dumme ting med tanke på seg selv og sitt rennømmé, men hen føler nå en så stor tilhørighet til klubben at hen ikke ønsker å utsette klubben for slike nyhetsoverskrifter eller ødeleggelse av rennømmé blant byens innbyggere. At et tiltak som gatelagsfotball, som fokuserer på å bruke fotballen, interessenter og merkevaren til klubber for å forhindre ASB, lyktes med det, er i tråd med funn i tidligere forskning (Mellor, 2008; Parnell et al., 2015, s.160-161) Norsk forskning viser at tilhørighet er svært viktig for ungdom med innvandrerbakgrunn for å minske problemer knyttet til psykisk helse og aggresjon (Fandrem et al., 2020). Dette funnet er overførbart til gruppen av mennesker som er med i gatelag, da de også kan kategoriseres som en gruppe av mennesker som sliter med utenforskap. Det gir på den måten tyngde og mening bak det K1 forteller, da tilhørighet gjør at du føler deg som medlem av en gruppe, og holder dermed igjen dårlig oppførsel da du vet at din oppførsel og aggressivitet ikke bare går ut over deg selv, men også de andre som tilhører den samme gruppen som deg (Kawachi et al., 1999; Putnam, 2000a). K4 tar opp dette med å stå sammen med noen i medgang og motgang, og at alle seire og tap blir mye bedre av å ha andre, ha et sosialt nettverk, og et trygt samhold å lene seg på.

At opplevelsen av samhold bedrer selvtilliten og tilliten personer har til mennesker, ble bekreftet av informantene. Samtlige av informantene fortalte om en selvtillit som hadde bedret seg av å spille på et gatelag, og rapporterte om en økt følelse av trygghet i møte med andre, trygghet i å stå opp for seg selv, og en større trygghet for å kunne gi både tjenester og tillit til andre. Basert på det utvalget som er blitt brukt i denne studien, kan det konkluderes med at både generalisert gjensidighet og sosial tillit øker som følge av samholdet og selvtilliten som skapes ved å spille på et gatelag (Elmose-Østerlund & Seippel, 2016, s.434-436; Crossley, 2008, s.481). Dette gjør at personene har lettere for å integrere seg i samfunnet, og gir også positive virkninger på demokratiet, samfunnsøkonomien, og samfunnsutviklingen (Putnam, 2000b; van der Wel, 2005, s.74; 103).

7.2.3 Observasjon 2: Bridging og bonding

Ved arbeidet med denne oppgaven ble det fort tydelig for meg at gatelagene ikke er adskilte grupperinger, men at de hører til et større nettverk bestående av behandlingsorganer, kommunen, sponsorer av klubben, klubbens a-lag, og flere andre øvrige interessenter. Som vi så tidligere hadde samtlige spillerinformanter fått arbeid eller arbeidstrening gjennom nettverket gatelaget har gitt dem. Også sett mot rekruttering så foregår majoriteten av

rekrutteringen til gatelagene gjennom kommunens ruskonsulenter, eller at man kjenner noen som enten spiller på gatelaget, eller er med i en administrativ rolle. At gatelagene er grupperinger med et høyt nivå av bridging utadvendthet er svært synlig. Også nivået av bridging heterogenitet er høyt, da til tross for at alle er der fordi de har en utfordring av noe slag, samler gatelagene personer fra ulike sosioøkonomiske klasser, med ulike etnisiteter, nivåer av utdanning, og i variert alder. K1 og K4 snakker om bridging utadvendthet og hvordan de bruker a-laget og arrangementer rundt a-laget til å inkludere gatelaget.

Vi mista jo [tidligere a-lagstrener som også var med gatelaget] og [tidligere a-lagsassistenttrener] da. Så har vi jo hatt en del, vi har hatt en del andre trenere og sånn, A-lagsspillere som har kommet inn da. Også nå [A-lagets assistenttrener] er jo trener for oss, også har vi hatt [A-lagsspiller]. Så det er kult, at de, føler oss vel litt mer som en del av klubben [klubbnavn] på en måte da, når vi har de gutta med oss på hver trening og kamper og cuper da. Det gjør noe med følelsen. – K1

Vi har vært med, det er litt tilbake i tid for det har vært korona og sånn, men vi har vært med, med gatelaget i klubbens sponsorturnering. – K4

Intervjuer: Hvordan er gatelagets kontakt med A-laget og er det noen arena hvor de møtes?

Ja, ehm. Nå har det jo vært noen vanskelige år på grunn av korona og sånn, men når [navn tidligere trener] var trener her, så hadde vi jo to ganger i året hvor vi spilte med A-laget og hvor [trener] var trener for det ene laget og gatelagets trener var trener for det andre. I fjor vinter så avsluttet vi jo sesongen da med å ha en svær mixkamp i snøværet her, haha, med blandet lag da. Gatelagsspillere og A-lagsspillere, så det prater jo disse gutta om ennå da. Så det syns de var jævlig gøy. Også er det jo i ferd med å skulle bygges litt i igjen nå. Har jo litt sånn uskrevet at han [klubbprofil] er gatelagsambassadør. Også snakket jeg med [stjernespiller] om han hadde lyst til å komme, ja på en gatelagstrening og fortelle litt om seg og sitt og lukke og sånn. Og da er det jo litt sånn at «selvfølgelig, bare si ifra», det er fantastisk. – K4

Det blir også trukket frem fra informantene hvordan det nettverket som gatelaget gir dem i klubben også bidrar til at man alltid har noen å prate med, eller å få hjelp fra om man trenger det.

Hvis det er noe jeg vil prate om så er det folk jeg kan prate med om ting da. Da er det alt fra lederne til helt de på bønn av vaskedamene på en måte, alle er topp liksom. Fra ja, som [tidligere styreleder], helt topp fyr liksom, behandlet oss som at vi er en del av [klubben] på en måte da, og gjør det enda. Og alle de andre lederne i [klubben] også. Det er helt supert. Alt fra vaktmesterne og alle, behandler oss som en del av klubben. Og ikke ser på oss som utskudd eller problembarn eller ramp, hvis du skjønner, som andre kanskje kan ha et bilde av oss i og med at det er et gatelag. – K1

Vi kom tettere inn på vår spillergruppe i koronaen fordi vi kjørte ut mat, hadde telefonrunder, reiste rundt, fikk noen møter utpå gata på nærmeste bussholdeplass, så når da det slapp opp igjen så følte du egentlig du hadde bedre kontakt med dem enn det vi hadde før korona. – K4

De som er med som ansatte rundt gatelaget og de som er frivillige, de er veldig flinke til å ta telefonen og svare hvis noen av gutta eller jentene tar kontakt. De strekker seg ekstremt langt utover akkurat de 2-3 treningene i uka for å svare hvis de kan... – K4

Både K1 og K4 uttrykker hvordan klubben sørger for å ivareta og inkludere spillerne, og sørge for at de alltid har et trygt nettverk ved behov. Nettverket gatelaget tilbyr gjorde at spillerne i klubben til K4 hadde noen å være med og som passet på dem, i en periode som for mange i samfunnet var den mest ensomme og kjipeste perioden de har opplevd.

Den nasjonale turneringen er blitt trukket frem av informantene som noe av det gøyeste med å være gatelagsspiller. På spørsmål om hvorfor det er så gøy så nevner alle tre informantene at det å bli kjent med masse nye folk er noe av det som er mest givende med disse turneringene.

Jeg har fått masse «venner» som jeg bare møter på de nasjonale cupene og slår av en prat med og sånt. Det har aldri vært noe tulle på de cupene der, slagsmål eller noe sånt. – K1

Det er bare kjempegøy! Det er, man føler seg jo litt som en sånn, proff eller et eller annet. Man møter masse mennesker, og det er ganske intenst. Utrolig moro. Masse

folk som spiller fotball, masse, eg. Det er også, merker jo også at det er samlingsplass for... Hehe. Tenk da, når flere hundre enten med psykiske utfordringer eller rusmisbrukere eller rett fra gata og sånt samles på én plass, på ett hotell. Du kan tenke deg, dæven altså. – K2

At vi ligger sånn og reiser rundt og blir kjent med folk og... du opparbeider deg nye kontakter ikke sant. – K3

Gatelagene tar også vare på hverandre, og tilbyr hverandre tjenester og mat når de møtes til kamp.

Så er det jo sånn når vi spiller kamp da, så er det jo, da får jo bortelaget også mat. Og når vi for eksempel reiser og spiller mot [annen klubb], så får vi varm mat der etter kampen. Så det er bare en sånn greie. Så får vi frukt og kaffe i garderoben, akkurat sånn som på elitenivå. – K4

Med tanke på bridging heterogenitet og lagsammensetning har vi tidligere sett at K1 sin klubb har en litt annen (men heterogen) sammensetning enn de andre. K3 og K4 ga fortellinger som i stor grad var dekkende for klubbene og lagene til de andre informantene.

Nå er jeg eldstemann da, men det er enda et par stykker som både nærmer seg og er over 50. Så er det noen i 30-årsalderen. De yngste vi har hatt er noen og tjue. 19 år har det også vært. Jentene som er her, er [mellom 30-45]. – K3

De eldste er ofte preget av at de kanskje har hatt en utfordring i forhold til alkohol da. Men ellers så er det jo veldig mange som gjør veldig, veldig mye. Det er alt fra bare å måtte ha en liten røyk noen ganger om dagen, eller en dag, en gang om dagen, eller om kvelden liksom. Vi har veldig få nå som er sånn veldig tunge, ehm rusavhengige. Og så er det jo, det er jo veldig mye doble og triple diagnoser på mange av disse da. Altså det er ikke bare det at du røyker hasj, det er ofte en psykisk lidelse eller et eller annet. – K4

Sett mot bonding, fremstår gatelagene som svært homogene grupper. Til tross for ulike bakgrunner og slikt, fremstår de som grupper med felles identitet, med sterke sosiale bånd, og

høye nivåer av lojalitet og gjensidighet overfor hverandre. Samholdet og de sosiale båndene har allerede blitt presentert gjennom tidligere observasjoner, men kan også ses på hvordan informantene omtaler potensielle grupperinger i gatelagene.

Intervjuer: Basert på den sammensetningen av folk i laget du har beskrevet, er det grupperinger og sånt?

Nei! [sagt med bastant tone]. *Det er ikke noen grupperinger nei. Men det er klart at det er både folk som har ruset seg, og som ruser seg, og folk som aldri har ruset seg, akkurat det er forskjellig.* – K2

Nei, ingen klikker. Jeg synes vi går sammen alle sammen. – K3

Nei helt motsatt. Her er vi en veldig tett gruppe der alle henger sammen og er venner på en måte. Han ene kan jo ikke norsk i det hele tatt da, men det er jo en annen Bosnier også, så de kan prate sitt språk på en måte. Det er litt språkutfordringer der da, men vi klarer det også på en måte. Og ikke noen grupperinger og aldri vært det heller på en måte. Ikke siden jeg begynte. For det kan jo bli sånn i sånne grupper, helt klart når det er store aldersspenn når de voksne er der og de yngre er der på en måte, at det blir sånne klikker. Men langt ifra her altså. – K1

Måten informantene omtaler fraværet av grupperinger og klikker på, stemmer godt overens med mitt inntrykk da jeg selv var med på en turnering for å se på. Mellom kampene satt alle samlet som lag og snakket og slappet av, og ingen gikk for seg selv eller ble holdt utenfor. Derimot var det to av lagene som begynte å ha triksekonkurransen sammen med hverandre, for de som ønsket å bli med. Som K3 sa da hen ble spurt om de mest positive tingene ved gatelaget:

At vi støtter hverandre. Vi er der alle sammen av samme grunn egentlig. – K3

Gatelagene fremstår som grupper hvor både nivået av bridging og bonding er høyt. Det at alle er der av samme grunn, og har samme agenda av å være på gatelaget, gjør at nivået av bonding blir høyt. Den store kontakten gatelagene har med andre nettverk gjør også at nivået av bridging er høyt. Det høye nivået av bridging er også essensielt for at tiltaket skal fungere, om man skal få med seg nok støttepartnere og potensielle arbeidsgivere til og både få

driften til å gå rundt, og til å få spillere ut i skole og arbeid, som til slutt kommer samfunnet til gode.

7.2.4 Diskusjon bridging og bonding

Slik det fremstår av informantene er nivået av både bridging utadvendthet og bridging heterogenitet høyt. Informantene fortalte om lagsammensetninger som var komplekse og bestående av alle mulige personer og kjønn, fra alle mulige samfunnsklasser og med ulike utfordringer, som kjennetegner et høyt nivå av bridging heterogenitet (Coffé & Geys, 2007). Nivået av bonding er også høyt i gatelagene. Som K3 fint beskrev det, så er jo alle der av samme grunn, noe som gjør at den felles identiteten og samholdet blir sterkere. Man kan altså krysse av de imaginære boksene for sterke sosiale bånd, felles identitet, og høyt nivå av lojalitet og gjensidighet (Askheim, 2010). Informantene kunne fortelle om lag som var sammensveiset og uten betydelige grupperinger og klikker, noe jeg også fikk bekreftet da jeg selv var med på en gatelagsturnering og observerte.

Nivået av bridging utadvendthet var som antatt på forhånd, svært høy. Gatelagene er grupper som har stor kontakt med omverden og andre nettverk, helt fra rekrutteringsfasen (Coffé & Geys, 2007). Allerede ved rekruttering beskrev to av de tre spillerinformantene at de ble rekruttert gjennom bekjente i klubben eller på gatelaget. K1 og K4 fortalte også om rekrutteringsstrategier gjennom NAV, ruskonsulenter, og lignende. Gatelaget har stor kontakt med andre nettverk, og bruker disse relasjonene til alt fra arbeidstrening, sponsorat, og nettverksbygging på turneringer, til K1 og K4 hvor man bruker a-laget til motivasjon og givende aktiviteter. Relasjonene spillerne får til klubben blir også brukt til å gi en trygghet, da klubben sørger for at de blir sett, fulgt opp, og alltid har noen å snakke med ved behov, som under koronapandemien. Dette kan sammenlignes med forskningen som er gjort på barn og trygghet, hvor det sosiale engasjementssystemet og trygghet hos en part som er forbilde for en annen, aktiverer nervenettverket, trygghet, og det sosiale engasjementssystemet hos den andre (Eide-Midsand, 2017). Når det er som K3 beskriver,

Du blir mer og mer kjent med trenerne ikke sant, du blir glad i dem. De er på en måte, når vi kommer inn hit så er de en slags forbilder også. De vet hva de holder på med, de har et stabilt oppegående liv med barn og koner og, det som egentlig jeg har savnet, det A4-livet som jeg har savnet hele livet da. – K3

at trenere og øvrige personer i klubben er forbilder, så blir den tryggheten og stabiliteten ressurspersonene utstråler smittet over til spillerne (Porges, 2004). Ved å inneha en trygghet i seg selv så øker også tilliten og gjensidigheten til dem de møter eller har rundt seg. Dette støtter opp om Putnam sin teori om at høyt nivå av bridging øker den generaliserte gjensidigheten og den sosiale tilliten en person innehar (Elmose-Østerlund & Seippel, 2016, s.433-434), og det blir lettere å integrere gatelagsspillerne tilbake i samfunnet (Wollebæk & Seggaard, 2011).

7.2.5 Observasjon 3: Generalisert gjensidighet og sosial tillit

Informantene fortalte innledningsvis om at de ikke alltid var så gode på å hjelpe andre før de ble en del av gatelaget. På spørsmål om hvordan de er på å hjelpe andre nå så svarte informantene slik:

Der synes jeg at jeg har blitt mye bedre altså. Jeg har fått veldig sånn. Ehm. Sånn boost på en måte etter at jeg begynte her da. At jeg har på en måte lyst til å gjøre, jeg vet ikke, det høres så dumt ut da, men å gjøre opp for alle de dumme tingene jeg gjorde før da. Være en person som er positiv, gjøre positive ting og. At når jeg er i avisen så er det for bra ting på en måte da. At jeg står for gatelaget, og sånne ting. –

K1

Jeg er veldig sånn, der er jeg nesten overhjelpsom. Jeg elsker å hjelpe andre. Gjøre andre glad. Det er helt topp. Jeg jobber masse frivillig. Det er noe jeg har valgt fordi jeg ikke har klart å holde på jobber og sånt, så da må jeg gjøre noe. Så da, å være med i frivillighetsentralen og hjelpe eldre og andre og sånt rundt på sykehjem eller på legebesøk og sånt, alltid likt å hjelpe. Hjelp dama over gata, bære pose for dem og... ja spørre om de trenger hjelp hvis jeg ser noen. Samme hvem. Hvis jeg lurere på om de trenger hjelp så spør jeg. – K2

K3 er ikke like entusiastisk for å hjelpe som de to andre.

Jeg er varierende. Det er ikke så mye jeg kan hjelpe fremmede med for tiden sånn sett. Men jeg kan, jeg kan stoppe utenfor hvis jeg ser noen jeg kjenner litte grann da. Hvis

jeg kjører, og stoppe å spørre om de vil sitte på til byen. Hvis det er noen jeg nesten er blitt kjent med ordentlig, og hilst på og sånne ting. Eh.. Det er så lenge siden at jeg har blitt spurt om noe spesielt. Ja! En kamerat lånte bilen fordi han punkterte sin egen bil borte i [annen by].

Selv om K3 ikke selv synes at hen hjelper andre spesielt mye, så sier hen i en annen anledning et sitat som viser at hen faktisk gjør tjenester for andre uten å tenke over det.

...det var forrige uke da, og så får vi straffe ikke sant. Så tar jeg ballen for å legge den på straffefeltet fordi jeg skal ta straffe. Så spør [lagkamerat som er svært dårlig i fotball] om han kan ta straffen, og da sier jeg at «ta den du [lagkamerat]». Og når han skåret på den ble han kjempeglad og scoret hat-trick i løpet av fem minutter. Det ga han en sånn boost ikke sant. – K3

Som vi ser så har alle informantene evnen til å hjelpe andre, enten det er K2 som generelt alltid har likt å hjelpe andre, eller om det er K1 og K3 som virker å ha fått denne egenskapen gradvis etter å ha blitt med på gatelaget. På spørsmål om dette er noe som har endret seg etter at hen ble med i gatelaget, svarer K1 ganske konkret at det er grunnet gatelaget at hen er blitt så hjelpsom som hen er blitt.

Ja det har endret seg veldig faktisk. Og det er vel noe med at jeg har fått litt ansvar på gatelaget i [klubb] og... ja, på en måte fått prøvd meg på ting som jeg på en måte har vært redd for før da. Eller ikke redd, men kanskje fryktet på en måte. Som jeg forklarte tidligere, og stå foran folk å prate. Kanskje holde et foredrag. Før var det veldig sånn, åh, og skygget unna på en måte. Men nå har jeg fått liksom, som folk har kommet til meg etterpå og bare «bra [navn]», bra jobb liksom. – K1

K1 sier ganske konkret at det å få ansvar, tillit, og selvtillit har gjort at hen ønsker å bidra mer, gi tilbake, og gjøre ting for andre. Men dette med å gjøre en tjeneste for andre er ikke en egenskap som nødvendigvis har truffet dem som ikke har vært med så lenge, forteller K2.

Det er folk som aldri har ruset seg, men alle har jo sine utfordringer. Nå nede på [stedet de skal på treningsleir] da, så skal vi jo ha nulltoleranse for rus, alkohol, alt.

Og en klarer ikke forstå det helt da, hvorfor skal det være det. Vi prøver å forklare at det er jo fordi, noen som har rusproblemer da. Og hen sier at «men herregud, det er jo bare å la være». Og den kan bli litt utfordrende. Da ble det nesten, da var det opp i trynet med en gang. «Faen er det du sier? Du vet ikke hva du snakker om». – K2

Informantene var relativt selvbevisste på at deres generaliserte gjensidighet hadde endret seg til det bedre etter å ha blitt med på gatelaget, men den sosiale tilliten var det annerledes med. Den ene tingen spillerinformantene er enige om, er at tilliten til de i og rundt gatelaget er stor. Informantene virker fortsatt preget av sin fortid.

Jeg har ikke spesielt tillit til folk nei, det har jeg ikke.

Intervjuer: Nei?

Nei. Vanskelig for å stole på folk, det har jeg. Men, her, sånn her gjelder jo ikke det. Tilliten er den samme som før. Det er det. Selv om mange på en måte kanskje har fått tillit til meg igjen da på en måte. Har fått tillit til meg da og sett at oi, jeg har forandret meg da på en måte. Jeg er ikke så ille som jeg var før da jeg var 17-18-19-20 år, skjønner du? Så, men det kommer vel aldri til å forandre seg dette, sånn er jeg på en måte bare bygd da. At jeg har vanskelig med å stole på folk sånn sett. Men, det er vel ikke bare jeg som sliter med akkurat det [sagt med lystig tone], men ja. – K1

*Eh. Det var vanskelig spørsmål. Tillit til folk... *stillhet*. Det kommer an på situasjonen jeg er i. *Stillhet*. Veldig ofte så tenker jeg at de, nei, tillit. Nei jeg har vanskelig for å stole på folk, det har jeg. Det skal veldig mye til for at jeg klarer å stole på folk.*

Intervjuer: Har det endret seg etter at du ble med i gatelaget?

Nei det har ikke det. Det kommer så an på hvem og hvor det er. Sånn som nå stoler jeg på deg, teit eksempel, men. Men å treffe nye mennesker sånn random liksom, sånn ute på byen eller, forteller ikke de masse ting for eksempel. Har ikke noe grunn til å ha tillit. Også det at mange har intensjon om å gjøre meg noe vondt da. Jeg kan ofte tenke sånn hvis jeg treffer nye mennesker når jeg er ute på byen. Men de på laget og sånt, av en eller annen grunn, de stoler jeg på. Har ikke noe grunn til noe annet. – K2

Spesielt K3 virker påvirket av en tøff fortid med lite tillit mellom menneskene i miljøet, men er noe mer villig til å si at hen har tillit til mennesker.

Det spørres jo hvilke mennesker. Men ja generelt så vil jeg si det [at hen har tillit til andre]. Men jeg ser jo forskjell på folk også da når det gjelder tillit da. Det er jo ikke alle jeg gir tillit til. Trenerne mine har jeg tillit til. Jeg må kjenne mennesket før jeg gir noe tillit til mennesket. Jeg har ikke noe tillit til mennesker noe sånn uten videre. Har ikke det.

Intervjuer: Har det endret seg etter at du ble med her?

Nei, det har ikke blitt endret. Det spørres jo hvilken situasjon jeg er i selvfølgelig, men. Jeg kjenner jo også lusa på gangen da, fra det miljøet jeg har levd i. Og det er ikke mange som gir noe uten å få noe igjen. Jeg tåler ikke at folk lyver og ikke holder avtaler, det blir jeg sur på. Sånn var jeg selv når jeg ruset meg, jeg holdt ikke avtaler og vet hvor jævlig det var for andre... De må vise tillit for å få min tillit da. Vise at de er til å stole på. Den sitter ikke løst. Jeg har blitt lurt såpass mange ganger. – K3

På spørsmål om hva klubben gjør for dem så er K2 innom en interessant vinkling i forhold til hvordan klubbens tillit til dem bidrar til personlig utvikling.

Og [klubbnavn] bidrar jo ved å ta oss imot og ha det åpent her for oss, og lokalene. Og at de velger å ha den tilliten til oss. Haha, det er fælt, men at vi ikke plukker med oss ting da, og stjeler ting da. Det er mange av oss som har levd sånn, og har lett for å putte ting i lommen. Det gir jo en stor tillit, ikke sant. Det er klart. – K2

Den generaliserte gjensidigheten virker informantene og selv være klar over at har bedret seg etter å ha blitt med i gatelaget, men den sosiale tilliten virker det ikke som at de har følt noen bedring på. Det vi kan se av sitatene er at tilliten til informantene er høy så lenge det er personer de vet hvem er, eller at det er personer som har vist dem tillit først. Det kan fremstå som at informantene har et større behov for at motparten skal gjøre seg fortjent til tilliten, enn hva behovet er for øvrige medlemmer av samfunnet.

7.2.6 Diskusjon generalisert gjensidighet og sosial tillit

Vi fant ut i forrige observasjon at nivået av både bridging og bonding i gatelagene er høyt, som betyr at den generaliserte gjensidigheten og sosiale tilliten også skal være høy, om man følger Putnam sin teori (Elmose-Østerlund & Seippel, 2016, s.434-436). Putnam (2000b)

mener også at frivillige organisasjoner har en evne til å øke personers generaliserte gjensidighet og sosiale tillit. Mine antakelser om at både den generaliserte gjensidigheten (spesielt hos K1 og K3) og den sosiale tilliten hos informantene var lav da de kom inn i gatelaget grunnet deres tidligere liv og miljøer, var korrekte. At den generaliserte gjensidigheten har økt etter at spillerne ble en del av gatelagene kom tydelig frem gjennom sitater og deres egen opplevelse av fenomenet. Spesielt K1 evnet å reflektere rundt egen situasjon og fastslå at hens økning i generalisert gjensidighet kommer av at hen har blitt en del av gatelaget, fått et sosialt nettverk, og økt sin selvtilitt (Kawachi et al., 1999; Putnam, 2000a). Dette er i tråd med hva Putnam (2000b) i 2000 konkluderte med i sin teori. K2 som allerede før gatelaget hadde høy generalisert gjensidighet har også økt sin ytterligere, gjennom at hen nå deltar i flere frivillige aktiviteter enn tidligere. Hen har innsett at hen ikke vil klare å jobbe så mye som hen ønsker, og har derfor valgt å legge kreftene sine i frivillighet gjennom blant annet Frivillighetssentralen, med et sterkt ønske om å hjelpe andre. K3 sin generaliserte gjensidighet har også økt da hen nå er villig til å låne vekk bilen eller å ta uegoistiske valg som å gi fra seg et straffespark for å hjelpe andre, men hen er ikke like selvbevisst på sin økte generaliserte gjensidighet som K2 og K3. Totalt sett kan det konkluderes med at den generaliserte gjensidigheten med stor sikkerhet økes av å være med på et gatelag.

Som henvist til i teorikapittelet publiserte Østerlund forskning i 2013 som viste at det ikke er noen signifikant sammenheng mellom deltakelse i idrett og økt sosial tillit. Min antakelse var at idrettsdeltakelse for utøverne i gatelag ville skape en større økt sosial tillit enn for den generelle idrettsdeltaker. Etter å ha sett på observasjonen og gått gjennom analysen av alt det transkriberte materialet så kan jeg ikke si at det er en tydelig sammenheng mellom deltakelse i gatelagsfotball og økt sosial tillit for mine informanter. Det er antydninger til økt sosial tillit, men det kommer med enkelte forbehold. Informantene forteller at de generelt har fått en økt tillit til de dem allerede har kjennskap til, eller de som introduserer seg på en skikkelig, ærlig og redelig måte. Personer de ikke har kjennskap til fra før og som ikke introduserer seg skikkelig, får ikke informantene tillit til og ser for seg at dette er personer med negative hensikter. Det virker samtidig som at klubbene har klart å skape en kultur og en forventning om at det skal utvikles samarbeid, tillit og gjensidighet mellom medlemmene på gatelagene (Elmose-Østerlund & Seippel, 2016, s.439). En bemerkning det er verdt å ta med seg er at personene har utfordringer med tillit grunnet personer i miljøene de tidligere har vært en del av, men har nå stor tillit til alle lagkameratene sine, som er fra nettopp disse samme miljøene som de tidligere var en del av. Nivået av tillit kan sies å ha økt da informantene nå er

åpne for å gi tillit til lagkamerater, støtteapparat, og andre så lenge de introduserer seg og avfiendtliggjør seg selv, men utvalget sitt nivå av sosial tillit overfor fremmede virker ikke å ha økt med en bemerkelsesverdig mengde.

7.3 Drift og klubb

Kodene som er tilknyttet til, og sammen konstruerer temaet, er: *Rekruttering, spillertilværelse, legitimitet, tilhørighet, oppstartsfasen, negative opplevelser, positive opplevelser, finansiering, og oppfølging.*

7.3.1 Tema 3: Observasjon 1: Finansiering

Vi har i tema 1, observasjon 1, sett at gatelagene bidrar delvis til finansiering av eget lag gjennom dugnader, magasinsalg, og lignende. K4 snakket da også om hvordan det å ha gatelag har bragt eksterne frivillige inn til klubben og klubbens A-lagskamper, som ikke ville arbeidet i klubben om det ikke var et gatelag de primært kunne være frivillige for. Hvor mye gratis arbeidskraft og frivillighet klubbene klarer å få ut av gatelagene, avhenger av klubbene selv. I klubben til K1 hvor det ikke forventes at spillerne bidrar ved a-lagskamper og lignende, er den gratis arbeidskraften gatelaget bringer til klubben, lav. Ved K2, K3 og K4 sine klubber, hvor det stilles en større forventning om at man møter opp og bidrar ved dugnad, er den gratis arbeidskraften gatelaget bringer med seg til klubben, høy.

Vi har flere som har vært med å jobbe på kampdag. Både som vakter og en som var ganske bra sånn teknisk, han var operativ i alle portene i forhold til ipad-skanning av billetter og kunne være sånn supervisor hvis det var noen som si, sleit med det. Vi har også hatt et par stykker som, også har vært igjennom hvor de si jobber forfallent sammen med han som er si litt alt mulig mann og vaktmester på, på, på stadion da. –

K4

Hvis gatelaget brukes og motiveres på riktig måte, er en investering i gatelag noe som kan gi tilbake til klubben gjennom sosial kapital i form av frivillighet og arbeidskraft. Sett mot ytterligere finansiering rundt gatelagene kunne K4 fortelle om spesielt to samarbeidsavtaler med interessenter som er viktige. Den første er samarbeidet med en kjent treningskjede.

Også har vi hatt et bra samarbeid med [treningssenter] hvor de har kunnet komme på fredagen da, og trene med en personlig trener de som vil. Og det prøver vi å få stablet opp littegrann, nå sånn at det kanskje, noen flere blir med på det. – K4

Ved å gi et slikt tilbud legger man til rette for at de spillerne som ønsker det eller har behov for det, kan få målrettet trening, samt få tilgang til og motivasjon til enda flere rusfrie treningsdager enn hva gatelaget tilbyr. Samarbeidet gir også spillerne muligheten til personlig trener, en gode som det for mange i samfunnet, blant annet studenter, er vanskelig å ta seg råd til. Det andre samarbeidet, som er essensielt for driften av spesifikt K4 sitt gatelag som dekker et stort område, er samarbeidsavtalen med et taxibusselskap.

Og vi har en sånn avtale med et sånt taxibusselskap, og den er nok med på å holde gruppen da. Kjører jo hver morgen, mandager og onsdager rundt i, det er ganske stor kommune, fra her og helt til [stedsnavn] helt opp mot [annen by som er nesten 1t unna] som er vestre [kommunenavn] da. Så kjører og henter, slipper av her, spiser, trener, og så blir det kjørt hjem igjen til området der de bor eller om de vil gå andre steder. Og det to ganger i uka og på turer og alt mulig, så koster det jo en del penger da. Men vi har sagt at det kommer vi til å fortsette med. – K4

K4 påpeker at dette er en ordning som også koster klubben penger, men det er en løsning som er nødvendig for å kunne ivareta og inkludere alle de i storkommunen som ønsker å spille for gatelaget. Det er også brukt alternative måter for å skaffe finansiering til gatelaget, forteller K4.

I fjor så hadde vi en sånn spleis innsamling sammen med [bank], og har fått inn ganske mye penger. Så nå driver vi og ser på muligheten til å kanskje reise på en, en treningsleir ut av landet da. Men det kan hende at ikke det blir før vinteren 24, og at vi tar en i Norge i år igjen da. – K4

7.3.2 Diskusjon finansiering

Under arbeidet med informantene innså jeg at min antagelse før jeg startet på prosjektet, om at klubbens finansielle støtte fra sponsorer hadde økt etter opprettelsen av gatelag, ikke stemte. Tidligere forskning gjort av Kobro et al. (2019, s.38-39) var mer treffende for de observasjonene jeg gjorde, om at det i stor grad handler om

finansieringsproblematikk fremfor gevinst av økonomisk kapital. Gatelagene gir et økt bidrag til klubben gjennom gratis arbeidskraft og frivillighet, men ren økonomisk støtte har ikke økt betydelig. Klubbene og gatelagene står i stor grad selv ansvarlig for den finansielle driften. I neste observasjon får vi se at klubbens legitimitet derimot har økt noe av å ha et gatelag, men det er ikke mulig å si med de informantene jeg har hatt, om dette er en forklaring på eventuelle økte sponsorbidrag i klubbene. Verken K1, K2 eller K3 fortalte om noe kjennskap til interessenter som var rene sponsorer for gatelaget, mens K4 kunne fortelle om de mindre (men viktige!) samarbeidsavtalene med treningssenteret og taxibusselskapet. Klubben får brukt sin bridging utadvendthet og både bygger og bedrer på det sosiale båndet de har med disse to interessentene. Det er ikke bare positivt for gatelaget, inkluderingen, og driften av gatelaget, men er også positivt for klubben og de sosiale båndene de har med disse interessentene. Slike avtaler bidrar også til at interessentene føler at de bidrar til sin Corporate Social Responsibility (CRS) og sitt samfunnsansvar (Lansley & Parnell, 2016, s.259-260). Dersom klubben eller sponsorene markedsfører avtalene bedre, kan det bidra til at andre i eller utenfor klubben også ser muligheten til å øke sin CRS gjennom samarbeid med ulike gatelag. Det må samtidig påpekes at jeg har lagt merke til at det er enkelte klubber, som ikke er en del av dette prosjektet, hvor gatelaget har egne sponsorer på draktene som ikke A-laget har. Om dette er sponsorer som bare har sponset draktsettene, eller om de bidrar finansielt utover dette, er vanskelig å vite noe om uten å ha snakket med klubbene eller interessentene. Dette har ikke blitt prioritert grunnet oppgavens tidsramme og hovedfokus på sosial kapital på samfunnsnivå, med finansiering som en delobservasjon knyttet til interessenter. I tillegg til interessenter og kapital gatelagene selv klarer å få inn, er den lokale kommunen og mange steder også Helsedirektoratet inne med midler. Spesielt midler fra kommunen er felles for alle gatelagene, da samtlige gatelag drives gjennom et samarbeid mellom eliteklubben, den lokale kommunen, og mange steder også det lokale NAV-kontoret.

7.3.3 Observasjon 2: Bridging og legitimitet

Noe av den bridgingen som foregår for klubbene har vi allerede sett gjennom måten de bruker nettverket sitt og interessenter på en annen måte enn de gjør til a-laget. Om det så er for billigere taxiturer for å komme seg på treningsfeltet, eller om det er gratis trening én gang i uka på treningssenter, så er dette avtaler som sannsynligvis ikke ville blitt gjort på vegne av A-laget. Jeg stilte K4 noen indirekte spørsmål om legitimitet, for å høre hans tanker rundt klubbens posisjon i lokalsamfunnet. Hen kunne fortelle meg at:

...jeg føler i hvert fall at alle de som har vært med i nettverket til [klubb] over en del år nå er veldig positive til det jeg og vi driver med, med gatelaget da. Så det er veldig, veldig bra. Si omdømmet i nærmiljøet og alt mulig sånn også er fantastisk. Jeg kan jo treffe folk på [sentral bydel] og sånn, så kommer det folk bort og sier fantastisk jobb du gjør med det, og det er folk som ikke er egentlig sånn veldig tett i [klubb]miljøet. Så det, det er bra. – K4

K4 snakker også om hvordan klubben ser på gatelaget, og inkluderer gatelaget både i møte med andre og i styremøter, som en form for legitimitetsbygging.

...når de [klubbledelsen og styret] er ute så snakker de ofte om disse beina da. Det er herrer og kvinner A-lag, så har vi to akademier, både på gutte- og jentesiden, og så har vi da samfunnsansvarsbiten hvor da gatelaget er det klart største. – K4

*Og nå skal vi ha felles *host*, skal vi ha felles, vi har jo egentlig et klubbstyre og et AS-styre i klubben. Så til uka så skal vi ha felles, ehm, felles styremøte fra klokka 12 til 4-5 ish ett eller annet. Hvor alle avdelingene og områdene, ehm, skal fortelle om, om, si sine ting da. Og da skal jo jeg fortelle til styrene i klubben sånn at hvert enkelt styremedlem som ble valgt nå i vinter ikke sant, skal få litt oppdatering og være klar ved hva vi driver med og hva det er for noe liksom. – K4*

Som vi ser blir gatelaget ikke bare inkludert i klubben, men også presentert som en av de fem «beina» klubben har. Det er viktig for klubben å vise alle interessenter de snakker med, og styret, at gatelaget er en vel så stor og viktig del av klubben som de andre avdelingene. Knyttet til legitimitet og opprettelsen av et gatelag, må det påpekes at informanten fra Fotballstiftelsen jeg snakket med, fortalte at det i flere steder er kommunen som er pådriveren bak stiftelsen av et gatelag da de ser effektene det har, og ikke klubbene selv. K4 kunne bekrefte dette.

De startet i Fredrikstad [første gatelagsfotballklubb] i 2011, også startet vi i [årstall] og det var ikke tilfeldig. Det var pådrivere faktisk fra politikken i [kommunen]. For de hadde sett på det de gjorde i Fredrikstad, så hadde de lyst til å på en måte å få til det samme her da. – K4

7.3.4 Diskusjon bridging og legitimitet

Gatelagene tilbyr bridging med andre type interessenter og nettverk enn hva klubbenes A-lag kan gjøre. Man får kontakt med andre interessenter, og kan bygge klubbens sosiale kapital, nettverk og relasjoner på en annen måte enn om man bare har et A-lag. Et gatelag legger til rette for at man kan bygge relasjoner med mindre interessenter, eller inngå avtaler for lavere verdier enn de summene som oftest avtales i forbindelse med A-lag. På den måten får klubbene mulighet til å utvide sitt relasjonelle nettverk, drive bridging, og treffe andre interessenter enn om man bare har et A-lag. Også kontakten med den sentrale interessenten, kommunen, blir hyppigere og bedre ved å ha et gatelag.

Vi kan se at gatelaget til K4 inkluderes og promoteres til interessenter når klubben er rundt og snakker om seg selv, samt at gatelaget også inkluderes ved styremøter og når viktige avgjørelser i klubben skal tas. Dette, sammen med klubbens store kvinnesatsing, er noe klubben fronter for å øke sin legitimitet. På den måten viser de omgivelsene at de ivaretar det samfunns- og inkluderingsansvaret de har (Jacobsen & Thorsvik, 2007). Opprettelsen av gatelaget ble gjort etter at kommunen var pådriveren bak opprettelsen, og det er dermed lite sannsynlig at selve opprettelsen var av legitimitetsårsaker. Det at klubben også var blant de første klubbene til å etablere et gatelag, viser at det ble gjort på en tid hvor dagens press på storklubbene om å etablere et gatelag og ivareta de rundt dem i samfunnet som sliter, ikke var kommet enda. Gatelaget brukes i dag til å øke, eller forsøke og øke, omgivelsenes oppfattelse av klubbens legitimitet (Jacobsen & Thorsvik, 2007). Selv om selve tanken bak opprettelsen kom fra kommunen, kan det allikevel tenkes at klubben valgte å satse på et gatelag for å øke sin legitimitet, og sitt eget renommé inn mot kommunen og politikere. Dette er sannsynlig å kunne se for seg da kommunen og politikere er viktige interessenter for klubben også for andre deler av klubbdriften enn bare gatelaget (Elveseter, 2009).

7.4 Diskusjon

I dette kapittelet tar jeg for meg alternative tolkninger og teorier som kunne blitt brukt til å diskutere alternative vinklinger av funn og observasjoner som er blitt gjort. Kapittelet tar først for seg Bourdieu og hans teori om sosial ulikhet, samt Coleman og hans teori om kollektive handlingsproblemer, og diskuterer hvordan disse teoriene kan være med på å forklare hvordan gatelagene evner å holde på spillere og legge til rette for sosial kapital.

Deretter tar jeg for meg Coleman og hans teori om facility function, samt Siegelman et al. (2019) sin teori om maskulin sosial kapital, og diskuterer hvordan disse teoriene kan bidra til å forklare hvorfor enkelte spillere ikke evner å bli værende i gatelagene. Avslutningsvis diskuterer jeg hvem som egentlig burde ha ansvaret for rehabilitering og skapelse av sosial kapital hos denne gruppen av utsatte personer, i lys av professor Victor Pestoff og hans teori om stat, marked og sivilsamfunn.

7.4.1 De som blir værende i gatelaget

Coleman omtaler kollektive handlingsproblemer som problemer et samfunn eller en gruppe står overfor og må løse. For gatelag kan et slikt kollektivt handlingsproblem være å få utøvere til å møte opp. Coleman presenterer tre primært tilnærminger for å løse et kollektivt problem; (1) politiske løsninger, (2) insentiver, og (3) sosiale relasjoner (Elmose-Østerlund & Seippel, 2016, s.432-433). Tilnærmingen om sosiale relasjoner er interessant omkring gatelagene. Coleman mener at ved å skape relasjoner mellom personer som har det samme problemet, vil det skapes normer, tillit og forventninger mellom de involverte om at man skal møte opp, holde seg nykter, og gi alt på trening og i kamp. Ved fravær fra å møte opp på gatelaget vil forventningene som er skapt gjennom sosiale relasjoner føre til at du blir fulgt opp og etterspurt frem til du er tilbake på trening og bidrar til å løse det kollektive handlingsproblemet (Elmose-Østerlund & Seippel, 2016, s.432-433). Akkurat dette var faktisk K4 innom i intervjuet vi hadde.

Den største utfordringen i starten var egentlig å få rekruttert spillerne. Vi hadde 3-4 stykker, noen ganger så var det bare to, noen ganger så var det bare én som var på trening. Men vi kjørte på, gjennomførte trening uansett vær og vind, og dritt vær og med den ene for da kunne jo hen si når hen traff de andre at «hvorfor var ikke du på trening da jeg var og trente». Og så etter hvert så økte den gruppa. Og så er det blitt et større og mer stabilt antall... – K4

Perspektivet omkring sosiale relasjoner og skapelsen av forventninger er interessant sett mot hvor bevisste trenere og lagkamerater er på å skape disse forventningene. Følger vi Coleman sin teori er dette utrolig viktig for å evne det og få utøvere som er i ferd med å falle ut av programmet inn tilbake igjen i varmen. Klarer man det, vil spilleren gjennom laget få

økt både sin tillit, gjensidighet, og sine forventninger til andre mennesker, som utøveren tar med seg ut i samfunnet (Kobro et al., 2019, s.14; 29-30).

En annen teori tilknyttet temaet omkring det å holde på spillerne, er Bourdieu sin teori om sosial ulikhet. Bourdieu så på sosial ulikhet som noe langt mer enn bare den klassiske økonomiske ulikheten som mange oftest forbinder med sosial ulikhet. Bourdieu sitt teoretiske perspektiv på sosial ulikhet omhandler at de ulike sosiale kapitaltypene virker sammen om å skape sosiale ulikheter for mennesker, og at man ikke separat kan se på ulikheter innen økonomisk kapital, kulturell kapital, og sosial kapital, men at disse må ses i sammenheng (Elmose-Østerlund & Seippel, 2016, s.432). Det Bourdieu mener med dette er at ulikhetene mellom en person med god økonomi og dårlig økonomi, også gjenspeiles i den kulturelle og sosiale kapitalen de innehar. Om man kan drive med idrett, hvilke idretter man bedriver, og i hvilke klubber innen idrettene man er medlem, mener Bourdieu har en sammenheng med den økonomiske, sosiale og kulturelle kapitalen, en teoretisk tilnærming som støttes av flere også den dag i dag (Lesjø, 2008, s.165; Rosenlund & Prieur, 2007). Det skal dog påpekes at teorien til Bourdieu om sosial ulikhet og idrett også har møtt noe motstand fra forskere som har funnet resultater som strider imot teorien (Giulianotti, 2005; Thrane, 2001).

Funksjonalistisk sosiologi mener at man gjennom idrett kan oppnå en sosial mobilitet (bevege seg mellom samfunnsklasser) innen samfunnsstratifisering, men dette er en teori som møter mye motstand fra andre hold. Andre mener at den klassen du kommer fra og kapitalen du får med deg som følge av din sosiale klasse vil gi ulike utgangspunkt også for å lykkes i idrett (Lesjø, 2008, s.160-162). Det ser man blant annet gjennom den svært relevante økonomiutfordringen i idrett knyttet til de økende prisene på utstyr, treningsavgifter, treningscamper, og lignende (Bu et al., 2022), men det er et tema som er mer passende for andre forskningsoppgaver. Det som derimot her er interessant er hvordan proffklubbene ved å tilby gratis trening, utstyr, reiser, mat, åpenhet og lignende potensielt fjerner noen av de sosiale ulikhetene som tidligere har hindret mange av utøverne fra å kunne delta i idretten i voksen alder. Klubbene fjerner den økonomiske bekymringen ved idrettsdeltagelse, noe som gjør det lettere for personer i utsatte livssituasjoner å kunne delta i idretten og oppleve de endringer og goder idrett fører med seg. K2 fortalte både om de fysiske, og de psykiske godene idrettsdeltagelse fører med seg.

At det [gatelagsfotball] er et utrolig bra verktøy for å holde seg rusfri, og for å holde seg psykisk bedre, det er det ikke noen tvil om. Det er et tiltak som dukket opp og som, fungerer. Veldig.. Ja.. Det er helt topp. Håper det ekspanderer over til utlandet etterhvert! – K2

Den fysiske delen, sammen med det sosiale, den er dritviktig for hodet. – K2

7.4.2 De som gatelaget ikke fungerer for

Deltakelse i gatelagsfotball har ingen automatisk garanti for rehabilitering eller utvikling av sosiale egenskaper. Det er spillere som ikke klarer å etablere seg i et gatelag, eller som faller ut av gatelagsfotballen av andre grunner. Én årsak kan være så simpel som at personen ikke liker fotball eller ikke anser aktiviteten som meningsfull, og dermed ikke har den latente pådriveren for å delta i prosjektet som mange av personene fra suksesshistoriene har med seg (Kobro et al., 2019, s.30), mens andre årsaker kan forklares gjennom mer teoretiske perspektiver. At personen bør like fotball, er ifølge K1 en stor fordel, men K2 forteller at det ikke er noe man må.

Når de ikke er interessert i fotball og bare har blitt sendt ned hit av NAV fordi hvis ikke mister du pengene liksom. Så vi har jo hatt noen sånne også, i og med at vi har en ruskonsulent her så hun har jo noen som hun følger opp da. Og hun har jo fått med noen hit som kommer her og hvis ikke de møter opp så mister de en del av sosialtrygden sin, eller ikke sosialtrygden, men sosialstønad. – K1

Men vi har jo fått et par nå som nesten ikke har spilt fotball før, som kommer her for å prøve, og som har blitt også. Også er det noen som ikke har gjort det.

Intervjuer: Det har funket for de også, som ikke..?

Mhm. For de som tåler at de ikke er gode da. Det er ikke snakk om det heller, å være god eller dårlig i fotball. Det er klart at det er fordeler å kunne litt, men den inkluderingen og at de ser at de blir bedre etterhvert. Formen blir bedre, hodet blir bedre, humøret blir bedre. Kjempedeilig og se og merke at formen blir bedre også. –

K2

Av teoretiske perspektiver på hvorfor enkelte faller av, kan vi se til Coleman og hans teori om facility function. Coleman (1990) beskriver sosial kapital som en «facility function», altså som en tilretteleggende funksjon. I dette legger han at sosial kapital og nettverk legger til rette for tillit, tilfredshet, og lignende, men at tilretteleggelsen ikke automatisk fører til effekt for den involverte (Crossley, 2008, s.478-479). Det er ikke alle som klarer å ta utnyttelse av de tilretteleggelsene som blir gjort, og faller tilbake igjen som utskudd ut i samfunnet igjen. I de mørkeste tilfellene er det som K3 fortalte, personer som velger å ta livet sitt da de ikke «har klart å finne det som jeg har funnet» - K3. De har gjennom tiltaket, og den sosiale kapitalen som følger med, fått tilrettelagt en vei inn i samfunnet igjen og flere andre sosiale funksjoner, uten å dra godt nok nytte av nettverket til å oppnå ønsket effekt (Smilde, 2005).

7.4.3 Hvem har ansvaret?

Ved arbeidet med denne oppgaven ble det etter hvert naturlig å spørre meg selv om hvem som egentlig burde ha ansvaret for rehabilitering og skapelse av sosial kapital hos de utsatte gruppene som deltar på et gatelag. Ser vi til hva K4 svarer på spørsmål om hva hen tenker når jeg sier gatelag og sosial kapital, så henter hen sterkt mot at staten skal ta sin del av ansvaret.

Når man vet hva det koster å ha et menneske enten på institusjon eller i behandling eller i oppfølging, eller noe sånt. Hvis vi kan få en eller to innimellom ut i skole, videreutdanning eller jobb så er det jo helt fantastisk for den personen. Ehm, kanskje få kontakt med familie, barn, naboer, gamle venner, det er jo kanskje det aller, aller viktigste. Men samfunnsøkonomisk da så er det jo si helt, helt fantastisk altså. Klarer man som jeg sa å få en eller to ut så har jo de pengene som det offentlige bruker på dette her betalt seg ved ett menneske. Så det er enorm høy personlig gevinst, men også, men også samfunnsøkonomisk da. Og det, det er egentlig en, det er egentlig en nasjonal nobrainer, hehe. – K4

Økonomisk sett var Fotballstiftelsen øremerket midler på statsbudsjettet i 2022, men i 2023 har den nye Regjeringen valgt å ikke øremerke midler til noen frivillige organisasjoner på helsefeltet. Dette til tross for at Høyre sitt alternative statsbudsjett nevnte kun to frivillige organisasjoner eksplisitt i sitt alternative statsbudsjett, nemlig Fotballstiftelsen og søsterorganisasjonen Idretten skaper sjanser. Flere av kandidatene snakket også om kutt fra

det statlige med opp mot 50% av den tidligere støtten nå med ny regjering. Nøyaktig hvorfor Regjeringen har valgt å bruke pengene andre steder har jeg ikke klart å avklare, men når hver rusmisbruker koster samfunnet 1,5 millioner kroner i året (Østervold, 2018), og gatelagsfotballen har vist seg å være rehabiliterende i svært høy grad, begynner man å undre. For staten å få personer fra å være 1,5 millioners utgifter i året, til å bli skattebetalere, virker som et enkelt mattestykke.

Amerikaneren Victor Pestoff har utviklet det han kaller velferdstriangelen. Denne består av samfunnet (husholdninger, familier, lokalsamfunn) i ett hjørne, staten i det andre hjørnet, og markedet (kommersielle firmaer) i det siste hjørnet (Streeck & Schmitter, 1995). Han omtaler hvordan samarbeid mellom stat og marked kan være krevende da de ofte har «conflicting goals», og hvordan det da for lederne av samarbeidet ofte er utfordringer med å ivareta begge interessentenes krav, samtidig som de skal utfylle sin opprinnelige mening (Pestoff, 1991; Pestoff, 2011). Dette kunne vært at staten var med i gatelagsprosjektet for å bedre samfunnet, mens klubbene (som marked) var med i prosjektet for å oppnå en økonomisk gevinst. Inntrykket er derimot at både stat og marked er med i gatelagsprosjektet med samme mål, og denne konflikten er lite til stede. En av Pestoff sine fremste idéer er tanken om den tredje sektor, som han plasserer i midten av velferdstriangelet. Dette er deler av samfunnet hvor stat og marked jobber sammen for å løse sosiale eller miljømessige utfordringer. Her finner man blant annet ideelle organisasjoner, sosiale virksomheter, og lokalsamfunnsbaserte tiltak (Pestoff, 2014). Et tiltak som Fotballstiftelsen vil falle inn under den tredje sektoren. Vi har gjennom 2000-tallet sett en stor økning i Europa av at det offentlige og det private (markedet) deler på velferdsansvaret, dette for blant annet helse, eldreomsorg, offentlige boliger, og utdanning. Man ser også en økning i partnerskap mellom staten og den tredje sektoren. Pestoff mener at velferd ikke burde ligge fullt ansvarlig hos verken staten, markedet eller samfunnet, men være delt mellom dem. Han fronter også idéen om hvordan den tredje sektoren er godt egnet for å skape sosial kapital, da den ofte er drevet med stor forankring i lokalsamfunnet (Pestoff, 1991, Pestoff, 2014).

Jeg støtter Pestoff sin oppfatning om at ansvaret for velferd optimalt burde være delt mellom de tre hjørnene i velferdstriangelet, og den tredje sektoren. Sett i lys av det nasjonale velferdsansvaret og den samfunnsøkonomiske relevansen må staten anses som den parten med det største ansvaret. Samtidig sett i lys av legitimitet og lokalsamfunnsivaretagelse har også de store kommersielle klubbene et ansvar. Selv om gatelagsfotballen er et tredje sektors

prosjekt plassert i store markedsklubber, er de avhengige av staten for rekruttering og kommersiell støtte. Med et så langt rapportert relativt smertefritt samarbeid med gode resultater finner jeg det underlig at staten nå gradvis trekker seg ut av prosjektet, og overlater større ansvar til markedet og den tredje sektoren (les: klubbene og Fotballstiftelsen). Spesielt da staten står bak majoriteten av den behandlings- og rehabiliteringspraksisen som tilbys generelt i samfunnet.

Informasjonen og innsikten som informantene har bidratt med, gir grunn til å oppfatte at engasjementet for sin fotballklubb, og derigjennom dugnadsånden- og bidragene fra gatelagsspillere, er stor. Klubbene får verdifulle bidrag fra gatelagsutøverne. Særlig knyttet til kampdager, som med å vaske stadionseter, og lignende, kan klubben nyte godt av dugnadshjelp som har økonomisk verdi, og personellkapital fra sitt respektive gatelag. Klubben til K1 beskriver et unntak når det gjelder dugnadsinnsatsen for sin klubb. K1 forklarer det med at sosialt stigma ødelegger for både rekruttering og dugnad for spillere som ikke sliter med rus. Spesielt da i en by hvor «alle kjenner alle». Samtlige informanter kunne fortelle om en praksis hvor spillere som oppfører seg, tilbys muligheter for arbeid og arbeidstrening. Gjennom gatelaget og arbeidstrening får spillerne muligheten til å resosialisere seg, og skape en forventning til både seg selv og samfunnet som gavner samfunnet som helhet (Fugletveit & Tonholm, 2013). Fotballstiftelsen rapporterte om at 22% av de som var innom et gatelag i 2022, gikk ut i arbeid, arbeidstrening eller skole (Knoph, 2022). Allikevel var det ingen av mine informanter som kunne sett for seg å studere eller være i en 100% stilling. Spesielt K1 og K3 virket altfor trygge i lederrollene de har fått i gatelaget, og ønsker å søke det trygge der fremfor en mer stressende og utrygg fremtid i arbeidslivet. Dette viser at det er positivt å gi spillerne ansvar og trygghet, men for mye ansvar fører til en trygghet hvor de ikke ønsker å gå videre og ut av gatelaget. Den estimerte samfunnskostnaden til en rusmisbruker er estimert til 1,5 millioner kroner i året. Det er dermed en betydelig økonomisk besparelse for hver person man får tilbake til samfunnet som bidragsyter, uten kriminell aktivitet, og i jobb eller andre aktiviteter som skaper merverdier (Østervold, 2018).

Samhold ble trukket frem av informantene som den fremste årsaken til at de har det bra i gatelagene og at gatelag fungerer for dem. Samhold og sosialisering er også det som blir pekt på som den største skilnaden mellom dette tiltaket, og de andre tradisjonelle behandlings- og rehabiliteringstiltakene som rus og psykiatrien tilbyr. Samhold og tilhørighet har også en effekt på informantenes ASB, hvor blant annet K1 kunne fortelle om at hen nå ikke gjør

dumme ting eller brekk da det kan falle tilbake på klubben og gatelagets rennommé. Tilhørighet minsker problemer knyttet til psykisk helse og aggresjon (Fandrem et al., 2020), noe som bidrar til å forklare K1 sin opplevelse av forhindring av ASB ved deltakelse i gatelag. Samhold er en sentral faktor for selvtillit og tillit, og i tråd med at samtlige utøverinformanter fortalte om bra samhold, kunne informantene også fortelle om økt selvtillit og tillit til andre, samt et økt ønske om å hjelpe andre. Man kan dermed konkludere med at et godt samhold bidrar til å øke gatelagsspilleres generaliserte gjensidighet, samt tillit (Elmose-Østerlund & Seippel, 2016, s.434-436; Crossley, 2008, s.481). Dette gjør at individene får lettere for å integrere seg i samfunnet, samt at det gir positive virkninger på demokratiet, samfunnsøkonomien, og samfunnsutviklingen (Putnam, 2000b; van der Wel, 2005, s.74; 103). Informantene tydeliggjorde trenernes sentrale rolle for skapelsen av trygghet gjennom å være forbilder og nære sosiale relasjoner. Den generaliserte gjensidigheten har tydelig økt, da samtlige informanter fortalte om et økt ønske om å hjelpe andre. K1 forklarte det med et ønske om å «gjøre opp for seg», og beskrev ganske direkte at den økte generaliserte gjensidigheten skyldes gatelaget og det sosiale nettverket og den økte selvtilliten som har medfulgt (Kawachi et al., 1999; Putnam, 2000a). Selv K2 som fra før hadde høy generalisert gjensidighet, har også økt sin. Det lyktes derimot ikke å konkludere en vesentlig sammenheng mellom økt sosial tillit og deltakelse i gatelag. Det er definitive økninger i tillit, og antydninger til økt sosial tillit, men med forbehold. Informantene har en generell høyere tillit til dem de kjenner eller som introduserer seg og avfiendtliggjør seg selv, men ikke til helt fremmede. Hendelser i deres tidligere miljøer gjør at de ikke evner å ta tilbake tilliten til fremmede, samtidig som at det er de samme folkene fra de tidligere miljøene som de nå er lagkamerater med og stoler på. Dette er i tråd med tidligere forskning gjort av Østerlund (2013) og Seippel (2006), som heller ikke evnet å finne betydelige sammenhenger mellom deltakelse i idrett og økt sosial tillit.

Nivået av bridging utadvendthet og bridging heterogenitet er høyt. Nivået av heterogenitet er høyt da det er komplekse lagsammensettinger med alle aldre, utdannelse, sosiale klasser, og kjønn. Nivået av utadvendthet er høyt da gatelagene har kontakt med flere andre nettverk og interessenter (Coffé & Geys, 2007). Utadvendtheten starter helt fra rekrutteringsfasen, og varer hele prosessen fra dugnad, A-laget, turneringer, og til man går ut i arbeidstrening. Nivået av bonding er også høyt da alle utøverne er der av samme grunn, føler en felles identitet, og har et sterkt samhold (Askheim, 2010). Funnene støtter Putnam sin teori

om at høyt nivå av bridging øker den generaliserte gjensidigheten, men kan ikke støtte hans teori om økning av sosial tillit i like stor grad (Elmose-Østerlund & Seippel, 2016, s.434-436).

Sett mot klubbens organisatoriske gevinster bidrar gatelagene først og fremst med arbeids- og dugnadskraft til klubben, men gir også klubben økt bridging i form av nye interessenter, og andre typer av interessenter enn hva A-laget tilbyr. Klubbene opplever også en økt legitimitet, og merker dette blant annet gjennom K4 som møter fremmede som ikke har noe med klubben å gjøre som kommer bort og skryter av arbeidet de gjør. Klubbene bruker også gatelagene aktivt for å legitimere seg selv og vise at de tar samfunnsansvar, gjennom å bruke gatelaget i promoteringer av klubben til interessenter (Jacobsen & Thorsvik, 2007). Gjennom K4 sine uttalelser er det tydelig at lokalsamfunnet legger merke til samfunnsansvaret klubbene tar gjennom sine gatelag.

7.4.4 Et selvkritisk blikk

Sett i ettertid er det enkelte ting som kan diskuteres om de burde blitt gjort annerledes. Observasjon som metode ble i noen grad brukt i oppgaven, men kunne ha blitt brukt mer for å potensielt kunne se mekanismer bedre. En større kombinasjon av observasjon og intervjuer kunne ha gitt meg mer data å jobbe med, og potensielt andre observasjoner og vinklinger enn hva som er kommet frem i oppgaven. Jeg deltok både i deltagende og ikke-deltagende observasjoner, og fikk selv erfare nivået av bridging, det samholdet, og den sjargongen som er i gatelagsfotballen. Men en fare med dette er at det er fort å feiltolke meningen i det som blir sagt og gjort (Fangen, 2022), og jeg følte meg tryggere på at dataene som ble generert gjennom intervjuer ville gi meg fyldigere data enn hva jeg ville fått ved mer observasjon. Et tilnærmet vennskapsforhold til informanten kan også bidra til at forskerens positive forhold til informanten påvirker analysen i mer positiv retning enn hva dataene egentlig formidler. Den observasjonen som er blitt gjort i forbindelse med prosjektet kunne også ha blitt brukt mer aktivt i analysene. Av de observasjonene som er blitt gjort og som er av relevans, er majoriteten blitt inkludert i analysen. Mer observasjon ville gitt mer observasjonsdata- og notater å jobbe med, og mer data og bygge analysen på.

Sett mot positivitet er dette et annet punkt jeg ønsker å se nærmere på. Alle jeg har snakket med om gatelag, enten det har vært informanter, familie, eller andre som kjenner til gatelagsfotball, og all tidligere norsk forskning på gatelagsfotballen, er alle positive til

konseptet. Til tross for at jeg selv mener at jeg har hatt en mer nøytral og kritisk tilnærming til gatelagsfotballen enn tidligere forskning og de rundt meg, er det ikke utenkelig at jeg er blitt påvirket av den utelukkende positive holdningen hos andre interessenter. Jeg har forsøkt å hele prosjektet være bevisst på min nøytralitet og nøytrale tilnærming ved analysen, men det har samtidig vært vanskelig å ikke la seg påvirke når samtlige jeg prater med snakker så varmt om prosjektet. Jeg anser ikke et for positivt utgangspunkt som en faktor som har vært utfordrende eller svært til stede ved forskningen, men noen påvirkning i positiv retning er det tenkelig at har forekommet.

En siste selvkritikk jeg ønsker å sette lys på, er utvalget og informantene jeg har tatt i bruk til forskningen. Dersom jeg skulle gjennomført forskningen på ny ville jeg inkludert yngre spillerinformanter i utvalget, som ikke har vært del av gatelagsprosjektet så lenge at de har blitt stående fast der. Også rekrutteringsprosessen kunne jeg sett for meg bli gjort annerledes, da informanter jeg blir tildelt av trenere har en større sannsynlighet for å stå for de verdiene klubben ønsker å få frem, og har erfart de positive endringene klubber og prosjektet helst ønsker at skal komme ut i lyset. Det hadde vært interessant å intervjuet et utvalg med spillere som ikke lenger er en del av gatelagsfotballen, og da både personer som har falt tilbake i dårlige miljøer og personer som har lyktes med å komme ut i skole og jobb, og sett hvilke funn som da ville kommet frem. I forbindelse med utvalget er det også verdt å merke seg at selv om jeg undersøker sosial kapital på klubb- og samfunnsnivå, så er det spillere som er blitt intervjuet. Spillerne er kjernen for sosial kapital-verdier som til eksempel generalisert gjensidighet og sosial tillit, mens klubber og kommunen kunne potensielt gitt bedre innsikt i verdier som til eksempel frivillighet, samfunnsøkonomi, og legitimitet. Jeg intervjuer én klubbleder, og ingen kommunalt eller statlig ansatte. Dette er et valg som ble tatt basert på de tidsrammene jeg hadde for oppgaven, og er et valg jeg ville tatt annerledes dersom jeg skulle ha gjennomført forskningen på ny. Spesielt en informant fra kommunalt eller statlig plan er noe jeg savner i gjennomføringen av forskningen.

8. Konklusjon

I lys av problemstillingen og underproblemstillingene (UP) er det i dette kapittelet gjort konklusjoner basert på analysen og de funnene som er blitt gjort.

I masteroppgaven har jeg utforsket hvilken betydning den sosiale kapitalen som skapes på klubb- og samfunnsnivå gjennom gatelagsfotball har. Gjennom semi-strukturerte intervjuer har utøverne fått fortelle hvordan de opplever sin hverdag som gatelagsspillere, og indirekte hvordan de erfarer, opplever, og skaper mening rundt skapelsen av sosial kapital gjennom gatelagene. Det er også blitt foretatt et semi-strukturert intervju med en klubbleder hvor hen fortalte om hvordan det jobbes med et gatelag, og hvilke positive sider, negative sider, og utfordringer det fører med seg.

Totalt sett har underproblemstillingene gitt svar på hovedproblemstillingen:

«Hvilken betydning har den sosiale kapitalen som skapes på klubb- og samfunnsnivå gjennom gatelagsfotball?».

Sentrale funn:

- Det kan konkluderes med at spillernes generaliserte gjensidighet har økt av å delta i gatelagsfotballen.
- Det lyktes ikke å konkludere med en sammenheng mellom deltakelse i gatelag og økt sosial tillit for mine informanter, men det blir gitt uttrykk for at tillit generelt har økt hos spillerne som deltar i gatelagsfotballen.
- Klubbene opplever flere organisatoriske gevinster av å ha et gatelag. Disse gevinstene kommer i form av økt legitimitet, økt dugnadskraft, økt arbeidskraft, og økt bridging.
- Både nivået av bridging utadvendthet, bridging heterogenitet, og nivået av bonding er høyt i gatelaget.

Studien viste at skapelsen av sosial kapital på klubb- og samfunnsnivå kan beskrives som høy, men med noen variasjoner. Samhold står sentralt i skapelsen av generalisert gjensidighet og tillit, og er en verdi som beskrives som høy av informantene i gatelagsfotballen. Også nivåene av bridging og bonding er høye, hvor da spesielt et høyt nivå av bridging ifølge Putnam skal øke den generaliserte gjensidigheten og sosiale tilliten. Funnene i oppgaven evner å støtte Putnam sin teori sett mot generalisert gjensidighet, men ikke sosial tillit i like stor grad. Det kommer tydelig frem at utøvernes tillit til bekjente har økt, men ikke den sosiale tilliten i like tydelig grad. Klubbene opplever flere organisatoriske gevinster av å ha et gatelag, både gjennom økt dugnadskraft, økt arbeidskraft, økt bridging, og et økt interessentnettverk. Følgende konklusjoner er blitt gjort for de ulike underproblemstillingene.

UP 1: På hvilke nivåer skapes det sosial kapital gjennom gatelagsfotball (individnivå, organisatorisk nivå, og/eller samfunnsmessig)?

Gatelagene skaper sosial kapital på samtlige av de tre nevnte nivåene. På individnivå legger gatelagene til rette for både samhold, nettverk, arbeid og mer. På organisatorisk nivå legger gatelagene til rette for nettverk, bridging, arbeidskraft, dugnadskraft og mer. På samfunnsnivå legger gatelagene til rette for samfunnsutvikling og sosial kapital gjennom positive effekter for samfunnsøkonomien, man får personer ut i arbeid, og den generaliserte gjensidigheten øker. Og selv om den sosiale tilliten ikke øker betydelig nok til å kunne defineres som et funn, er det også noe økning her også. Internt i gatelagsmiljøet oppleves det en stor økning i sosial kapital-verdiene bridging utadvendthet, bridging heterogenitet, og bonding.

UP2: Hvordan forteller spillerne om økte sosiale kapital-verdier i form av sosial tillit og generalisert gjensidighet etter å ha involvert seg i prosjektet?

Utøverinformantene kunne fortelle om et svært sterkt samhold og en sterk tilhørighet, noe som spesielt skiller dette tiltaket fra andre rehabiliteringstiltak de har tatt del i. Samholdet og tilhørigheten fører blant annet til å bedre spillernes ASB, og K1 kunne fortelle at hen har unngått å gjøre brekk grunnet samholdet og tilhørigheten som gatelaget har skapt. Samhold er en viktig faktor for sosial tillit og generalisert gjensidighet, og med et sterkt samhold skulle man tro at informantene da også opplever en stor økning i generalisert gjensidighet og sosial tillit. Sett mot generalisert gjensidighet stemmer dette, da samtlige informanter opplever en stor økning i sin generaliserte gjensidighet, også for informanten som allerede før gatelagsdeltakelsen hadde høy generalisert gjensidighet. Sett mot sosial tillit lykkes det ikke å kunne konkludere med en vesentlig økning. Informantene har en synlig økning i tillit, spesielt internt i gatelaget og til medspillere og organisasjonen der, men den sosiale tilliten er ikke tydelig til stede.

UP3: Hvilken oppfattelse har klubbledere av organisatoriske gevinster etter opprettelsen av et gatelag (legitimitet, frivillighet, arbeidskraft, bridging, osv.)?

I lys av organisatoriske gevinster ble det tydelig at et gatelag sørger for flere organisatoriske og sosiale gevinster for klubben. Legitimiteten øker, arbeidskraften øker, og frivilligheten til klubben øker. Men, sett mot frivillighet viser det seg at for spillere som er med på et gatelag grunnet andre årsaker enn rus, gjør det sosiale stigmaet knyttet til spillere på gatelag det vanskeligere å få disse utøverne med på dugnad og frivillig deltakelse. Sosialt sett kan vi også se at klubbens bridging øker, da gatelaget legger til rette for en kontakt med nye og andre typer av interessenter enn hva A-laget tilbyr.

UP4: Hvilke betydninger av bonding og bridging skapes gjennom gatelagsfotball?

Internt for gatelagsspillerne og gatelaget som nettverk er det et høyt nivå av bonding. Alle er der av den samme grunnen, og samtlige informanter føler et høyt nivå av inkludering, tilhørighet, og samhold. Nivået av bridging heterogenitet er høyt da gatelagene har lagsammensetninger som er komplekse, bestående av personer i alle aldre, med ulike etnisiteter, ulike utfordringer, med ulike kjønn, og fra ulike sosiale klasser. Nivået av bridging utadvendthet er også høyt. Gatelagsmiljøet- og spillerne har kontakt med andre nettverk hele sin gatelagskarriere, helt fra rekrutteringsfasen til de går ut i arbeid.

Jeg opplevde at interessentene snakket åpne og ærlige under intervjuene, og delte sine erfaringer, forståelser, og meninger omkring temaene på en oppriktig måte. Til tross for ulikheter i alder, kjønn, bosted, og klubbtilhørighet er det interessant å se at de har mange av de samme erfaringene og opplevelsene rundt temaene. Gyldigheten til denne studien styrkes av dette. Funnesen overførbarhet er likevel diskutierbar på bakgrunn av at studien tar utgangspunkt i et lite utvalg, at den norske gatelagsmodellen er ganske unik på verdensbasis, samt at K1 sin klubb har en annen lagsammensetning enn øvrige gatelagsklubber i landet.

8.1 Perspektiv

Denne studien har tatt for seg skapelsen og betydningen av sosial kapital i gatelagsfotballen. Det finnes lite litteratur på området, og oppgaven bidrar dermed med kunnskap på et område hvor det er behov for ytterligere forskning. Oppgaven bidrar til å belyse viktigheten av å inkludere denne gruppen av mennesker som ofte glemmes i inkluderingsdiskusjonen, og et tiltak som er lite utforsket i tilknytning til idrettsfeltet, spesielt i de etablerte rammene som gatelagsfotballen bedrives. Det var begrenset hvilke utøvere jeg

fikk tilgang til, og det ville derfor vært interessant å gjennomføre en lignende studie på et utvalg hvor ikke informantene var så etablerte i gatelaget. Det ville også vært interessant å undersøke om utfallet av undersøkelsen og slutningen som trekkes ville ha vært ulike dersom informantene var yngre, da den yngste informanten i denne oppgaven var 35 år. Yngre utøvere er et annet sted i livet, og kan tenkes å ha sterkere insentiver for utdanning og jobb. Samtlige informanter i utvalget hadde også et sterkt forhold til fotball før de ble en del av gatelaget, og hadde vært på diverse A-lag og kretslag. Det hadde derfor også vært interessant og gjort en lignende studie på informanter i gatelagsfotballen som ikke har spilt fotball på et bra nivå før de ble en del av gatelaget. Videre kvalitativt arbeid og kvantitativ forskning vil være viktig for en nærmere innsikt og overførbarhet/generalisering av problemstillingen. Virkningene gatelagsfotballen kan ha på et organisatorisk nivå, og på samfunnsnivå, som et supplement til den forskningen som allerede gjøres på det personlige nivå, er spennende og bør være et felt som er interessant for videre forskning.

Det å inkludere måleenheter av kontekst er interessant sett mot omfanget endringer i sosial kapital gjennom gatelagsfotballen kan få. Se på antall klubber, er det klubber som burde hatt et gatelag, men som ikke har det? Ville det å ha gatelag hos alle klubber ned til Post-Nord ligaen vannet ut prosjektet? Det er interessante problemstillinger man kunne sett nærmere på i videre forskning. Ved å se på antall klubber og medlemmer som er en del av gatelagsfotballen, får man en viss pekepinn på omfanget av betydningen som endringer i sosial kapital hos involverte klubber og individer har samfunnet. Det er også interessant å se på andelen av andre frivillige organisasjoner, og sammenligne den sosiale kapitalen for samfunnsnivå som skapes i gatelagsfotballen mot andre frivillige organisasjoner.

Alt i alt virker dagens løsning av ansvar, med en hybrid mellom at den frivillige og kommersielle sektor, og den offentlige sektor, deler på ansvaret om å drifte gatelagstiltak, som en fornuftig løsning. På den måten får man brukt de nettverkene det offentlige har (blant annet gjennom institusjoner og NAV), samt de økonomiske ressursene som det offentlige kan tilby, til å både rekruttere til, og drifte gatelagene. Fotballklubbene stiller med kompetente trenere, merkevarenavn, og sine nettverk til å sikre at drift og arbeidsmuligheter ivaretas på en hensiktsmessig måte. Dersom det offentlige ytterligere minsker sitt bidrag til gatelagsfotballen ser jeg for meg at tiltakets overlevelsesmuligheter vil minske betraktelig, da bare et fåtall av klubber har økonomi og ressurser til å drive et slikt tiltak på egenhånd. Sett mot

rehabiliteringseffekten tiltaket har, samt de positive virkningene på sosial kapital, er det liten tvil om at dette er et tiltak som må satses på, og et ansvar det offentlige må være med på å ta.

Jeg håper masteroppgaven har bidratt til å gi en dypere forståelse av betydningen sosial kapital på klubb- og samfunnsnivå som skapes gjennom gatelagsfotballen har, og hvilke faktorer som spiller inn på skapelsen av sosial kapital. Jeg håper videre at studien har en nytteverdi for de som arbeider med gatelagsfotball, og eventuelle klubber nasjonalt og internasjonalt som vurderer å starte et gatelag. Da et ønske med oppgaven har vært å inspirere til, og være et utgangspunkt for videre forskning, har jeg under hele forskningsprosjektet vært bevisst på å strebe etter høy kvalitet, vitenskapelig redelighet, og en stor grad av gjennomsiktighet og åpenhet rundt valg og prosesser som er blitt gjort.

9. Referanseliste

Abel, H. (2015, 28. april). Prisen på min sykdom. *Sykepleieren*.

<https://sykepleien.no/meninger/innspill/2015/04/prisen-pa-min-sykdom>.

Afflerbach, P., Pearson, P. D. & Paris, S. (2017). Skills and strategies: Their differences, their relationships, and why they matter. I: Mokhtari, K. (red.), *Improving reading comprehension through metacognitive reading strategies instruction* (s. 33-49). Rowman & Littlefield.

Askheim, O. P. (2010). *Sosial kapital – viktig begrep i tiltaksutviklingen for utviklingshemmede*. Fritid for alle. <https://www.fritidforalle.no/sosial-kapital-viktig-begrep-i-tiltaksutviklingen-for-utviklingshemmede.5796991-361785.html>.

Bingham, D. D., Parnell, D., Curran, K., Jones, R., & Richardson, D. (2014). Fit fans: perspectives of a practitioner and understanding participant health needs within a health promotion programme for older men delivered within an English Premier League football club. *Soccer & Society*, 15(6), 883- 901. I: Parnell, D., Pringle, A., Widdop, P. & Zwolinsky, S. (2015). Understanding Football as a Vehicle for Enhancing Social Inclusion: Using an Intervention Mapping Framework. *Social Inclusion*, 3(3), s.159.

Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.

Braun, V. & Clarke, V. (2021). *Thematic analysis. A practical guide*. Sage Publications Ltd.

- Braun, V., Clarke, V. & Weate, P. (2016). Using thematic analysis in sport and exercise research. I: Sparkes, A. & Smith, B. (Red.), *Routledge handbook of qualitative research in sport and exercise* (s. 191-205). Routledge.
- Breakey, L. K. (2005). Fear of public speaking: The role of the SLP. *Seminars in speech and language*, 26(2), s.107-117. <https://www.thieme-connect.com/products/ejournals/abstract/10.1055/s-2005-871206>.
- Brinkmann, S., Tanggaard, L. & Hansen, W. (2012). *Kvalitative metoder: empiri og teoriutvikling*. Gyldendal akademisk.
- Bu, F., Sharma, S., Johnsen, N. & Haugen, P. (2022, 19. Juni). Slår alarm om barn og unge i idretten: - Svært bekymringsfullt. *Verdens Gang (VG)*. <https://www.tv2.no/nyheter/slar-alarm-om-barn-og-unge-i-idretten-svaert-bekymringsfullt/14874710/>.
- Coffé, H. & Geys, B. (2007). Toward an empirical characterization of bridging and bonding social capital. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 36(1), 121-139. I: Elmo-Østerlund, K. & Seippel, Ø. (2016). Idrett og sosial kapital. I: Thing, L. F. & Wagner, U. (red.). *Grundbog i Idrætssociologi* (2. utg.) (s.434). Munksgaard.
- Coleman, J. (1990) *Foundations of Social Theory*, Harvard, Belknap. I: Crossley, N. (2008). (Net)Working out: Social capital in a private health club. *The British Journal of Sociology*, 59(3), s.478.
- Crossley, N. (2008). (Net)Working out: Social capital in a private health club. *The British Journal of Sociology*, 59(3), 475-500.
- Curran, K., Bingham, D. D., Richardson, D. & Parnell, D. (2014). 'Ethnographic Engagement from within a Football in the Community Programme at an English Premier League Football Club'. *Soccer & Society* 15, no. 6: 934-50. I: Lansley, S. & Parnell, D. (2016). Football for health: getting strategic. *Soccer & Society*, 17(2), s.261.
- Dalen, H. B. (2019, 10. desember). *Mye frivillig innsats blant norskfødte med innvandrereforeldre*. SSB. <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/mye-frivillig-innsats-blant-norskfodte-med-innvandrereforeldre>.
- Dalland, O. (2015). *Metode og oppgaveskriving for studenter* (5. utg.). Gyldendal akademisk.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving for studenter* (7. utg.). Gyldendal.
- Drageset, S. & Ellingsen, S. (2010). Å skape data fra kvalitativt forskningsintervju. *Sykepleien forskning*, 5(4), s.332-335. <https://doi.org/10.4220/sykepleienf.2011.0027>.

- EFDN (2022, 4. oktober). *Biggest national street football tournament hosted by Stabæk at Nadderud*. <https://www.efdn.org/blog/news/biggest-national-street-football-tournament-hosted-by-stabaek-at-nadderud/>.
- EFDN (u.å). *Who we are*. Hentet 23. april 2023 fra <https://www.efdn.org/about-efdn/who-we-are-efdn/>.
- Eide-Midsand, N. (2017). Betydningen av å være trygg. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 55(10), s.918-926. <https://psykologtidsskriftet.no/evidensbasert-praksis/2017/10/betydningen-av-vaere-trygg>.
- Eimhjellen, I., Espegren, A. & Nærland, T. U. (2021). *Sivilsamfunn og integrering. En kunnskapsoppsummering* (Rapport 2021:3). Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. <https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/bitstream/handle/11250/2737651/Sivilsamfunn%20bog%20integrering.pdf?sequence=2&isAllowed=y>.
- Ellingsen, S., Drageset, S. & McSherry, W. (2015). The interconnectedness of ethical, phenomenological and hermeneutical dimensions influencing trustworthiness in the qualitative research interview. *Nordisk sygeplejeforskning*, 5(1), s. 70-76. <https://doi.org/10.18261/ISSN1892-2686-2015-01-07>.
- Elmose-Østerlund, K. & Seippel, Ø. (2016). Idrett og sosial kapital. I: Thing, L. F. & Wagner, U. (red.). *Grundbog i Idrætssociologi* (2. utg.) (s.431-444). Munksgaard.
- Elveseter, T. (2009). *Legitimitet og merkevarebygging* [mastergradsoppgave]. Universitetet i Oslo. <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/15872/Elveseter.pdf?sequence=4>.
- Emeci, S. (2023, 15. mars). *Om østlandsligaen*. Gatelaget.no. <https://gatelaget.no/arrangement-kamper/ostlandsligaen-omligaen>.
- Emeci, S. (Programleder). (2021a, 18. februar). #1 Gatelagsprat og et historisk tilbakeblikk med Espen Lindmark [Audiopodkast-episode]. *Gatelagspodden*. Fotballstiftelsen. <https://open.spotify.com/episode/0vmvQSNnegzYgmOH13nZib?si=c52cc1b396304030>.
- Emeci, S. (Programleder). (2021b, 31. mars). #4 Morten Hagen – Brutale erfaringer gjør Morten perfekt for jobben i NAV [Audiopodkast-episode]. *Gatelagspodden*. Fotballstiftelsen. <https://open.spotify.com/episode/6qhidiFbI4pi5DQtz6inJu?si=1e72af032a074bdd>.

- Emeci, S. (Programleder). (2021c, 5. mars). #2 Morten Martinsen – Mannen som prioriterer gatelaget foran alt [Audiopodcast-episode]. *Gatelagspodden*. Fotballstiftelsen. <https://open.spotify.com/episode/1Q5XnGlpT4xgJFreAF5vdl?si=8b0aee115be64fa7>.
- Fandrem, H., Oppedal, B. & Idsoe, T. (2020). Reactive and Proactive Aggression among Immigrant and Non-Immigrant Early Adolescents in Norway: The Relations to Emotional and Conduct Problems. *Adolescent Psychiatry*, 10(3), s.219-230. DOI: <http://dx.doi.org/10.2174/2210676610666200327165927>.
- Fangen, K. (2010). Deltagende observasjon (2.utg.). Fagbokforlaget.
- Fangen, K. (2022, 6. september). *Kvalitativ metode*. De nasjonale forskningsetiske komitéene. <https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/metoder/kvalitativ-metode/>.
- Fjeld, S. S. & Ribu, E. (2023). *Det nådeløse arbeidslivet*. Humanist forlag.
- Fotballstiftelsen (2021a, 8. august). Fotballstiftelsen får fast plass på statsbudsjettet. *NTB*. <https://kommunikasjon.ntb.no/pressemelding/fotballstiftelsen-far-fast-plass-pa-statsbudsjettet?publisherId=17847694&releaseId=17913309&lang=no>.
- Fotballstiftelsen (2021b, 27. oktober). Ståle Solbakken fronter «Verdens viktigste magasin». *NTB*. <https://kommunikasjon.ntb.no/pressemelding/stale-solbakken-fronter-verdens-viktigste-magasin?publisherId=17847694&releaseId=17918921&lang=no>.
- Fotballstiftelsen (2021c, 14. mai). Spiller med gatelaget.no på ryggen. *NTB*. <https://kommunikasjon.ntb.no/pressemelding/spiller-med-gatelagetno-pa-ryggen?publisherId=17847694&releaseId=17907991>.
- Fotballstiftelsen (2022a, 27. mars). *Gatelagshistorien*. Gatelaget.no. <https://gatelaget.no/om-fotballstiftelsen/gatelagshistorien>.
- Fotballstiftelsen (2022b). *Fra soning til scoring*. Gatelaget.no. <https://gatelaget.no/prosjekter/fra-soning-til-scoring>.
- Fotballstiftelsen (2023, 11. mai). *Gatelagsmodellen*. Gatelaget.no. <https://gatelaget.no/om-fotballstiftelsen/gatelagsmodellen>.
- Fotballstiftelsen (u.å.-a). *Gatelagene*. Gatelaget.no. <https://gatelaget.no/lagene>.
- Fotballstiftelsen (u.å.-b). *Kontakt oss*. Gatelaget.no. <https://gatelaget.no/om-fotballstiftelsen/kontakt-oss>.
- Fredheim, G. O. (2018, 27.nov). *Det utføres 58 millioner dugnadstimer i norsk idrett hvert år*. Norges Idrettsforbund. <https://www.idrettsforbundet.no/nyheter/arkiv/det-utfores-58-millioner-dugnadstimer-i-norsk-idrett-hvert-ar/>.
- Frelsesarméen (u.å.). Gatefotball. Hentet 24. april fra <https://frelsesarmeen.no/rusomsorg/gatefotball?gclid=CjwKCAjws--ZBhAXEiwAv->

[RNL_RbdP2BCWoM46PYpzxLFY4Gq41w2NGepYoM3D2hbG1-t9AMol70AxoCIJgQAvD_BwE.](https://www.rehabiliteringsforum.dk/contentassets/519c219e42a3454da34db60a8454de58/hvidbog.pdf)

- Frost A. (2002). At leve med ALS. God praksis i forbindelse med sykdommen amyotrofisk lateral sclerose. Institut for Muskelsvind. Muskelsvindsfonden. I: MarselisborgCentret (2004). *Rehabilitering i Danmark: Hvidbog om rehabiliteringsbegrepet*. MarselisborgCentret (s.69). Link: <https://www.rehabiliteringsforum.dk/contentassets/519c219e42a3454da34db60a8454de58/hvidbog.pdf>.
- Fugletveit, R. & Tonholm, T. (2013) Rehabilitering etter langvarig rusavhengighet: ”To liv i ett” - en kvalitativ studie om å bli rusfri. Høgskolen i Østfold. I: Kobro, L. U., Borg, M., Karlsson, B. & Vike, H. (2019). *Recovery på banen: Gatelag som samskapende sosial innovasjon i norske kommuner* (s.14) (Sluttrapport, skriftserien nr. 16). Senter for Sosialt Entreprenørskap og Samskapende Sosial Innovasjon. https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/bitstream/handle/11250/2583692/2019_16_Kobro.pdf?sequence=5&isAllowed=y.
- Furseth, I. & Everett, E. L. (2020). *Masteroppgaven* (3.utg.). Universitetsforlaget.
- Giulianotti, R. (2005). Sport. A Critical Sociology. Polity. I: Lesjø, J. H. (2008). *Idrettssosiologi. Sportens ekspansjon i det moderne samfunn* (s.166). Abstrakt Forlag.
- Gjæver, M. (2022a, 31. oktober). *Slik spilles sluttspillet i østlandsligaen*. Gatelaget.no. <https://gatelaget.no/nyheter/slik-spilles-sluttspillet-i-ostlandsligaen>.
- Gjæver, M. (2022b, 16. august). *For en fantastisk nasjonal turnering*. Gatelaget.no. <https://gatelaget.no/nyheter/nasjonal-turnering-09.10.august>.
- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (1. utg.). Fagbokforlaget.
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Hammerlin, Y. (2006). Kriminalomsorg – samfunnsmessig differensiering og fangesyn. I: Larsen, E. (red.) *Fengslet som endringsarena: Bok for fengselsbetjenter* (s.59-70). Kriminalomsorgens utdanningscenter. DOI: https://krus.brage.unit.no/krus-xmlui/bitstream/handle/11250/160508/Pages%2059-70%20%20from%20handbok_3-2006-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- Hjelmervik, P. (2011). *Opplevelse av sosial eksklusjon blant rusavhengige i Stavanger*. [Masteroppgave]. Universitetet i Stavanger. DOI: <https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/bitstream/handle/11250/185027/masteroppgaven%20ferdig.pdf?sequence=1>.

- Homeless World Cup (2017). *Oslo 2017*. Hentet 24. April 2023 fra <https://www.homelessworldcup.org/previous-tournaments/oslo-2017>.
- Homeless World Cup (u.å.). *Norway*. Hentet 24. april 2023 fra <https://www.homelessworldcup.org/norway>.
- Houlihan, B. & White, A. (2002). The politics of sports development: Development of sport or sport for development. Routledge. I: Parnell, D., Pringle, A., Widdop, P. & Zwolinsky, S. (2015). Understanding Football as a Vehicle for Enhancing Social Inclusion: Using an Intervention Mapping Framework. *Social Inclusion*, 3(3), s.158.
- Hunt, K., Wyke, S., Gray, C. M., Anderson, A. S., Brady, A., Bunn, C., Donnan, P. T., Fenwick, E., Grieve, E., Leishman, J., Miller, E., Mutrie, N., Rauchhaus, P., White, A., & Treweek, S. (2014a). A gender-sensitised weight loss and healthy living programme for over- weight and obese men delivered by Scottish Premier League football clubs (FFIT): A pragmatic randomised controlled trial. *The Lancet*, 383(9924), 1211-1221. I: Parnell, D., Pringle, A., Widdop, P. & Zwolinsky, S. (2015). Understanding Football as a Vehicle for Enhancing Social Inclusion: Using an Intervention Mapping Framework. *Social Inclusion*, 3(3), s.159.
- Hunt, K., Wyke, S., Gray, C. M., Anderson, A. S., Brady, A., Bunn, C., Donnan, P. T., et al. (2014b) 'A Gender-sensitised Weight Loss and Healthy Living Programme for Overweight and Obese Men Delivered by Scottish Premier League Football Clubs (FFIT): A Pragmatic Randomised Controlled Trial'. *The Lancet* 383(9924), 1211–1221. doi:10.1016/S0140- 6736(13)62420-4. I: Lansley, S. & Parnell, D. (2016). Football for health: getting strategic. *Soccer & Society*, 17(2), s.261
- Hystad, J. (2017) Deltaking og samhandling på eit gatelag. Master i samfunnsarbeid. Høgskulen på Vestlandet. Masteroppgåve. I: Kobro, L. U., Borg, M., Karlsson, B. & Vike, H. (2019). *Recovery på banen: Gatelag som samskapende sosial innovasjon i norske kommuner* (s.14) (Sluttrapport, skriftserien nr. 16). Senter for Sosialt Entreprenørskap og Samskapende Sosial Innovasjon. https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/bitstream/handle/11250/2583692/2019_16_Kobro.pdf?sequence=5&isAllowed=y.
- Jacobsen, D. I. & Thorsvik, J. (2007). Hvordan organisasjoner fungerer (3. Utg.). Fagbokforlaget. I: Elveseter, T. (2009). *Legitimitet og merkevarebygging* [mastergradsoppgave]. Universitetet i Oslo. <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/15872/Elveseter.pdf?sequence=4>.

- Johannesen, L. E. F., Rafoss, T. W. & Rasmussen, E. B. (2020). *Hvordan bruke teori? - Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Universitetsforlaget.
- Kawachi, I., Kennedy, B. P. & Glass, R. (1999). Social capital and self-rated health: A contextual analysis. *American Journal of Public Health*, 89(8), s.1187-1193. DOI: <https://doi.org/10.2105/ajph.89.8.1187>.
- Knoph, A. (2021, 15. april). *Lyspæra som ble til den utrolige gatelagshistorien*. Gatelaget.no. <https://gatelaget.no/nyheter/den-lyse-ideen-som-ble-til-den-utrolige-gatelagshistorien>.
- Knoph, A. (2022, 5. desember). *Rekordresultater – igjen: Flere spillere på trening, flere ut i jobb og skole*. Gatelaget.no. <https://gatelaget.no/nyheter/rekordresultater-igjen-flere-spillere-pa-trening-flere-ut-i-jobb-og-skole>.
- Knoph, A. (2023, 8. mai). *Regionale turneringer*. Gatelaget.no. <https://gatelaget.no/arrangement-kamper/regionale-turneringer>.
- Kobro, L. U., Borg, M., Karlsson, B. & Vike, H. (2019). *Recovery på banen: Gatelag som samskapende sosial innovasjon i norske kommuner* (Sluttrapport, skriftserien nr. 16). Senter for Sosialt Entreprenørskap og Samskapende Sosial Innovasjon. https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/bitstream/handle/11250/2583692/2019_16_Kobro.pdf?sequence=5&isAllowed=y.
- Kragset, L. Ø. (2021). *Stigmatiserende holdninger mot psykisk syke innlagt på somatisk avdeling*. [Bacheloroppgave]. Universitetet i Stavanger. DOI: <https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/handle/11250/2773019>.
- Kuhn, T. S. (1970). *The Structure of Scientific Revolutions*, revised edition. The University of Chicago Press. I: Göktürk, E. (u.å.). *What is "paradigm?"*. University of Oslo. Link: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.697.4205&rep=rep1&type=pdf>.
- Kvale, S. & Brinkman, S. (2011). *Interview: Introduksjon til et håndværk* (s.17-36) (2 utg.). Hans Reitzels Forlag. I: Kristiansen, E. K. (2022). *Hvilke holdninger har unge, lovende parautøvere til prestasjonsfremmende midler i idrett?* (s.45-46) [Masteroppgave]. Norges Idrettshøgskole.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3.utg.). Gyldendal. I: Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse – En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.) (s.111). Fagbokforlaget.
- Lansley, S. & Parnell, D. (2016). Football for health: getting strategic. *Soccer & Society*, 17(2), 259-266.

- Lesjø, J. H. (2008). *Idrettssosiologi. Sportens ekspansjon i det moderne samfunn*. Abstrakt Forlag.
- Link, B. G. & Phelan, J. C. (2001). Conceptualizing Stigma. *Annual Review of Sociology*, 27(1), s.363-385. Doi: <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.27.1.363>.
- MarselisborgCentret (2004). *Rehabilitering i Danmark: Hvidbog om rehabiliteringsbegrepet*. MarselisborgCentret. Link: <https://www.rehabiliteringsforum.dk/contentassets/519c219e42a3454da34db60a8454de58/hvidbog.pdf>.
- Martinussen, W. (2001). Samfunnsliv. En innføring i sosiologiske tenkemåter. Universitetsforlaget. I: Elveseter, T. (2009). *Legitimitet og merkevarebygging* [mastergradsoppgave]. Universitetet i Oslo. <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/15872/Elveseter.pdf?sequence=4>.
- Mason, J. (2018). *Qualitative Researching* (3.utg.). Sage. I: Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse – En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). s.151-152:171:189. Fagbokforlaget.
- Mellor, G. (2008). The janus-faced sport: English foot- ball, community and the legacy of the “Third Way”. *Soccer and Society*, 9(3), 313-324. I: Parnell, D., Pringle, A., Widdop, P. & Zwolinsky, S. (2015). Understanding Football as a Vehicle for Enhancing Social Inclusion: Using an Intervention Mapping Framework. *Social Inclusion*, 3(3), s.158.
- Mikaelsen, F. & Tonholm, T. (red.) (2012). En for alle - alle for en! Et tiltak for å redusere sosial ulikhet i helse for rusavhengige i Fredrikstad og omegn (Rapport). Høgskolen i Østfold. I: Kobro, L. U., Borg, M., Karlsson, B. & Vike, H. (2019). *Recovery på banen: Gatelag som samskapende sosial innovasjon i norske kommuner* (Sluttrapport, skriftserien nr. 16). Senter for Sosialt Entreprenørskap og Samskapende Sosial Innovasjon. https://openarchive.usn.no/usn-xmloi/bitstream/handle/11250/2583692/2019_16_Kobro.pdf?sequence=5&isAllowed=y.
- Mikaelsen, F. & Tonholm, T. (red.) (2013). 1+1 er mer enn 2. (Oppdragsrapport 2013:12). Høgskolen i Østfold. I: Kobro, L. U., Borg, M., Karlsson, B. & Vike, H. (2019). *Recovery på banen: Gatelag som samskapende sosial innovasjon i norske kommuner* (Sluttrapport, skriftserien nr. 16). Senter for Sosialt Entreprenørskap og Samskapende Sosial Innovasjon. https://openarchive.usn.no/usn-xmloi/bitstream/handle/11250/2583692/2019_16_Kobro.pdf?sequence=5&isAllowed=y.

- Miles, M. B., Huberman, M., & Saldana, J. (2014). *Qualitative Data Analysis. An Expanded Sourcebook*. Sage. I: Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse – En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). s.153. Fagbokforlaget.
- Nilssen, V. (2012). *Analyse i kvalitative studier – Den skrivende forskeren*. Universitetsforlaget.
- Norges Idrettshøgskole (2023, 10. februar). *NIHs etiske komité*.
<https://www.nih.no/forskning/forskning-pa-nih/etikk/nihs-etisk-komite/>.
- Norges Idrettshøgskole (u.å.). *Masterprosjekter – Retningslinjer for behandling (innsamling og lagring) av personvernopplysninger*. Hentet 7. mars 2023 fra
<https://www.nih.no/globalassets/dokumenter/sta/masterprosjekter---retningslinjer-persondata-mars-2022.pdf>.
- Ombold (u.å.). *Ombold*. Hentet 25. april 2023 fra <http://ombold.dk/>.
- Ottesen, L., Jeppesen, R. S., & Krustup, B. R. (2010). The development of social capital through football and running: studying an intervention program for inactive women. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 20(1), 118-131. I: Parnell, D., Pringle, A., Widdop, P. & Zwolinsky, S. (2015). Understanding Football as a Vehicle for Enhancing Social Inclusion: Using an Intervention Mapping Framework. *Social Inclusion*, 3(3), s.159.
- Parnell, D., & Richardson, D. (2014a). Introduction: Football and inclusivity. *Soccer & Society*, 15(6), 823-827. I: Parnell, D., Pringle, A., Widdop, P. & Zwolinsky, S. (2015). Understanding Football as a Vehicle for Enhancing Social Inclusion: Using an Intervention Mapping Framework. *Social Inclusion*, 3(3), s.158-159.
- Parnell, D., & Richardson, D. (2014b). 'Introduction: Football and Inclusivity'. *Soccer & Society* 15, no. 6: 823–7. I: Lansley, S. & Parnell, D. (2016). Football for health: getting strategic. *Soccer & Society*, 17(2), s.261.
- Parnell, D., Pringle, A., Widdop, P. & Zwolinsky, S. (2015). Understanding Football as a Vehicle for Enhancing Social Inclusion: Using an Intervention Mapping Framework. *Social Inclusion*, 3(3), 158-166.
- Parnell, D., Stratton, G., Drust, B., & Richardson, D. (2013) 'Football in the Community Schemes: Exploring the Effectiveness of an Intervention in Promoting Healthful Behaviour Change'. *Soccer & Society* 14: 35–51. I: Lansley, S. & Parnell, D. (2016). Football for health: getting strategic. *Soccer & Society*, 17(2), s.260.
- Pestoff, V. (1991). *Between Markets and Politics: Cooperatives in Sweden*. Campus Verlag & Westview Press.

- Pestoff, V. (2011). Cooperatives and Democracy in Scandinavia – the Swedish case; Wijkstrom F. & A. Zimmer (eds), *Nordic Civil Society at a Cross-Roads – Transforming the Popular Movement Tradition*. Nomos. I: Pestoff, V. (2014). Hybridity, Coproduction, and Third Sector Social Services in Europe. *American Behavioral Scientist*. 58(11), s.1412-1424. DOI: <http://dx.doi.org/10.1177/0002764214534670>.
- Pestoff, V. (2014). Hybridity, Coproduction, and Third Sector Social Services in Europe. *American Behavioral Scientist*. 58(11), s.1412-1424. DOI: <http://dx.doi.org/10.1177/0002764214534670>.
- Porges, S. W. (2004). Neuroception. A subconscious system for detecting threat and safety. *Zero to Three Journal*, 24, s.9-24: I: Eide-Midtsand, N. (2017). Betydningen av å være trygg. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 55(10), s.918-926. <https://psykologtidsskriftet.no/evidensbasert-praksis/2017/10/betydningen-av-vaere-trygg>.
- Pringle, A. (2009). The growing role of football as a vehicle for interventions in mental health care. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 16, s.553–557. I: Kobro, L. U., Borg, M., Karlsson, B. & Vike, H. (2019). *Recovery på banen: Gatelag som samskapende sosial innovasjon i norske kommuner* (s.13) (Sluttrapport, skriftserien nr.16). Senter for Sosialt Entreprenørskap og Samskapende Sosial Innovasjon. https://openarchive.usn.no/usn-xmloi/bitstream/handle/11250/2583692/2019_16_Kobro.pdf?sequence=5&isAllowed=y.
- Pringle, A., & P. Sayers, P. (2006). 'It's a Goal!: Basing a Community Psychiatric Nursing Service in a Local Football Stadium'. *The Journal of the Royal Society for the Promotion of Health* 124, 234–238. I: Lansley, S. & Parnell, D. (2016). Football for health: getting strategic. *Soccer & Society*, 17(2), s.261.
- Pringle, A., Parnell, D., Zwolinsky, S., Hargreaves, J. & McKenna, J. (2014b). 'Effect of a Health-improvement Pilot Programme for Older Adults Delivered by a Professional Football Club: The Burton Albion Case Study'. *Soccer & Society* 15: 902–18. I: Lansley, S. & Parnell, D. (2016). Football for health: getting strategic. *Soccer & Society*, 17(2), s.261
- Pringle, A., Zwolinsky, S., McKenna, J., Roberston, S., Daly-Smith, A., & White, A. (2014a). Health improvement for men and hard-to-engage-men delivered in English Premier League football clubs. *Health Education Research*, 29, 503-520. I: Parnell, D.,

- Pringle, A., Widdop, P. & Zwolinsky, S. (2015). Understanding Football as a Vehicle for Enhancing Social Inclusion: Using an Intervention Mapping Framework. *Social Inclusion*, 3(3), s.159.
- Putnam, R. D. (2000a). Bowling Alone. Simon & Schuster. I: Van der Wel, K. A. (2005). *Sosial kapital og helse: En flernivåanalyse av 25 bydeler i Oslo* (s.74; 103) [Hovedfagsoppgave]. Universitetet i Oslo.
- Putnam, R. D. (2000b). Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community. Simon & Schuster. I: Elmoose-Østerlund, K. & Seippel, Ø. (2016). Idrett og sosial kapital. I: Thing, L. F. & Wagner, U. (red.). *Grundbog i Idrætssociologi* (2. utg.) (s.433). Munksgaard.
- Putnam, R. D. (2000c). Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community. Simon & Schuster. I: Crossley, N. (2008). (Net)Working out: Social capital in a private health club. *The British Journal of Sociology*, 59(3), 475-500, s.490.
- Rosenlund, L. & Prieur, A. (2007). Danish Social Spaces. I: Lesjø, J. H. (2008). *Idretts sosiologi. Sportens ekspansjon i det moderne samfunn* (s.166). Abstrakt Forlag.
- Røken, B. H. (2022, 26. oktober). *Gatelaget møter politiet etter Vikingkamp*. Bryne FK. <https://www.brynefk.no/nyheter/gatelaget-moter-politiet-etter-vikingkamp>.
- Salter, L. & Wolfe, D. (1990). Managing Technology: A Social Science Perspective. Garamond. I: Göktürk, E. (u.å.). *What is "paradigm?"*. University of Oslo. Link: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.697.4205&rep=rep1&type=pdf>.
- Seale, C. (2007). Quality in Qualitative Research. I: Seale, C., Gobo, G., Gubrium, J. F., & Silverman, D. (red.). *Qualitative Research Practise*. s.379-389. Sage. I: Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse – En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). s.188 Fagbokforlaget.
- Seippel, Ø. (2006). Sport and Social Capital. *Acta Sociologica*, 49(2), s.169-183. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0001699306064771>.
- Sennett, R. (2004). Respect. Penguin Books. I: Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Interview: Introduktion til et håndværk* (2 utg.). s.33. Hans Reitzels Forlag.
- Siegelman, B., Haenn, N. & Basurto, X. (2019). «Lies build trust»: Social capital, masculinity, and community-based resource management in Mexican fishery. *World Development*, 104601(123). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2019.05.031>.

- Silverman, D. (2014). *Interpreting Qualitative Data* (5.utg.). Sage. I: Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse – En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). s.161;188-189. Fagbokforlaget.
- Smilde, D. (2005) 'A Qualitative Comparative Analysis of Conversion to Venezuelan Evangelicalism: How Networks Matter', *American Journal of Sociology* 111(3): 757–96. I: Crossley, N. (2008). (Net)Working out: Social capital in a private health club. *The British Journal of Sociology*, 59(3), s.479.
- Smythe, E. A., Ironside, P. M., Sims, S. L., Swenson, M. M. & Spence, D. G. (2008). Doing Heideggerian hermeneutic research: a discussion paper. *Int J Nurs Stud.* 45(9): 1389-1397. Doi: 10.1016/j.ijnurstu.2007.09.005. I: Sander, K. (2019, 7. desember). Fenomenologisk hermeneutisk analyse. *E-studie*. <https://estudie.no/fenomenologisk-hermeneutisk-analyse/>.
- Sparkes, A. & Smith, B. (2014a). Data Collection. I: Sparkes, A. & Smith, B. (Red.). *Qualitative research methods in sport, exercise and health: From process to product* (s. 83-114). Routledge.
- Sparkes, A. & Smith, B. (2014b). Judging the quality of qualitative research. I: Sparkes, A. & Smith, B. (Red.), *Qualitative research methods in sport, exercise and health: From process to product* (s. 179-205). Routledge.
- Stabæk (2017, 13. februar). *En finfin dag for hagefest!*
<https://www.stabak.no/samfunnsansvar/gatelaget/gatelaget-siste-nytt/en-finfin-dag-for-hagefest>.
- Stortingsmeldingen nr. 21 (1998-1999). Ansvar og meistring. Mot en helskapleg rehabiliteringspolitikk. Norge. I: MarselisborgCentret (2004). *Rehabilitering i Danmark: Hvidbog om rehabiliteringsbegrepet*. MarselisborgCentret (s.69). Link: <https://www.rehabiliteringsforum.dk/contentassets/519c219e42a3454da34db60a8454de58/hvidbog.pdf>.
- Streeck, W. & Schmitter, P. (1995). Community, Market, State – and Associations? Private Interest Government – Beyond Market and State. Sage. I: Pestoff, V. (2014). Hybridity, Coproduction, and Third Sector Social Services in Europe. *American Behavioral Scientist.* 58(11), s.1412-1424. DOI: <http://dx.doi.org/10.1177/0002764214534670>.
- Tanggaard, L. & Brinkmann, S. (2012). Intervjuet: Samtalen som forskningsmetode. I: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Red.), *Kvalitative metoder: empiri og teoriutvikling* (W. Hansen, Overs.) (s. 17-45). Gyldendal akademisk.

- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse – En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Fagbokforlaget.
- Thrane, C. (2001). Sport spectatorship in Scandinavia. *International Review for the Sociology of Sport*, 36, 149-163. I: Lesjø, J. H. (2008). *Idrettssosiologi. Sportens ekspansjon i det moderne samfunn* (s.166). Abstrakt Forlag.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Gyldendal Norsk Forlag.
- Tonholm, T. (2021, 14. april). «Hvorfor og hvordan skal vi avstigmatisere rusproblemer? FFKs gatelag som influensere». *Dagsavisen*.
<https://www.dagsavisen.no/demokraten/debatt/2021/04/14/hvorfor-og-hvordan-skal-vi-avstigmatisere-rusproblemer-ffks-gatelag-som-influensere/>.
- Twinning project (u.å.). *Twinning Project*. Hentet 24. april 2023 fra
<https://www.twinningproject.org/>.
- Van der Wel, K. A. (2005). *Sosial kapital og helse: En flernivåanalyse av 25 bydeler i Oslo* [Hovedfagsoppgave]. Universitetet i Oslo.
- Wilson, B. A. & McLellan, D. L. (1997). *Rehabilitation studies*. Cambridge University Press. I: MarselisborgCentret (2004). *Rehabilitering i Danmark: Hvidbog om rehabiliteringsbegrepet*. MarselisborgCentret (s.69). Link:
<https://www.rehabiliteringsforum.dk/contentassets/519c219e42a3454da34db60a8454de58/hvidbog.pdf>.
- Wollebæk, D. & Seggaard, S. B. (red.). (2011). *Sosial kapital i Norge*. Cappelen Damm Akademisk. I: Elmoose-Østerlund, K. & Seippel, Ø. (2016). *Idrett og sosial kapital*. I: Thing, L. F. & Wagner, U. (red.). *Grundbog i Idrætssociologi* (2. utg.) (s.435). Munksgaard.
- Zwolinsky, S., McKenna, J., Pringle, A. & Parnell, D. (2014). ‘Re: World Cup 2014: Festival of Football or Alcohol?’ *BMJ: British Medical Journal*: 348. doi:10.1136/bmj.g3772. I: Lansley, S. & Parnell, D. (2016). *Football for health: getting strategic*. *Soccer & Society*, 17(2), s.261.
- Østerlund, K. (2013). *Foreningsidrættens sociale kvaliteter. En social kapital-inspireret undersøgelse af danske idrætsforeninger og deres medlemmer*. Syddansk Universitet. I: Elmoose-Østerlund, K. & Seippel, Ø. (2016). *Idrett og sosial kapital*. I: Thing, L. F. & Wagner, U. (red.). *Grundbog i Idrætssociologi* (2. utg.) (s.437). Munksgaard.
- Østervold, J. (2018). *Veien ut av rusmisbruk*. *Pengevirke*, 2018(4).
<https://www.cultura.no/arkiv/pengevirke/veien-ut-av-rusmisbruk>.

10. Vedlegg

10.1 Gatelag 2023*

<https://gatelaget.no/om-fotballstiftelsen/gatelagshistorien>.

- * Brann og Sandviken damer er blitt slått sammen til ett lag
- * Gatelagene står i den rekkefølgen de har blitt en del av Fotballstiftelsen
- * Kongsvinger, Grorud og Sarpsborg 08 er nye gatelagsklubber, og var ikke med i gatelagsserien 2022

10.2 Intervjuguide spillere

Innledning:

- Takke kandidaten for at hen stiller opp.
- Fortelle om formålet med intervjuet (også beskrevet i samtykkeskjemaet som blir signert på forhånd).
- Forklare hvordan dataene blir behandlet, og informere om pseudonymitet og anonymisering.
- Få bekreftet tillatelsen om at intervjuet tas opp (blir også signert på i samtykkeskjemaet).
- Informere om antatt tid som intervjuet vil ta.

Til spillere (alder 18-60 år):

- Kan du fortelle litt om din fotballbakgrunn?
- Hvordan ble du engasjert inn i gatelaget?
- Kan du fortelle litt om hvordan det er å være spiller i gatelaget?
- Har du fått noen venner eller et nettverk ved å være med i gatelaget?
 - Har du noen eksempler?
- Kan du beskrive noen konkrete eksempler på positive aspekter ved det å være med i gatelaget?
- Kan du beskrive noen konkrete eksempler på negative aspekter ved det å være med i gatelaget?
- Hvordan vil du beskrive ditt forhold til klubben?
- Hvordan vil du beskrive at klubben bidrar for deg, og hvordan du bidrar til klubben?
- Hvordan vil du beskrive tilliten du har til andre mennesker?
 - Kan du gi noen eksempler?
- Hvordan vil du beskrive deg selv i forhold til det å hjelpe andre/fremmede?
 - Kan du gi noen eksempler?
- Fortell litt om den årlige turneringen dere er med på?
- Hvordan vil du beskrive sammensetningen av personer som er på gatelaget?
 - Er det noen grupperinger i forhold til hvem som henger mest sammen osv.?
- Hvordan er motivasjonen din for å starte på studier eller i jobb nå kontra før du ble med i gatelaget?
- Har du inntrykk av gatelaget som et konkurransepreget eller ikke-konkurransepreget lag, og hvorfor?

Avslutning:

- Er det noe mer du vil si eller legge til?
- Kan jeg kontakte deg igjen dersom det blir aktuelt?
- Forhøre meg med kandidaten om hvordan hen opplevde intervjusituasjonen.
- Forhøre meg med kandidaten om hvilke tanker hen sitter med etter intervjuet.
- Takke kandidaten for at hen stilte opp, og takke for et godt intervju.

10.3 Intervjuguide klubbleder

Innledning:

- Takke kandidaten for at hen stiller opp.
- Fortelle om formålet med intervjuet (også beskrevet i samtykkeskjemaet som blir signert på forhånd).
- Forklare hvordan dataene blir behandlet, og informere om pseudonymitet og anonymisering.
- Få bekreftet tillatelsen om at intervjuet tas opp (blir også signert på i samtykkeskjemaet).
- Informere om antatt tid som intervjuet vil ta.

Til klubbledere:

- Kan du fortelle litt om oppstarten av prosjektet, og idéen bak?
- Hvilke positive og negative sider ved det å starte et gatelag vil du trekke frem?
- Hva tenker du når jeg sier begrepene gatelag og sosial kapital?
- Hvordan vil du beskrive samfunnets og sponsorerers oppfattelse av klubben nå kontra før stiftelsen av gatelaget?
- Får spillerne arbeidserfaring gjennom klubben?
 - Hvis JA: Hvordan fungerer prosessen for hvem som gis mulighet til arbeid?
- Hvordan er kontakten klubben har med spillerne på et utenomsportslig plan?
- Kan du fortelle litt om inkluderingen av spillerne i klubbarrangementer? (som f.eks. ved avslutningsfest etter sesongen med sponsorer og a-laget, eller ved kick-off før sesongen)
- Hvordan vil du beskrive gatelagets kontakt med A-laget, og er det noen arenaer hvor de to klubbavdelingene møtes?
- Kan du fortelle litt om finansieringen rundt gatelaget?

Avslutning:

- Er det noe mer du vil si eller legge til?
- Kan jeg kontakte deg igjen dersom det blir aktuelt?
- Forhøre meg med kandidaten om hvordan hen opplevde intervjusituasjonen.
- Forhøre meg med kandidaten om hvilke tanker hen sitter med etter intervjuet.
- Takke kandidaten for at hen stilte opp, og takke for et godt intervju.

10.4 Informasjonsskriv med samtykkeskjema

10.4.1 Klubbleder

Vil du delta i forskningsprosjektet

"Hvilke former for sosial kapital skapes i gatelagsfotball?"

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å avdekke hvilke former for sosial kapital som skapes i gatelagsfotball. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Prosjektet er en masteroppgave med formål om å avdekke de samfunnsmessige og organisatoriske endringene innen sosial kapital som gatelagsstiftelsen skaper for toppfotballklubber og lokalsamfunn. Forskningsspørsmålene som forsker skal analysere i tillegg til hovedproblemstillingen er følgende spørsmål:

- Har spillerne en opplevelse av økte sosiale kapital-verdier i form av sosial tillit og generalisert gjensidighet etter å ha involvert seg i prosjektet?
- Hvilken oppfattelse har klubblederne av organisatoriske gevinster etter opprettelsen av et gatelag (legitimitet, frivillighet, arbeidskraft, bridging, osv.)?
- Hva er årsaken til at det kun er fotballklubber tilhørende toppidretten som får delta i prosjektet?
- På hvilke nivåer skapes det sosial kapital gjennom gatelagsfotball (individnivå, organisatorisk nivå, og/eller samfunnsmessig)?
- Hvilke betydninger av bonding og bridging skapes gjennom gatelagsfotball?

Med sosial kapital i denne sammenheng menes blant annet gjensidighet mot andre, tillit til fremmede, legitimiteten til klubben, økt arbeidskraft og frivillighet til klubben.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Norges Idretthøgskole er den ansvarlige institusjonen for prosjektet. Masterstudent Paal Christian Farnen, og prosjektveileder Lone Friis Thing er de ansvarlige personene for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du er blitt spurt om å delta i denne undersøkelsen da du tilfredsstillt forskningsprosjektets krav om å være klubbleder i en klubb som har hatt et gatelag i to eller flere år. Forskningsutvalget er valgt gjennom et strategisk utvalg basert på tilgjengelighet, og at lederen må tilhøre en klubb som har hatt gatelag i to eller flere år. Det vil være 2-4 klubblederkandidater som deltar i prosjektet. Det er ingen andre (trenere, gatelagsutøvere, andre klubber, eller andre) som vet at du deltar i prosjektet, og det er heller ingen andre enn prosjektets ansvarlige som vil inneha kunnskap om din deltakelse.

Hva innebærer det for deg å delta?

Det vil bli gjennomført et intervju med deg der du og forsker snakker rundt temaene og forskningsspørsmålene som er blitt presentert tidligere. Dette intervjuet vil vare mellom 30-60min, avhengig av hvordan samtalen utvikler seg. Det vil bli gjort lydopptak av samtalen, som senere skal transkriberes for videre analyse. Det vil ikke bli innhentet noe mer opplysninger om deg enn hva du selv deler under intervjuet, og kontaktopplysningene som blir brukt til å avtale intervjuet. *Du står selv fritt til å ikke besvare spørsmål, eller trekke deg fra intervjuet når som helst, uten at det vil få konsekvenser for deg.*

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen

negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Dersom du velger å trekke deg vil det ikke påvirke ditt forhold til gatelaget, klubben, eller Gatelagsstiftelsen.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er KUN masterstudent som vil ha tilgang til dine personopplysninger.
- Det er KUN masterstudent og veileder som vil ha tilgang til dataene som blir produsert under intervjuet.
- Det vil bli sikret anonymisering eller ~~pseudonymisering~~ av alle involverte kandidater i alle faser av prosjektet. Alle personopplysninger vil bli erstattet gjennom ~~pseudonymisering~~ og koblingsnøkkelen mellom faktisk personopplysning og pseudonym vil bli lagret på en ekstern harddisk. Når oppgaven er ferdigstilt og godkjent vil koblingsnøkkelen slettes, og du vil anonymiseres fullstendig. All data vil bli lagret etter ~~NHFs~~ klassifiseringsguide¹.
- Personen som skal samle inn, bearbeide, og lagre data er: Paal Christian Farmen.
- Du vil ikke kunne være identifiserbar i publikasjonen, da alle involverte klubbledere vil være anonymiserte. Det vil i publikasjonen ikke bli referert til klubb, navn, engasjement i klubben, eller annet som vil kunne identifisere deg for leseren.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes når oppgaven er blitt godkjent, ca. juni 2023. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger anonymiseres. Alle opplysninger, samt lydopptak, vil bli anonymisert/slettet etter at prosjektet er blitt godkjent, og det vil ved behov for etterprøvnbarhet eller validering bli gjort en anonymisering av alle involverte kandidater.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Norges Idrettshøgskole har Norsk Senter for Forskningsdata AS (NSD) vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Norges Idrettshøgskole ved masterstudent Paal Christian Farmen (tlf: 958 18 099, e-post: pcfarmen@hotmail.no) eller veileder Lone Friis Thing (tlf: 23 26 24 01, e-post: loneft@nih.no).
- Vårt personvernombud: Rolf Haavik, personvernombud@nih.no.

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

¹ <https://www.nih.no/forskning/forskning-pa-nih/prosjektadministrasjon/gjennomforing/lagringsguide-nih/>

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
Lone Friis Thing

Masterstudent
Paal Christian Farmen

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Hvilke former for sosial kapital skapes i gatelagsfotball?», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at det blir gjort lydopptak under intervjuet

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vil du delta i forskningsprosjektet

"Hvilke former for sosial kapital skapes i gatelagsfotball?"

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å avdekke hvilke former for sosial kapital som skapes i gatelagsfotball. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Prosjektet er en masteroppgave med formål om å avdekke de samfunnsmessige og organisatoriske endringene innen sosial kapital som gatelagsstiftelsen skaper for toppfotballklubber og lokalsamfunn. Forskningsspørsmålene som forsker skal analysere i tillegg til hovedproblemstillingen er følgende spørsmål:

- Har spillerne en opplevelse av økte sosiale kapital-verdier i form av sosial tillit og generalisert gjensidighet etter å ha involvert seg i prosjektet?
- Hvilken oppfattelse har klubblederne av organisatoriske gevinster etter opprettelsen av et gatelag (legitimitet, frivillighet, arbeidskraft, bridging, osv.)?
- Hva er årsaken til at det kun er fotballklubber tilhørende toppidretten som får delta i prosjektet?
- På hvilke nivåer skapes det sosial kapital gjennom gatelagsfotball (individnivå, organisatorisk nivå, og/eller samfunnsmessig)?
- Hvilke betydninger av bonding og bridging skapes gjennom gatelagsfotball?

Med sosial kapital i denne sammenheng menes blant annet gjensidighet mot andre, tillit til fremmede, legitimiteten til klubben, økt arbeidskraft og frivillighet til klubben.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Norges Idrettshøgskole er den ansvarlige institusjonen for prosjektet. Masterstudent Paal Christian Farnen, og prosjektveileder Lone Friis Thing er de ansvarlige personene for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du er blitt spurt om å delta i denne undersøkelsen da du tilfredsstiller forskningsprosjektets krav om at intervju kandidaten må være under 45 år, og ha vært gatelagsutøver i to eller flere år. Det vil være 4-7 utøverkandidater som deltar i dette prosjektet. Jeg har blitt satt i kontakt med deg gjennom din trener, da hen mente at du er den utøveren som egner seg best til mitt prosjekt. Jeg ble ikke gitt din kontaktinformasjon før du selv hadde godkjent dette til den respektive treneren. Det er ingen andre (verken lagkamerater, klubbledere, eller andre) som vet at du deltar i prosjektet, og heller ikke treneren din vil bli informert med om du valgte å takke ja eller nei til prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Det vil bli gjennomført et intervju med deg der du og forsker snakker rundt temaene og forskningsspørsmålene som er blitt presentert tidligere. Dette intervjuet vil vare mellom 30-60min, avhengig av hvordan samtalen utvikler seg. Det vil bli gjort lydopptak av samtalen, som senere skal transkriberes for videre analyse. Det vil ikke bli innhentet noe mer opplysninger om deg enn hva du selv deler under intervjuet, og kontaktopplysningene som blir brukt til å avtale intervjuet. *Du står selv fritt til å ikke besvare spørsmål, eller trekke deg fra intervjuet når som helst, uten at det vil få konsekvenser for deg.*

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket

tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Dersom du velger å trekke deg vil det ikke påvirke ditt forhold til trener, klubb, eller Gatelagsstiftelsen.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er KUN masterstudent som vil ha tilgang til dine personopplysninger.
- Det er KUN masterstudent og veileder som vil ha tilgang til dataene som blir produsert under intervjuet.
- Det vil bli sikret anonymisering eller pseudonymisering av alle involverte kandidater i alle faser av prosjektet. Alle personopplysninger vil bli erstattet gjennom pseudonymisering, og koblingsnøkkelen mellom faktisk personopplysning og pseudonym vil bli lagret på en ekstern harddisk. Når oppgaven er ferdigstilt og godkjent vil koblingsnøkkelen slettes, og du vil anonymiseres fullstendig. All data vil bli lagret etter NIH's klassifiseringsguide¹.
- Personen som skal samle inn, bearbeide, og lagre data er: Paal Christian Farmen.
- Du vil ikke kunne være identifiserbar i publikasjonen, da alle involverte utøvere vil være anonymiserte. Det vil i publikasjonen ikke bli referert klubb, navn, engasjement i klubben, eller annet som vil kunne identifisere deg for leseren.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes når oppgaven er blitt godkjent, ca. juni 2023. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger anonymiseres. Alle opplysninger, samt lydopptak, vil bli anonymisert/slettet etter at prosjektet er blitt godkjent, og det vil ved behov for etterprøvbare eller validering bli gjort en anonymisering av alle involverte kandidater.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Norges Idrettshøgskole har Norsk Senter for Forskningsdata AS (NSD) vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Norges Idrettshøgskole ved masterstudent Paal Christian Farmen (tlf: 958 18 099, e-post: pcfarmen@hotmail.no) eller veileder Lone Friis Thing (tlf: 23 26 24 01, e-post: loneft@nih.no).
- Vårt personvernombud: Rolf Haavik, personvernombud@nih.no.

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

¹ <https://www.nih.no/forskning/forskning-pa-nih/prosjektadministrasjon/gjennomforing/lagringsguide-nih/>

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
Lone Friis Thing

Masterstudent
Paal Christian Farmen

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Hvilke former for sosial kapital skapes i gatelagsfotball?», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at det blir gjort lydopptak under intervjuet

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

10.5 Vurdering og godkjenning for behandling av personopplysninger fra Norsk senter for forskningsdata (NSD)

28.05.2023, 16:55

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

[Meldeskjema](#) / [Hvilke former for sosial kapital skapes i gatelagsfotball?](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer
896507

Vurderingstype
Standard

Dato
10.10.2022

Prosjekttittel
Hvilke former for sosial kapital skapes i gatelagsfotball?

Behandlingsansvarlig institusjon
Norges idrettshøgskole / Institutt for idrett og samfunnsvitenskap

Prosjektansvarlig
Lone Friis Thing

Student
Paal Christian Farmen

Prosjektperiode
10.10.2022 - 07.06.2023

Kategorier personopplysninger
Alminnelige

Lovlig grunnlag
Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 07.06.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar
OM VURDERINGEN
Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

VIKTIG INFORMASJON TIL DEG
Du må lagre, sende og sikre dataene i tråd med retningslinjene til din institusjon. Dette betyr at du må bruke leverandører for spørreskjema, skylagring, videosamtale o.l. som institusjonen din har avtale med. Vi gir generelle råd rundt dette, men det er institusjonens egne retningslinjer for informasjonssikkerhet som gjelder.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG.
Det er obligatorisk for studenter å dele meldeskjemaet med prosjektansvarlig (veileder). Det gjøres ved å trykke på "Del prosjekt" i meldeskjemaet. Om prosjektansvarlig ikke svarer på invitasjonen innen en uke må han/hun inviteres på nytt.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 07.06.2023.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

meldeskjema.sikt.no/62fb91a1-817f-4c17-88ab-37b6baa016cf/vurdering

023. 16:55

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema> Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson hos oss: Markus Celiussen

Lykke til med prosjektet!

10.6 Temakodeord for temaanalyse

Tema kodeord:

- *Ansvarsgivning*
 - *Arbeid/Arbeidstrening*
 - *ASB/ Forhindring fra ASB (anti-social behaviour)*
 - *Dugnad/frivillighet*
 - *Forbindelse med a-laget*
 - *Fotballbakgrunn*
 - *Generalisert gjensidighet*
 - *Inkludering*
 - *Lagsammensetning*
 - *Lagutfordringer*
 - **Negativ fortid**
 - *Negative opplevelser*
 - *Nettverk*
 - **Opplevelsen av intervjuet**
 - *Personlig utvikling*
 - *Positive opplevelser*
 - **Privatliv**
 - *Psykisk helse*
 - *Rekruttering*
 - **Rusproblematikk**
 - *Samarbeid med interessenter*
 - *Samhold*
 - *Selvtillit*
 - *Sosial arena*
 - *Sosial kapital*
 - *Sosial tillit*
 - *Sosial trening*
 - **Sosiale fenomener**
 - **Sosialt stigma mot gatelag**
 - **Spillertilværelse**
 - *Tilhørighet*
 - *Oppstartsfasen*
 - *Finansiering*
 - *Oppfølging*
 - *Legitimitet*
- Kodeord skrevet i rødt er blitt brukt i analysen.
 - Kodeord skrevet i kursiv er blitt funnet både i transkriberingene av klubblederinformanten, og i transkriberingene av utøverinformantene.